

ÚTEK Z UKRAJINY

SKÚSENOSTI VYSÍDLENÝCH OSÔB V EÚ

UKRAJINSKÝ PRIESKUM 2022

© Agentúra Európskej únie pre základné práva, 2024

Reprodukcia je povolená len s uvedením zdroja.

Akékoľvek použitie alebo reprodukcia prvkov, ktoré nie sú vo vlastníctve Agentúry Európskej únie pre základné práva, môžu byť podmienené získaním súhlasu príslušných nositeľov práv.

Agentúra Európskej únie pre základné práva ani iná osoba, ktorá koná v mene agentúry, nenesie zodpovednosť za možné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024

PDF ISBN 978-92-9489-276-8 doi:10.2811/104737 TK-04-23-004-SK-N

Fotografie:

Obálka: © Valery Hache/AFP via Getty Images

Strana 15: © NurPhoto via Getty Images

Strana 19: © Derek Hudson/Getty Images News

Strana 33: © Janos Kummer/Getty Images News

Strana 36: © NurPhoto via Getty Images

Strana 39: © Nicolas Tucet/AFP via Getty Images

Strana 45: © Denis Charlet/AFP via Getty Images

Strana 50: © Wojtek Radwanski/AFP via Getty Images

Strana 56: © fizkes/AdobeStock

Strana 57: © NurPhoto via Getty Images

Strana 59: © Stefano Guidi/Getty Images News

Táto publikácia bola vypracovaná v angličtine. FRA nenesie žiadnu zodpovednosť za kvalitu prekladov do iných jazykov.

Predslov

Keď sa vo februári 2022 na Ukrajinu vrátili ruské tanky, Európa sa stala svedkom scén, aké nezažila celé desaťročia.

Nevyprovokovaná a neodôvodnená vojenská agresia voči Ukrajine odvtedy prináša smrť, spôsobuje rozsiahle ničenie a neopísateľné utrpenie. Vyvolala aj masový pohyb ľudí, ktorý od druhej svetovej vojny nemá obdobu.

Európa prejavuje vysídleným osobám obrovskú podporu a solidaritu, prijíma ich a doručuje im pomoc, ktorú tak veľmi potrebujú. Európska únia pohotovo zareagovala tým, že aktivovala smernicu EÚ o dočasnej ochrane. Osobám, ktoré utekajú pred konfliktom, to umožnilo rýchlo sa usadiť, pracovať, cestovať a získať prístup k službám na území celej EÚ.

Zavedené opatrenia však mali ponúknuť len krátkodobé riešenie. Rýchlo sa totiž blížíme k tomu, že sa táto situácia zmení na stav dlhodobej núdze. To si vyžaduje trvalé riešenia, aby bolo možné spoločensky a ekonomicky začleniť aspoň niektoré osoby, ktoré boli v dôsledku vojny vysídlené.

Agentúra EÚ pre základné práva (FRA) realizovala prieskum v krajinách EÚ, ktoré sú najviac postihnuté hromadným odchodom obyvateľov z Ukrajiny, aby mohla lepšie zhodnotiť ich osobné skúsenosti. Zhromaždila tak priame svedectvá o ich ceste z Ukrajiny do EÚ, samotnom príchode i o tom, ako sa v EÚ usadili.

Zistenia prieskumu odhalujú príbeh o tom, ako ľudia v celej Európe otvorili svoju náruč, aby prichádzajúcim poskytli prístrešie a pomoc. Skutočné každodenné problémy však pretrvávajú.

Nedostatočná znalosť jazyka je jednoznačne najväčšou prekážkou v ich úsilí zapojiť sa do vzdelávania, získať zamestnanie, či prístup k informáciám a službám. Napriek tomu, že niektorí dostávajú finančnú podporu od hostiteľských vlád, viacerí majú ťažkosti vyjsť s peniazmi, pretože vojna ich pripravila o domov aj živobytie.

Veľa ľudí má dlhodobé zdravotné problémy. Často trpia depresiami. Neprekvapuje, že mnohých z nich vojna traumatizovala.

Tieto zistenia usmernia tvorcov politík na úrovni EÚ a na úrovni členských štátov pri prijímaní ďalších krokov a pomôžu im doladiť opatrenia založené na právach, ktoré ponúknu najlepšie riešenia pre problémy osôb vysídlených v dôsledku tohto konfliktu, ako aj ich hostiteľských krajín.

Sirpa Rautio
Riaditeľka agentúry

Obsah

Predslov	1
Hlavné zistenia	5
Prečo táto správa?	7
O prieskume	11
1 PRÍCHOD DO EÚ – HUMANITÁRNA POMOC A POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ	15
1.1. SÚVISLOSTI	15
1.2. VSTUP DO EÚ	16
1.3. DETI NA ÚTEKU Z UKRAJINY	17
1.4. INFORMÁCIE O PRÁVACH A VÝHODÁCH	17
1.5. DĹŽKA POBYTU V HOSTITEĽSKEJ KRAJINE	20
2 USADENIE SA V EÚ – POBYT A PRÁVNE POSTAVENIE	23
2.1. SÚVISLOSTI	23
2.2. DOČASNÁ OCHRANA A ŽIADOSTI O AZYL	24
2.3. PLÁNY RESPONDENTOV DO BUDÚCNOSTI	25
3 BÝVANIE	29
3.1. TYP UBYTOVANIA	29
3.2. NEDOSTATOK SÚKROMIA	31
3.3. DETI A BÝVANIE	33
4 VZDELÁVANIE	35
4.1. PRÍSTUP K VZDELÁVANIU	35
4.2. VZDELÁVANIE DETÍ	37
4.3. POROZUMENIE JAZYKU A OVLÁDANIE JAZYKA HOSTITEĽSKEJ KRAJINY	38
4.4. JAZYKOVÉ ZRUČNOSTI DETÍ	38
5 ZAMESTNANOSŤ	41
5.1. PRÍSTUP K PLATENEJ PRÁCI	41
5.2. PREKÁŽKY PRI HĽADANÍ PLATENEJ PRÁCE	43
5.3. PRACOVNÉ PODMIENKY	44
6 PRÍJEM A NÁROK NA SOCIÁLNE DÁVKY	47
6.1. ZDROJE PRÍJMOV DOMÁCNOSTÍ	47
6.2. SCHOPNOSŤ VYJSŤ S PENIAZMI	48
6.3. POMOC V HOSTITEĽSKEJ KRAJINE	49
6.4. VNÍMANIE NESPRAVODLIVÉHO ZAOBCHÁDZANIA	50
6.5. DETI, S KTORÝMI SA ZAOBCHÁDZA NESPRAVODLIVO Z DÔVODU, ŽE SÚ UKRAJINCI	51
7 ZDRAVIE	53
7.1. PRÍSTUP K ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI	53
7.2. EMOCIONÁLNA POHODA	55
7.3. ZDRAVIE A POHODA DETÍ	56
8 SKÚSENOSTI S NÁSILÍM A PRÍSTUP K ŠPECIALIZOVANEJ PODPORE	59
8.1. TRAUMATICKÉ ZÁŽITKY NA UKRAJINE	60
8.2. TRAUMATICKÉ ZÁŽITKY DETÍ	61
8.3. INCIDENTY V EÚ	61
8.4. DETI, KTORÉ SA STRETLI S PROBLÉMAMI	64
Príloha: Vzorka prieskumu	65

OBRÁZKY A TABUĽKY

Obrázok 1:	Členské štáty EÚ zahrnuté do prieskumu	11
Obrázok 2:	S kým deti utiekli z Ukrajiny (vľavo) a rodičia detí, ktorí zostali na Ukrajine (vpravo)	17
Obrázok 3:	Dostatočné poskytovanie informácií o právach a výhodách v jazyku, ktorému respondenti rozumejú, podľa krajiny (%)	18
Obrázok 4:	Dĺžka pobytu respondentov v hostiteľskej krajine v mesiacoch, podľa pohlavia (%)	20
Obrázok 5:	Podiel respondentov, ktorí vo svojej hostiteľskej krajine požiadali o dočasnú ochranu a azyl, podľa krajiny (%)	24
Obrázok 6:	Výsledky žiadostí Respondentov O Azyl (%)	25
Obrázok 7:	Dlhodobé plány respondentov prieskumu, podľa krajiny (%)	26
Obrázok 8:	Typ súčasného ubytovania, podľa krajiny (%)	30
Obrázok 9:	Platba respondentov za ubytovanie, v ktorom v súčasnosti bývajú, podľa krajiny (%)	31
Obrázok 10:	Ludia, ktorí bývajú v súčasnom ubytovaní s respondentmi vo veku 18 a viac rokov, podľa krajiny (%)	32
Obrázok 11:	Respondenti vo vzdelávaní v hostiteľskej krajine, podľa krajiny a pohlavia (%)	36
Obrázok 12:	Respondenti hovoriaci jazykom hostiteľskej krajiny, podľa krajiny (%)	38
Obrázok 13:	Účasť respondentov na kurzoch národného jazyka, podľa krajiny (%)	39
Obrázok 14:	Miera respondentov vykonávajúcich platenú prácu, podľa krajiny a pohlavia (%)	42
Obrázok 15:	Súčasná účasť na zamestnaní a vzdelávaní u respondentov vo veku 16 – 24 rokov	43
Obrázok 16:	Dôvody, prečo respondenti nie sú zamestnaní (%)	44
Obrázok 17:	Schopnosť respondenta vyjsť s peniazmi v hostiteľskej krajine, podľa krajiny (%)	49
Obrázok 18:	Vnímanie respondentov týkajúce sa nespravodlivého zaobchádzania v hostiteľskej krajine, podľa krajiny (%)	51
Obrázok 19:	Subjektívne hodnotenie vlastného zdravia respondentmi, podľa krajiny (%)	54
Obrázok 20:	Pocity respondentov od príchodu do hostiteľskej krajiny (%)	56
Obrázok 21:	Emocionálne rozpoloženie detí od ich príchodu do hostiteľskej krajiny, podľa vekových skupín (%)	57
Obrázok 22:	Incidenty, ktoré respondenti zažili na Ukrajine od začiatku konfliktu vo februári 2022, podľa pohlavia (%)	60
Obrázok 23:	Dôsledky incidentov, ktoré respondenti zažili inde od začiatku konfliktu na Ukrajine, podľa pohlavia (%)	62
Obrázok 24:	Respondenti, ktorí od príchodu do hostiteľskej krajiny vyhľadali lekársku alebo psychologickú podporu a ktorí ju dostali, podľa krajiny (%)	63
Obrázok 25:	Problémy, s ktorými sa stretávajú osoby vo veku 12 až 15 rokov od začiatku konfliktu na Ukrajine (%)	64
Tabuľka 1:	Podiel respondentov, ktorí vôbec nevedeli o svojich právach a službách, ktoré majú k dispozícii, podľa krajiny a druhu služby (%)	19
Tabuľka 2:	Problémy respondentov so súčasným ubytovaním, podľa krajiny (%)	31
Tabuľka 3:	Dôvody, prečo sa respondenti nezúčastňujú na vzdelávaní, podľa krajiny (%)	37
Tabuľka 4:	Charakteristiky platenej práce respondentov (%)	42
Tabuľka 5:	Podiel respondentov, ktorí zažili vykorisťovanie v práci (%)	45
Tabuľka 6:	Zdroje príjmu respondentov na denné náklady v hostiteľských krajinách, podľa krajiny (%)	48
Tabuľka 7:	Subjekty poskytujúce pomoc respondentom v hostiteľskej krajine, podľa krajiny (%)	50
Tabuľka 8:	Prekážky, ktoré respondentom bránia v prístupe k zdravotnej starostlivosti v hostiteľskej krajine, podľa krajiny (%)	55
Tabuľka 9:	Respondenti podľa veku a pohlavia v jednotlivých krajinách (%) a veľkosť celkovej vzorky krajin	65

Hlavné zistenia

Hlavné zistenia z prieskumu sú tieto.

- ★ Väčšina respondentov nemala ťažkosti pri cestovaní do Európskej únie (EÚ) a v rámci nej. Väčšina sa domnieva, že dostali dostatok informácií o svojich právach a o službách, ktoré majú k dispozícii podľa smernice o dočasnej ochrane.
- ★ Zatiaľ čo jedna tretina respondentov požiadala vo svojej hostiteľskej krajine o azyl, veľká väčšina požiadala o dočasnú ochranu. V tejto súvislosti existujú významné rozdiely medzi členskými štátmi.
- ★ Jeden z troch respondentov sa napokon chce vrátiť na Ukrajinu. Podobný podiel by radšej zostal vo svojej hostiteľskej krajine. Jedna štvrtina respondentov sa ešte nerozhodla.
- ★ Do EÚ vstúpilo veľké množstvo vysídlených osôb. Nie je prekvapujúce, že väčšina z nich, šiesti z 10 respondentov, v čase prieskumu žila v súkromných ubytovacích zariadeniach. Viac ako polovica z nich za to čiastočne alebo úplne platila. Pre mnohých ubytovanie zďaleka nie je ideálne. Často im chýba súkromie a musia sa deliť o kuchyňu alebo kúpeľňu s cudzími ľuďmi. Mnohí dospelí respondenti so závislými deťmi bývali v ubytovacom zariadení, kde deti nemali prístup do tichej alebo samostatnej miestnosti, kde by sa mohli učiť.
- ★ Menej ako polovica tých, ktorí sa krátko pred útekom z Ukrajiny nachádzali vo vzdelávacom procese, pokračovala vo vzdelávaní aj v hostiteľskej krajine. Hlavným dôvodom je jazyková bariéra. Štyria z 10 respondentov sa od svojho príchodu nezúčastnili vo svojej hostiteľskej krajine na jazykovom kurze. Riešenie tohto problému si bude vyžadovať viac príležitostí pre vysídlené osoby navštevovať jazykové kurzy. Takmer dve tretiny detí využili online vzdelávanie poskytované školami alebo univerzitami na Ukrajine alebo sa učili pomocou materiálov a inej podpory z Ukrajiny.
- ★ Približne dve tretiny osôb, ktoré na Ukrajine pred 24. februárom 2022 vykonávali platenú prácu, si našli prácu v hostiteľskej krajine. Dve tretiny respondentov v produktívnom veku však v čase prieskumu nevykonávali platenú prácu. Hlavnými prekážkami v prístupe k zamestnaniu boli nedostatočné znalosti jazyka hostiteľskej krajiny a opatrovateľské povinnosti, najmä v prípade žien. Je obzvlášť znepokojujúce, že štyria z 10 respondentov zažili nejakú formu vykorisťovania v práci.
- ★ Finančné otázky robia starosti každému druhému respondentovi vo veku 16 rokov a viac. Títo respondenti uvádzajú, že ich domácnosť má určité alebo veľké ťažkosti vyjsť v hostiteľskej krajine s peniazmi. Len o niečo viac ako štvrtina dospelých respondentov môže prostredníctvom práce pokryť svoje základné každodenné životné náklady. Len asi polovica dospelých respondentov tvrdí, že im od ich príchodu finančne pomohli úrady.
- ★ Iba jeden z troch respondentov sa domnieva, že má dobrý alebo veľmi dobrý zdravotný stav. Každý druhý respondent uvádza dlhodobé choroby alebo zdravotné problémy. Polovica respondentov vo veku 16 a viac rokov čelila problémom pri prístupe k zdravotnej starostlivosti z dôvodu jazykových ťažkostí alebo preto, že nevedeli, kam ísť alebo na koho sa obrátiť.
- ★ Každý druhý respondent uviedol, že od príchodu do hostiteľskej krajiny sa často alebo vždy cítil sklúčený a deprimovaný. Približne dve tretiny respondentov sa však v súvislosti s budúcnosťou cítia optimisticky. Každý tretí sa cíti byť súčasťou spoločenstva vo svojej hostiteľskej krajine.
- ★ Tento optimizmus panuje napriek vysokému podielu respondentov, ktorí boli na Ukrajine alebo v EÚ vystavení traumatickým zážitkom. Len asi jedna tretina respondentov od svojho príchodu do EÚ vyhľadala lekársku alebo psychologickú podporu. Približne štvrtina tejto skupiny nedostala podporu, ktorú hľadala. Znepokojujúce je, že asi polovica mladších detí (vo veku 12 – 15 rokov), ktoré sa zúčastnili na prieskume, uvádza ťažkosti so spánkom a/alebo sústredením, stratu sebadôvery alebo pocit zraniteľnosti.

Prečo táto správa?

Ruská invázia na Ukrajinu 24. februára 2022 spôsobila ničenie a utrpenie v rozsahu, ktorý v Európe nebolo vidieť od druhej svetovej vojny. Do Európskej únie (EÚ) vstúpili milióny ľudí vysídlených v dôsledku vojny, čo vyvolalo vlnu solidarity od vlád EÚ, miestnych orgánov, občianskej spoločnosti a mnohých jednotlivcov.

V priebehu pár dní od začiatku invázie, 4. marca 2022, EÚ po prvýkrát aktivovala smernicu o dočasnej ochrane¹. Všetky členské štáty musia poskytovať ochranu osobám vysídleným z Ukrajiny, ako sa stanovuje v smernici².

Smernicou sa vysídlené osoby utekajúce pred vojnou na Ukrajine oprávňujú na legálny pobyt a prístup k bývaniu, práci, sociálnej pomoci, vzdelávaniu a zdravotnej starostlivosti na obdobie jedného roka. Trvanie dočasnej ochrany pre Ukrajincov bolo následne predĺžené o ďalší rok, do marca 2024³. Do decembra 2022 dostali v EÚ dočasnú ochranu takmer 4 milióny ľudí utekajúcich z Ukrajiny.

Súvisiaca práca agentúry FRA

Táto správa z prieskumu dopĺňa bulletiny agentúry FRA o vplyve ruskej útočnej vojny proti Ukrajine na základné práva v EÚ. Oba doteraz uverejnené bulletiny vychádzajú z výskumu na vnútroštátnej úrovni, ktorý vykonala výskumná sieť agentúry FRA Franet. Poskytujú dodatočný kontext týkajúci sa právnych a politických súvislostí.

- FRA (2022), *The war in Ukraine - Fundamental rights implications within the EU - Bulletin 1* (Vojna na Ukrajine – dôsledky pre základné práva v rámci EÚ – bulletin 1), Luxemburg, Úrad pre publikácie.
- FRA (2022), *The Russian war of aggression against Ukraine – The broad fundamental rights impact in the EU - Bulletin 2* (Ruská útočná vojna proti Ukrajine – široký vplyv na základné práva v EÚ – bulletin 2), Luxemburg, Úrad pre publikácie.

Agentúra FRA v rámci svojej *správy o základných právach za rok 2023* vydá v júni samostatnú osobitnú kapitolu o dôsledkoch vojny na Ukrajine pre EÚ, pokiaľ ide o základné práva.

Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA) zhromaždila dôkazy prostredníctvom misíí v teréne a z iných zdrojov, ktoré informovali o situácii v marci, máji a októbri 2022.⁴

Zároveň spustila rozsiahly online prieskum medzi osobami, ktoré utekajú z Ukrajiny. Cieľom bolo zhromaždiť osobné skúsenosti z ich cesty, príchodu do EÚ a usadenia sa v EÚ. Prieskum sa týkal vysídlených osôb vrátane mnohých detí v 10 členských štátoch EÚ, v ktorých sa nachádza najväčší počet osôb registrovaných na dočasnú ochranu (pozri obrázok 1).

Na prieskume sa zúčastnilo 14 685 respondentov. Zistenia uvedené v tejto správe poskytujú jedinečný pohľad na ich skúsenosti a pocity, ktoré odhalujú pozitívne úspechy.

Zistenia zachytávajú tieto skúsenosti a navyše poskytujú aj prehľad o praktických výzvach, ktorým EÚ a jej členské štáty čelia pri vykonávaní smernice o dočasnej ochrane. Mnohé z týchto výziev majú štruktúrny charakter a možno očakávať, že zostanú akútne, keď sa v marci 2024 smernica prestane uplatňovať.

Zistenia prieskumu jasne ilustrujú výzvy spojené s uplatňovaním nástroja dočasnej ochrany na situáciu, ktorá bude mať pravdepodobne dlhodobý vplyv na ľudí a našu spoločnosť. Riskujeme, že sa ocitneme v situácii „trvalej

núdzovej situácie“ a budú sa uplatňovať krátkodobé riešenia dlhodobých problémov.

Zistenia poukazujú na naliehavú potrebu zvážiť, čo sa stane, keď sa skončí dočasná ochrana poskytovaná smernicou. Preto treba začať diskusiu o trvalých dlhodobých riešeniach, aby sa zabezpečilo, že osoby vysídlené v dôsledku vojny sa riadne sociálne a ekonomicky začlenia do našej spoločnosti.

Údaje môžu pomôcť politickým činiteľom na úrovni EÚ a vnútroštátnej úrovni navrhovať opatrenia na ochranu a pomoc týmto vysídleným osobám. Zistenia im pomôžu stanoviť priority v oblastiach života s cieľom zabezpečiť, aby bola poskytovaná ochrana účinná z dlhodobého hľadiska.

Iniciatívy, ktoré EÚ a jej členské štáty rozvíjajú na podporu obnovy Ukrajiny po vojne, budú musieť zahŕňať opatrenia na podporu bezpečného, postupného a progresívneho návratu vysídlených osôb na Ukrajinu. Mali by zahŕňať zavedenie účinných prechodných systémov a systémov na podporu repatriácie. Takéto systémy by mali riešiť (opätovné) začlenenie do vzdelávacieho systému a na trh práce a udržateľnú dlhodobú liečbu posttraumatickej stresovej poruchy.

Poznámky

- ¹ **Smernica Rady 2001/55/ES z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov** (Ú. v. ES L 212, 2001).
- ² Odkazy na súvisiace vnútroštátne právne predpisy nájdete na webovej stránke agentúry FRA o **vnútroštátnych právnych predpisoch, ktorými sa vykonáva smernica EÚ o dočasnej ochrane vo vybraných členských štátoch EÚ** (aktualizované v auguste 2022). Dánsko, ktoré nie je viazané touto smernicou, prijalo vnútroštátne právne predpisy, ktoré sa jej veľmi podobajú.
- ³ Pozri webovú stránku Rady Európskej únie o **hlavných výsledkoch zasadnutia Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci, ktoré sa konalo 13. – 14. októbra 2022**.
- ⁴ FRA (2022), *The war in Ukraine – Fundamental rights implications within the EU: Bulletin 1* (Vojna na Ukrajine – dôsledky pre základné práva v rámci EÚ: bulletin 1), Luxemburg, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie (Úrad pre publikácie); FRA (2022), *The Russian war of aggression against Ukraine – The broad fundamental rights impact in the EU – Bulletin 2* (Ruská útočná vojna proti Ukrajine – široký vplyv na základné práva v EÚ – bulletin 2), Luxemburg, Úrad pre publikácie.

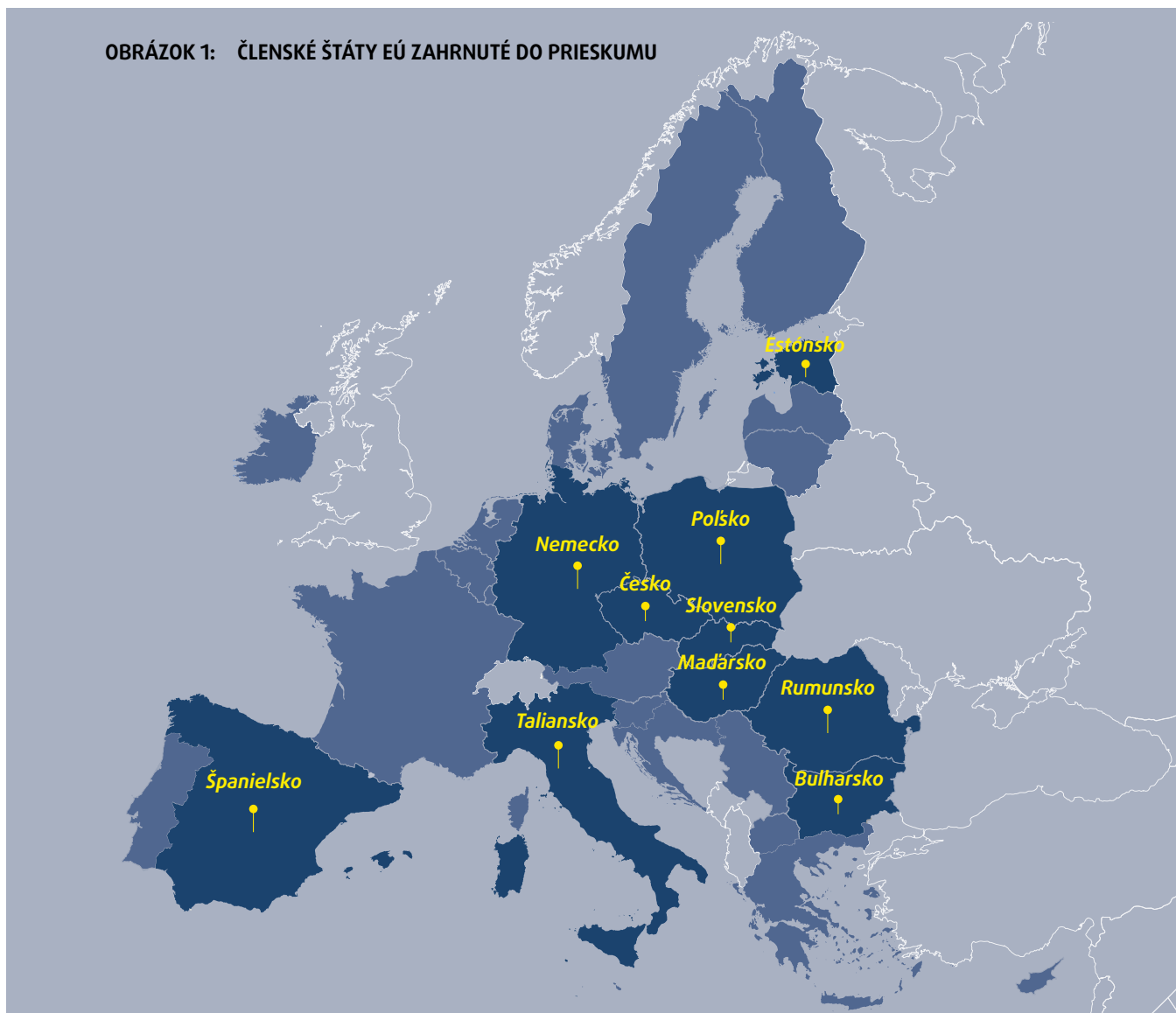
0 prieskume

Tento prieskum mal formu otvoreného online prieskumu. Bol prístupný cez URL odkaz alebo QR kód od **22. augusta 2022 do 29. septembra 2022**. Výsledky odrážajú reakcie ľudí v tomto období.

Uskutočnil sa v 10 krajinách EÚ, ktoré:

- majú pozemnú hranicu s Ukrajinou (Maďarsko, Poľsko, Rumunsko a Slovensko) alebo
- mali najväčší počet ľudí vysídlených z Ukrajiny, keď FRA vyberala krajiny na prieskum (Bulharsko, Česko, Nemecko, Taliansko a Španielsko), alebo
- mali veľký počet ľudí vysídlených z Ukrajiny v pomere k ich celkovému počtu obyvateľov (Estónsko).

OBRÁZOK 1: ČLENSKÉ ŠTÁTY EÚ ZAHRNUTÉ DO PRIESKUMU

Oprávnení respondenti museli:

- mať aspoň 12 rokov,
- zdržiavať sa v krajine vybranej na prieskum (aj keď cez ňu v tom čase len prechádzali),
- byť ukrajinskými občanmi alebo osobami s pobytom na Ukrajine vrátane štátnych príslušníkov EÚ alebo tretích krajín, ktorí mali trvalý pobyt na Ukrajine pred 24. februárom 2022, a
- pricestovať do EÚ krátko pred 24. februárom 2022 alebo po tomto dátume.

Pokiaľ ide o rôzne skupiny respondentov, ich relatívny podiel v rámci celkovej vzorky je uvedený v prílohe „Vzorka prieskumu“.

Prispôbenie otázok prieskumu pre deti

Deti vo veku 12 – 17 rokov dostali kratšiu, vekovo primeranú verziu dotazníka pre dospelých s niekoľkými otázkami určenými pre deti. Deti vo veku 16 – 17 rokov dostali relevantné otázky z dotazníka pre dospelých.

Deti vo veku 12 – 15 rokov sa mohli zúčastniť len vtedy, ak rodič alebo opatrovník udelil súhlas a poskytol dieťaťu odkaz na dotazník pre deti. Vzorka detí vo veku 12 až 15 rokov je preto pomerne malá. Nemusí predstavovať celú škálu situácií, ktorým čelili deti utekajúce pred vojnou na Ukrajine.

Výskumná sieť agentúry FRANET pomohla propagovať prieskum s cieľom zabezpečiť vysokú mieru účasti a zastúpenia rôznych vrstiev cieľovej populácie. Využila rôzne kanály na informovanie potenciálnych respondentov o prieskume a na podporu účasti. Patrili k nim sociálne médiá a iné online a offline kanály (napr. bannery na webových sídlach príslušných organizácií a plagáty v priestoroch mimovládnych organizácií a v kostoloch). Offline kanály boli použité na nábor ťažko osloviteľných skupín v rámci cieľovej populácie (napr. starších ľudí).

Otvorené online prieskumy netvrdia, že sú reprezentatívne pre cieľovú populáciu. Agentúra FRA podnikla niekoľko krokov, aby zabezpečila, že prieskum bude čo najreprezentatívnejší. Napríklad sa pokúsila osloviť čo najviac ľudí vysídlených z Ukrajiny. Cieľom bolo zohľadniť ich rozmanitosť (vzhľadom na vek, pohlavie, náboženstvo, sexuálnu orientáciu a farbu pleti), pričom treba mať na pamäti, že väčšina ľudí, ktorí utiekli z Ukrajiny, sú ženy a deti.

Zistenia sú založené na vážených údajoch, ktoré zohľadňujú rozdiely v odhadovanej veľkosti cieľovej populácie v každej krajine zapojenej do prieskumu, a to aj z hľadiska pohlavia a veku. Odhady veľkosti cieľovej populácie boli založené na štatistických údajoch z krajín zapojených do prieskumu¹.

Správa obsahuje vybrané kľúčové výsledky. Z nich vyplýva, čo krajiny EÚ urobili v záujme vykonávania vybraných ustanovení smernice o dočasnej ochrane vzhľadom na bezprecedentnú situáciu a skúsenosti ľudí utekajúcich pred konfliktom na Ukrajine.

V dotazníkoch boli respondenti vyzvaní, aby na konci pridali osobné pripomienky alebo poznámky k svojim skúsenostiam. V tejto správe sa niektoré z nich citujú na ilustráciu výsledkov.

Správa sa týka konkrétnych vekových skupín. Sú to mladšie deti (12 – 15 rokov), deti (12 – 17 rokov), respondenti vo veku 16 a viac rokov, dospelí (18 a viac rokov) a deti a dospelí (12 a viac rokov). Ak nie je uvedená veková skupina, výsledky sa vzťahujú na celú vzorku (všetky osoby vo veku 12 a viac rokov).

Výsledky sú rozčlenené podľa sociálno-demografických charakteristík. Medzi tieto charakteristiky patrí napríklad krajina pobytu, pohlavie, vek, obmedzenia v každodenných činnostiach a samoidentifikovaný menšinový status (napr. žid, LGBT alebo menšina z hľadiska farby pleti, etnického pôvodu alebo

náboženstva² v rozsahu, v akom to umožňujú veľkosti vzoriek). V tejto súvislosti sa v správe zdôrazňujú výrazné rozdiely medzi skupinami.

Pokiaľ ide o rodovú identifikáciu, respondenti si pri otázke, ako by sa sami opísali, mohli vybrať z možností „ako žena“, „ako muž“ alebo „iným spôsobom“. Vzorka respondentov, ktorí si vybrali „iným spôsobom“, nebola dostatočná na analýzu.

Prevažná väčšina respondentov boli ženy vo veku 18 – 64 rokov (87 %). Muži v tomto veku predstavovali len 8 % respondentov. Vzorka zahŕňala aj deti vo veku 12 – 17 rokov (2 %) a respondentov vo veku 65 a viac rokov (3 %).

V tejto správe nie sú uvedené osobitné výsledky pre maloleté osoby bez sprievodu. Len malý počet z nich (8) dokončil prieskum, to znamená, že nebolo možné vyvodiť žiadne závery.

Podrobnejšie informácie nájdete v prílohe k tejto správe.

Poznámky

- ¹ Dodávateľia siete Franet zhromaždili štatistiky na vnútroštátnej úrovni. Referenčné hodnoty vzorky sa vypočítali ako vážené priemery zozbieraných odhadov cieľovej populácie. Odhadom cieľovej populácie sa pridelili váhy na základe ich aktuálnosti a ich odhadovanej presnosti.
- ² Táto kategória zahŕňa respondentov, ktorí sa označili za „moslimov“, „ázijského pôvodu (napr. z Vietnamu, Číny, Indie)“, „Rómov“ alebo „čiernej pleti alebo afrického pôvodu“.

1

PRÍCHOD DO EÚ – HUMANITÁRNA POMOC A POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ

- ★ Vstup do EÚ bol pre väčšinu respondentov pomerne jednoduchý.
- ★ Poskytovanie informácií o právach a službách dostupných podľa smernice o dočasnej ochrane bolo pre väčšinu respondentov úplne alebo čiastočne dostatočné.

„Cestovali sme 4 000 kilometrov, cesta bola strašná, kopy rozbitého vybavenia, obrovské masové hroby. Na ceste bolo veľa kontrolných bodov okupantov. Kontrolovali nás a zaobchádzali s nami veľmi neúctivo. Bola som v 6. mesiaci tehotenstva a bolo to veľmi ťažké a desivé, ale bolo ešte desivejšie zostať tam, v pivniciach pri ostreľovaní. Upokojila som sa až po príchode do Európy. Porodila som svoju dcéru a plánujem tu zostať, pretože nie je kam sa vrátiť.“

(Slovensko, žena, 30)

1.1. SÚVISLOSTI

Štyri krajiny EÚ – Maďarsko, Poľsko, Rumunsko a Slovensko – majú spoločnú pozemnú hranicu s Ukrajinou. Všetky poskytli osobám na úteku pred vojnou prístup na svoje územia už od začiatku invázie.

Ukrajinskí štátni príslušníci s biometrickým pasom majú od roku 2017 možnosť vstúpiť do EÚ a krajín schengenského priestoru bez víz¹. Mohli zostať až 90 dní v rámci akéhokoľvek obdobia 180 dní. Všetci ostatní – vrátane štátnych príslušníkov tretích krajín a osôb bez štátnej príslušnosti – mohli vstúpiť na základe doložky o humanitárnej výnimke podľa Kódexu schengenských hraníc (článok 6 ods. 5).²

1.2. VSTUP DO EÚ

Prieskum sa pýtal respondentov na problémy, s ktorými sa mohli stretnúť pri vstupe do EÚ. Patrili medzi ne dlhé čakacie lehoty na hraniciach, zlé zaobchádzanie zo strany pohraničnej stráže, konfiškácia predmetov a iné záležitosti.

Viac ako polovica respondentov vo veku 16 a viac rokov, ktorí utiekli pred konfliktom na Ukrajine (57 %), sa nestretla so žiadnymi problémami. Najbežnejší problém respondentov bolo dlhé čakanie na hraniciach (40 %).

Nezistili sa žiadne pozoruhodné rozdiely medzi ženami a mužmi. Viac respondentov, ktorí sa identifikovali ako menšina v zmysle farby pleti, etnického pôvodu alebo náboženstva, uviedlo, že príslušníci pohraničnej stráže s nimi nezaobchádzali dobre (11 %), než bolo respondentov, ktorí sa takto neidentifikovali (3 %).

Ludia na úteku z Ukrajiny sa často odlúčili od svojich rodín alebo rodinných príslušníkov.

Mužskí ukrajinskí občania vo veku 18 – 60 rokov mali zakázané cestovať do zahraničia, pokiaľ nespĺňali podmienky na udelenie výnimky. Výnimka sa vzťahuje napríklad na osoby, ktoré vychovávajú tri alebo viac detí mladších ako 18 rokov, osoby, ktoré vychovávajú dieťa alebo deti mladšie ako 18 rokov samé, osoby, ktoré odišli do iného štátu na účely trvalého pobytu atď.

V dôsledku toho približne polovica opýtaných dospelých žien, ktoré boli vydaté, v registrovanom partnerstve alebo spolužití (54 %), uviedla, že ich partneri zostali na Ukrajine. Toto číslo je približne štyrikrát nižšie u opýtaných dospelých mužov, ktorí boli ženatí, v partnerstve alebo spolužití (14 %). Zo všetkých dospelých respondentov malo 5 % dieťa mladšie ako 18 rokov a 15 % malo dieťa staršie ako 18 rokov, ktoré zostalo na Ukrajine.

„Stáli sme na ukrajinskej hranici 13 hodín v chlade, s deťmi! Celú noc sme stáli! Bolo tam v rade veľa ľudí s malými deťmi, ktoré hlasno plakali! Boli tam aj starší ľudia... Nemali sme sa kde skryť pred chladom... Museli sme zapáliť oheň, aby sme sa zohriali. Stále nechápem, prečo to tak bolo! S deťmi si často spomíname na túto hrôzu vo februári! Som veľmi vďačná poľským bratom, ktorí nás srdečne privítali priamo na hraniciach. Chápali všetko, s čím sme sa stretli, a urobili všetko pre to, aby nám pomohli! Bolo pre nás pripravené teplé jedlo a nápoje, produkty osobnej hygieny a dokonca aj jedlo pre psa. Všetky postupy týkajúce sa prekročenia hraníc v Poľsku boli čo najviac zjednodušené a všetko prebiehalo dostatočne rýchlo! Umiestnili nás do teplých a vyhriatych autobusov, kde sme sa mohli trochu zahriať pred ďalšou cestou do dočasného utečeneckého tábora. Kdekoľvek sme sa objavili, zaobchádzali s nami s úctou, vrelosťou a túžbou pomôcť!“

(Poľsko, žena, 42)

Právny kútik

Kódex schengenských hraníc*

Článok 6 ods. 5 – Podmienky pre vstup štátnych príslušníkov tretej krajiny

„c) štátnym príslušníkom tretej krajiny, ktorí nespĺňajú jednu alebo viac podmienok stanovených v odseku 1, môže členský štát povoliť vstup na svoje územie z humanitárnych dôvodov, z dôvodov štátneho záujmu alebo z dôvodu medzinárodných záväzkov. Ak je na štátneho príslušníka tretej krajiny vydané upozornenie podľa odseku 1 písm. d), členský štát, ktorý schvaľuje vstup takejto osoby na svoje územie, oznámi túto skutočnosť zodpovedajúcim spôsobom ďalším členským štátom.“

Článok 7 – Vykonávanie hraničných kontrol

„1. Príslušníci pohraničnej stráže počas výkonu svojich povinností v plnej miere rešpektujú ľudskú dôstojnosť, najmä v prípadoch týkajúcich sa zraniteľných osôb.

[...]

2. Pri vykonávaní hraničných kontrol nesmú príslušníci pohraničnej stráže diskriminovať osoby z dôvodu pohlavia, rasového alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie.“

*Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Ú. v. EÚ L 77, 2016) (Kódex schengenských hraníc)

„Chcela by som veľmi poďakovať za pomoc všetkým ľuďom, s ktorými sme sa na ceste stretli.“

(Slovensko, žena, 27)

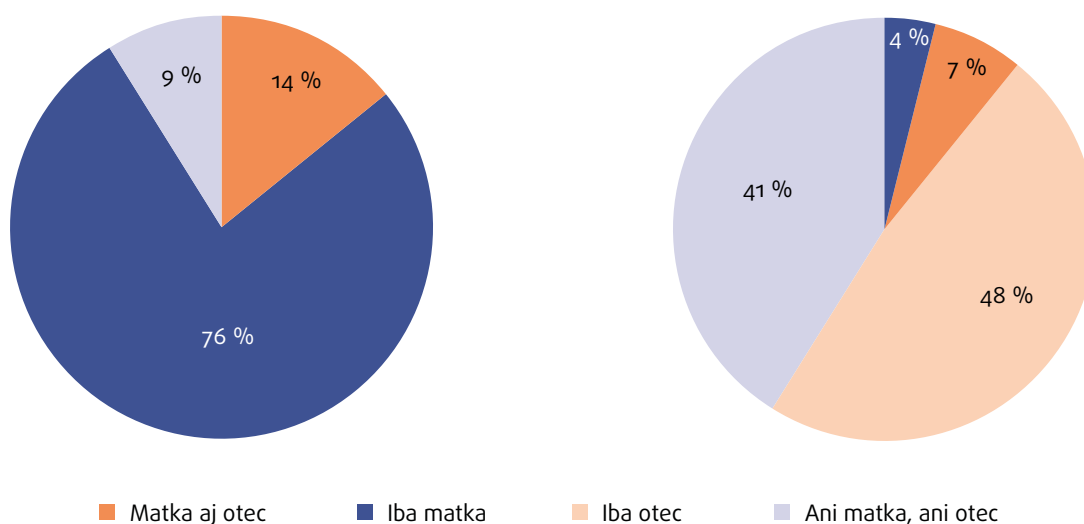
1.3. DETI NA ÚTEKU Z UKRAJINY

Väčšina detí, ktoré odpovedali v prieskume, utiekla z Ukrajiny len so svojou matkou (76 %). Len jedno zo siedmich detí (14 %) utieklo s oboma rodičmi. Takmer jedno dieťa z 10 (9 %) utieklo s ľuďmi, ktorí nie sú jeho rodičmi.

Prieskum sa pýtal aj na ďalších rodinných príslušníkov, ktorí možno utiekli s deťmi a/alebo ich rodičmi. Takmer polovica detí, ktoré odpovedali v prieskume, utiekla so svojimi súrodencami (49 %). Jedno zo šiestich detí (16 %) malo so sebou starých rodičov. Jedno z ôsmich detí (12 %) bolo s inými príbuznými.

Viac ako polovica opýtaných detí uviedla, že ich otec je stále na Ukrajine (55 %). Podiel detí, ktorých matky boli stále na Ukrajine, bol výrazne nižší (12 %).

OBRAZOK 2: S KÝM DETI UTIEKLI Z UKRAJINY (VLAVO)^{a,b,c} A RODIČIA DETÍ, KTORÍ ZOSTALI NA UKRAJINE (VPRAVO)^{a,d}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲ Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 12 – 17 rokov, EÚ10 (n = 324); vážené výsledky.
- ^b Číslo nezahŕňa kategóriu odpovedí „iba otec“ z dôvodu 0 % prevalence.
- ^c Otázka znela: „S kým si utiekol(-la) z Ukrajiny?“ (FamFlee).
- ^d Otázka znela: „Z uvedeného zoznamu vyber všetkých svojich rodinných príslušníkov, ktorí sa stále nachádzajú na Ukrajine.“ (FamLeftUA).

1.4. INFORMÁCIE O PRÁVACH A VÝHODÁCH

Vnútroštátne orgány majú povinnosť poskytovať správne a dostupné informácie o dočasnej ochrane a výhodách, ktoré so sebou prináša. Pramení to z práva na dobrú správu vecí verejných, ktoré je všeobecnou zásadou práva EÚ.

Právny kútik

Smernica o dočasnej ochrane

Článok 9

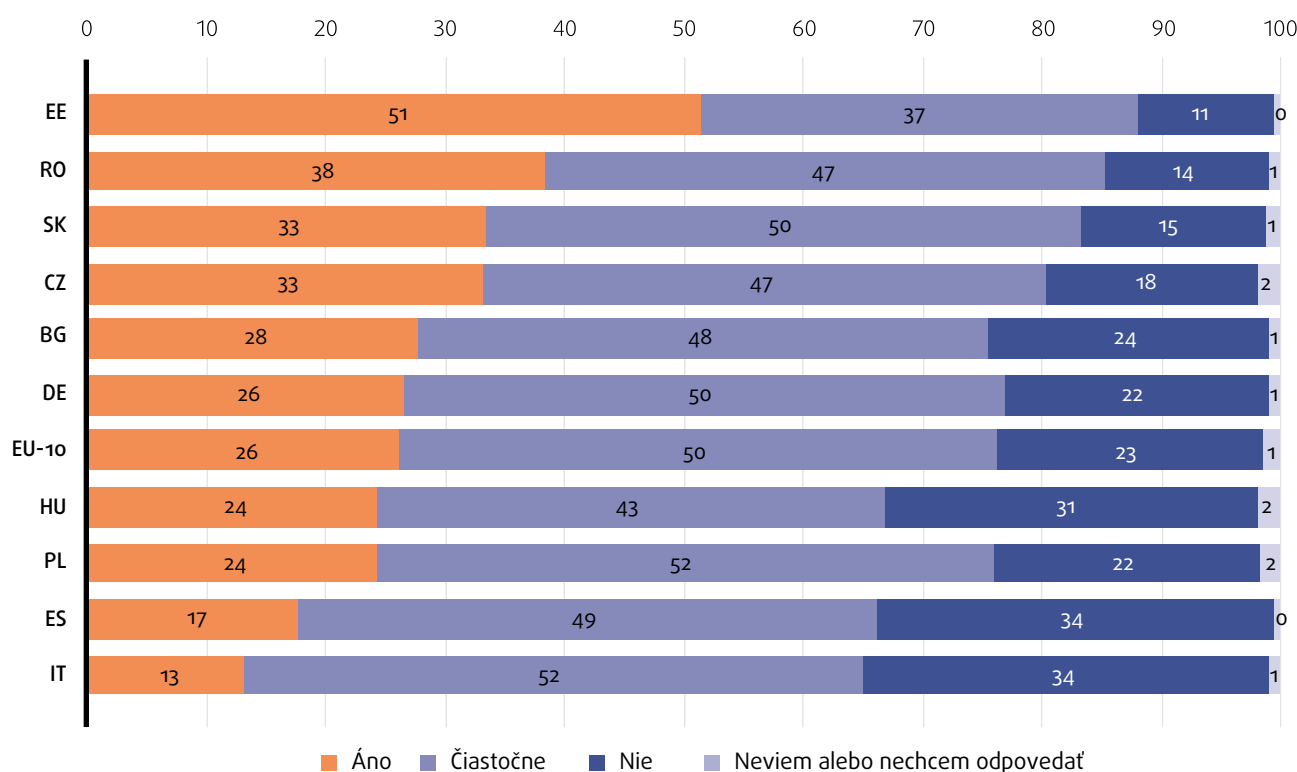
„Členské štáty poskytnú osobám požívajúcim dočasnú ochranu doklad v jazyku, ktorému pravdepodobne rozumejú, a v ktorom sú zrozumiteľne vysvetlené všetky ustanovenia súvisiace s poskytnutím dočasnej ochrany, ktoré sa ich týkajú.“

Všetci dospelí respondenti dostali otázku o informáciách, ktoré dostali o právach a výhodách, na ktoré majú nárok, v jazyku, ktorému rozumejú.

V priemere približne jeden zo štyroch respondentov (26 %) uviedol, že dostal dostatok informácií v jazyku, ktorému rozumie. Polovica respondentov (50 %) uviedla, že informácie, ktoré dostali, boli čiastočne dostatočné. Takmer jeden zo štyroch (23 %) respondentov však uviedol, že nedostal dostatok informácií (obrázok 3). Tento podiel bol väčší v prípade respondentov, ktorí sa identifikovali ako menšina v zmysle rasového alebo etnického pôvodu (33 %) alebo ako židia (31 %).

„Najväčším problémom v zahraničí je osamelosť a zmätok! Všetky informácie som sa dozvedela z četov na telegramových kanáloch! Nikto mi nič nepovedal ani ma nikam nepozval, keď som žiadala o ochranu. Všetko som hľadala sama. Stretnutia Ukrajincov, psychologická pomoc atď., to všetko prostredníctvom sociálnych sietí od utečencov, ako som ja.“
(Španielsko, žena, 43)

OBRÁZOK 3: DOSTATOČNÉ POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ O PRÁVACH A VÝHODÁCH V JAZYKU, KTORÉMU RESPONDENTI ROZUMEJÚ, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Všetci respondenti, deti aj dospelí, dostali otázku, do akej miery poznajú svoje práva a služby, ktoré majú k dispozícii v hostiteľskej krajine.

Respondenti najmenej vedeli o službách psychologickej podpory. Približne tretina z nich o týchto službách nevedela (33 %). Podstatne menej respondentov nevedelo o iných službách a právach, na ktoré sa prieskum pýtal. Medzi ne patrila napríklad zdravotná starostlivosť, ubytovanie, vzdelávanie v hostiteľskej krajine, zamestnanosť a podpora učenia sa jazyka hostiteľskej krajiny (tabuľka 1).

Viac než polovica respondentov sa domnievala, že má nejaké alebo veľa znalostí o službách, ktoré by mohli ponúkať pomoc pri učení sa jazyka hostiteľskej krajiny (61 %), o ubytovacích službách (59 %), službách v oblasti vzdelávania v hostiteľskej krajine (58 %), službách zamestnanosti (56 %) alebo službách zdravotnej starostlivosti (55 %). Viac ako polovica detí (53 %) sa domnievala, že majú nejaké alebo veľa informácií o rekreačných aktivitách, športoch atď.

▲ Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 18 a viac rokov (n = 14 361); vážené výsledky.
- ^b Otázka znela: „Dostali ste dostatok informácií o právach a výhodách, na ktoré máte nárok ako osoba utekajúca pred vojnou na Ukrajine, v jazyku, ktorému rozumiete?“ (SURPR3).

TABUĽKA 1: PODIEL RESPONDENTOV, KTORÍ VÔBEC NEVEDELI O SVOJICH PRÁVACH A SLUŽBÁCH, KTORÉ MAJÚ K DISPOZÍCII, PODĽA KRAJINY A DRUHU SLUŽBY (%)^{a,b,c}

Právo/služba	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Psychologické podporné služby	33	38	31	41	13	43	31	44	26	19	19
Zdravotná starostlivosť	12	16	9	10	8	8	20	11	14	11	15
Ubytovanie	12	9	13	8	8	17	21	23	13	2	5
Vzdelávanie v hostiteľskej krajine	10	12	8	11	6	16	22	18	9	7	7
Zamestnanosť	10	11	8	12	3	19	11	17	8	11	6
Podpora učenia sa jazyka hostiteľskej krajiny	8	15	9	5	6	10	26	14	7	12	9

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲
Poznámky:

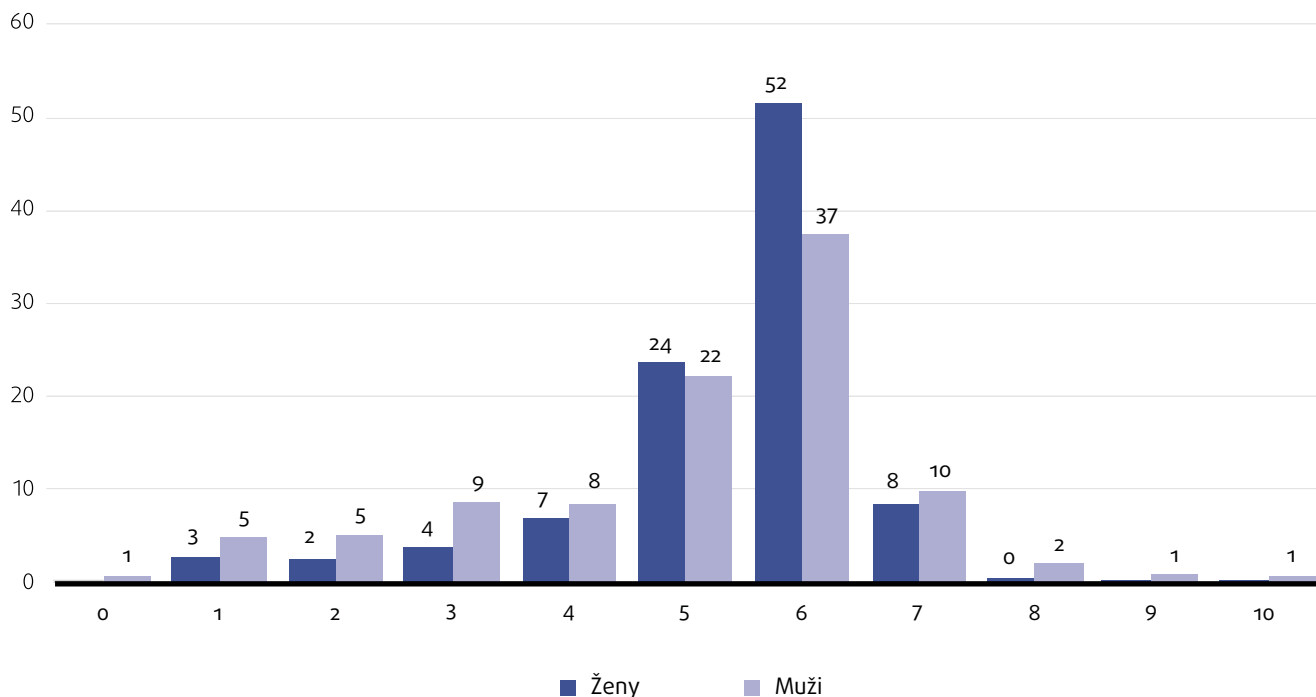
- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 12 a viac rokov (od horného riadku nadol: n = 14 361; n = 14 685; n = 14 685; n = 14 685; n = 14 361; n = 14 685); vážené výsledky.
- ^b Otázka znela: „Ako dobre poznáte svoje práva a služby, ktoré máte k dispozícii vo vašej súčasnej krajine?“ (InfoRec). Otázka mala tieto kategórie odpovedí: „Vôbec nie“, „Trochu“, „Niektoré“, „Mnohé“ a „Neviem“. Pomery uvedené v tabuľke sa vzťahujú len na kategóriu odpovedí „Vôbec nie“.
- ^c Na podotázky „Vzdelávanie v ukrajinčine vo vašej súčasnej krajine“ a „Rekreačné (voľnočasové) aktivity, šport atď.“ odpovedali len respondenti vo veku do 18 rokov. Táto tabuľka nezahŕňa tieto otázky z dôvodu nedostatočnej veľkosti vzorky na úrovni krajiny.

1.5. DĹŽKA POBYTU V HOSTITEĽSKEJ KRAJINE

V čase prieskumu väčšina respondentov vo veku 16 a viac rokov bývala v hostiteľskej krajine 5 – 6 mesiacov. To naznačuje, že väčšina z nich odišla z Ukrajiny v prvých dňoch konfliktu (**obrázok 4**).

OBRÁZOK 4: DĹŽKA POBYTU RESPONDENTOV V HOSTITEĽSKEJ KRAJINE V MESIACOCH, PODĹA POHLAVIA (%)^{a,b,c}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲
Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov, EÚ10 (n = 14 467); vážené výsledky.
- ^b Otázka znela: „Od začiatku vojny vo februári 2022, koľko mesiacov bývate vo svojej súčasnej krajine?“ (EntCountry).
- ^c Vzhľadom na obdobie zberu údajov niekoľko mesiacov pobytu predchádzalo vojne.

Poznámky

- ¹ Európska komisia (2017), *Európska komisia víta, že Rada prijala liberalizáciu vízového režimu pre občanov Ukrajiny*, vyhlásenie, STATEMENT/17/1270, 11. mája 2017.
- ² FRA (2022), *The Russian war of aggression against Ukraine – The broad fundamental rights impact in the EU – Bulletin 2* (Ruská útočná vojna na Ukrajine – široký vplyv na základné práva v EÚ – bulletin 2). Luxemburg, Úrad pre publikácie, s. 14.

2

USADENIE SA V EÚ – POBYT A PRÁVNE POSTAVENIE

- ★ Takmer všetci respondenti podali žiadosť o dočasnú ochranu. Približne jedna tretina požiadala o azyl. Tieto čísla sa v jednotlivých členských štátoch značne líšia.
- ★ Približne jeden z troch respondentov by sa z dlhodobého hľadiska chcel vrátiť na Ukrajinu. Podobná časť by si priała zostať vo svojej hostiteľskej krajine. Takmer jeden zo štyroch respondentov sa ešte nerozhodol.

„Moja rodina je vďačná Európskej únii za azyl. Stretli sme milých ľudí v rôznych európskych krajinách a od našich európskych priateľov sme dostali listy s vyjadrením podpory. V Nemecku nám veľmi pomáhajú. A správajú sa k nám pekne.“
(Nemecko, žena, 43)

Právny kútik

Smernica o dočasnej ochrane

Článok 17

„1. Osoba požívajúca dočasnú ochranu musí mať kedykoľvek možnosť podať žiadosť o azyl.“

Článok 19

„1. Členský štát môže stanoviť, že kým sa žiadosti posudzujú, nie je možné požívať dočasnú ochranu a mať súčasne postavenie žiadateľa o azyl.“

2.1. SÚVISLOSTI

Konflikt na Ukrajine prinútil milióny ľudí opustiť svoje domovy a hľadať bezpečie niekde inde. EÚ k 29. novembru 2022 zaznamenala 4 776 606 registrácií na dočasnú ochranu¹.

Prijemcovia dočasnej ochrany dostávajú povolenie na pobyt platné jeden rok. Dočasnú ochranu možno predĺžiť až na tri roky. V októbri 2022 sa EÚ rozhodla predĺžiť dočasnú ochranu do marca 2024².

Prijemcom dočasnej ochrany sa poskytuje široká škála práv a výhod. Medzi ne patrí prístup k zamestnaniu, ubytovaniu alebo bývaniu, sociálna starostlivosť a zdravotná starostlivosť. Deti majú prístup k vzdelávaniu a rodiny majú právo na zlúčenie. Prijemcovia majú takisto prístup k bankovým službám a môžu cestovať po EÚ 90 dní v rámci 180-dňového obdobia³.

V prieskume sa od respondentov zisťovalo, či sa vo svojej súčasnej krajine zaregistrovali na **dočasnú ochranu**. Ďalšia otázka bola, či od svojho príchodu do súčasnej krajiny požiadali o **azyl**. Od respondentov sa zisťovalo aj ich občianstvo: ukrajinské, ruské, občianstvo krajiny EÚ, iné občianstvo alebo žiadne občianstvo.

Takmer všetci respondenti prieskumu (91 %) vo veku 16 a viac rokov, ktorí nemajú občianstvo EÚ, uviedli, že v hostiteľskej krajine požiadali o dočasnú ochranu (**obrázok 5**). Respondenti, ktorí sa identifikovali ako menšina v zmysle rasového alebo etnického pôvodu, požiadali o dočasnú ochranu s menšou pravdepodobnosťou ako tí, ktorí sa tak neidentifikovali (76 % oproti 92 %).

2.2. DOČASNÁ OCHRANA A ŽIADOSTI O AZYL

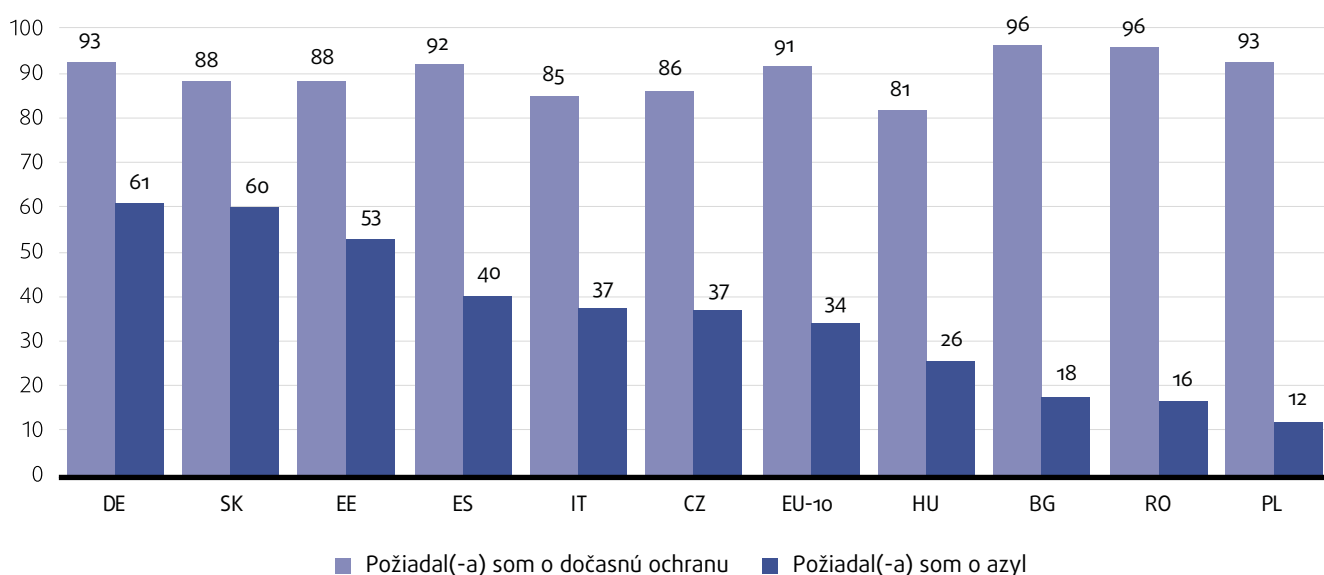
Prijemcovia dočasnej ochrany musia mať možnosť požiadať o azyl, ak chcú.

Postavenie utečenca poskytuje veľmi podobný rozsah práv na dočasnú ochranu. Hlavný rozdiel spočíva v tom, že od okamihu podania žiadosti o priznanie postavenia utečenca nemá osoba k dispozícii všetky práva. Napríklad žiadatelia o azyl nemajú prístup k zamestnaniu, kým sa posudzujú ich žiadosti. Dočasná ochrana a azyl sa líšia aj obdobím platnosti, možnosťou voľného pohybu v rámci EÚ, posúdením individuálnych okolností a administratívnym postupom na ich získanie.

Ak sa azyl neudelí, žiadatelia môžu požívať dočasnú ochranu až po zvyšok obdobia ochrany (článok 19 smernice o dočasnej ochrane).

Približne tretina respondentov (34 %) požiadala o azyl (obrázok 5). Podiel osôb žiadajúcich o azyl sa medzi krajinami zapojenými do prieskumu značne líšil. Pohyboval sa od 12 % v Poľsku do 61 % v Nemecku. Nezaznamenali sa žiadne zjavné rozdiely, pokiaľ ide o pohlavie, vek alebo menšinové postavenie.

OBRÁZOK 5: PODIEL RESPONDENTOV, KTORÍ VO SVOJEJ HOSTITELSKEJ KRAJINE POŽIADALI O DOČASNÚ OCHRANU^{a,b} A AZYL^{c,d}, PODĽA KRAJINY (%)

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

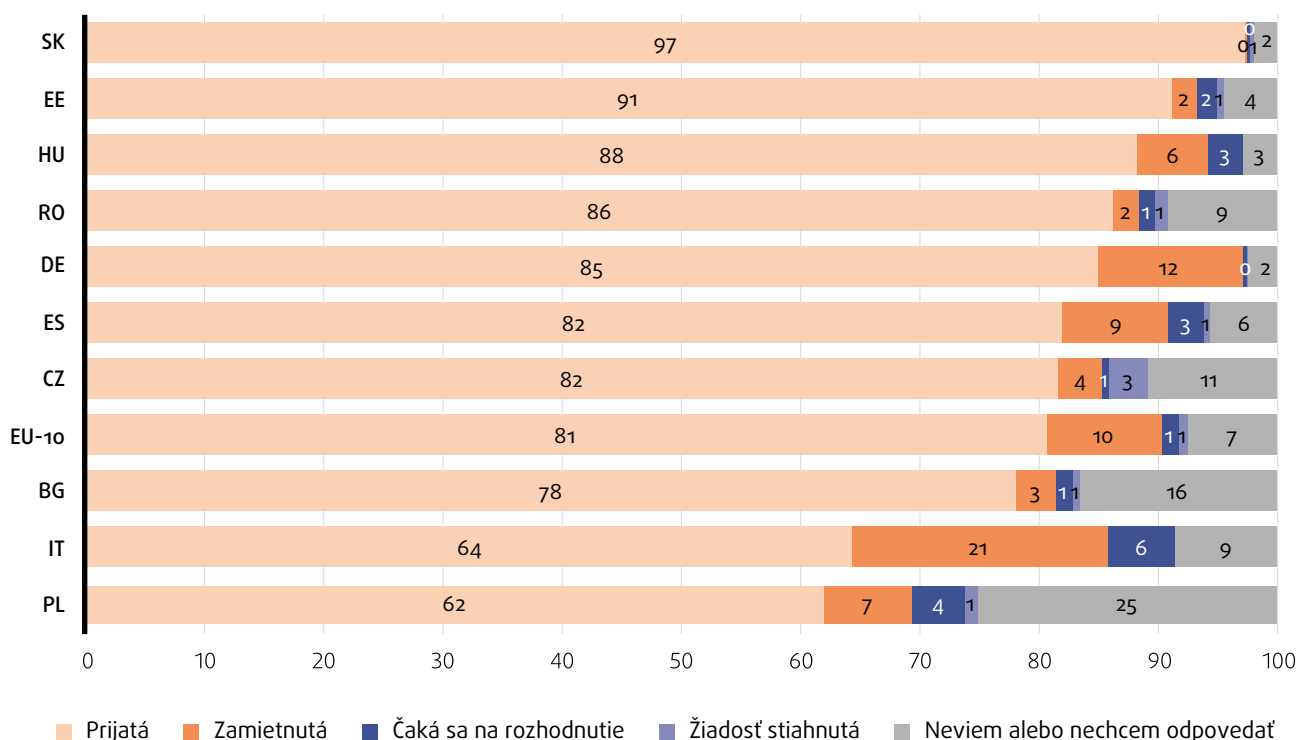
▲
Poznámky:

- Hodnoty pre dočasnú ochranu sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov, ktorí nemajú občianstvo krajiny EÚ (n = 14 445); vážené výsledky.
- Otázka znela: „Požiadali ste vo svojej súčasnej krajine o dočasnú ochranu? (SURPR1). Respondenti v Poľsku odpovedali na otázku: „Registrovali ste sa vo svojej súčasnej krajine na PESEL/dočasnú ochranu?“ Otázka bola zmenená tak, aby odrážala osobitnú situáciu Poľska v súvislosti s registráciou na dočasnú ochranu. PESEL je univerzálny elektronický systém registrácie obyvateľstva (Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności).
- Hodnoty pre azyl sú zo všetkých respondentov vo veku 18 a viac rokov (n = 14 361), vážené výsledky.
- Otázka znela: „Odkedy ste prišli do svojej súčasnej krajiny, požiadali ste o azyl?“ (AsyApl).

Respondenti tiež odpovedali na to, aký bol výsledok ich žiadosti. Žiadosti o azyl štyroch z piatich (81 %) týchto dospelých respondentov boli prijaté (obrázok 6). Jeden z 10 (10 %) respondentov ešte stále čakal na rozhodnutie.

Len 1 % respondentov vo všetkých krajinách zapojených do prieskumu uviedlo, že ich žiadosť o azyl bola zamietnutá. Najvyššiu mieru zamietnutia zaznamenali Taliansko (6 %) a Poľsko (4 %). Taliansko malo tiež najvyšší podiel respondentov, ktorí stále čakali na rozhodnutie (21 %), po ňom nasledovalo Nemecko (12 %).

OBRÁZOK 6: VÝSLEDKY ŽIADOSTÍ RESPONDENTOV O AZYL (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲
Poznámky:

^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov (n = 14 504), vážene výsledky.

^b Otázka znela: „Plánujete z dlhodobého hľadiska zostať vo svojej súčasnej krajine?“ (FutPI).

„Bez ohľadu na to, aké dobré to je v krajine, v ktorej som, moje srdce a duša túžia ísť domov, takže som pripravená vrátiť sa napriek vojne a ostreľovaniu. Nemyslela som si, že to emocionálne bude také ťažké, hoci nám miestni veľmi pomáhajú a to ma hľadá na duši, ale dokážem myslieť len na domov a na manžela.“

(Estónsko, žena, 34)

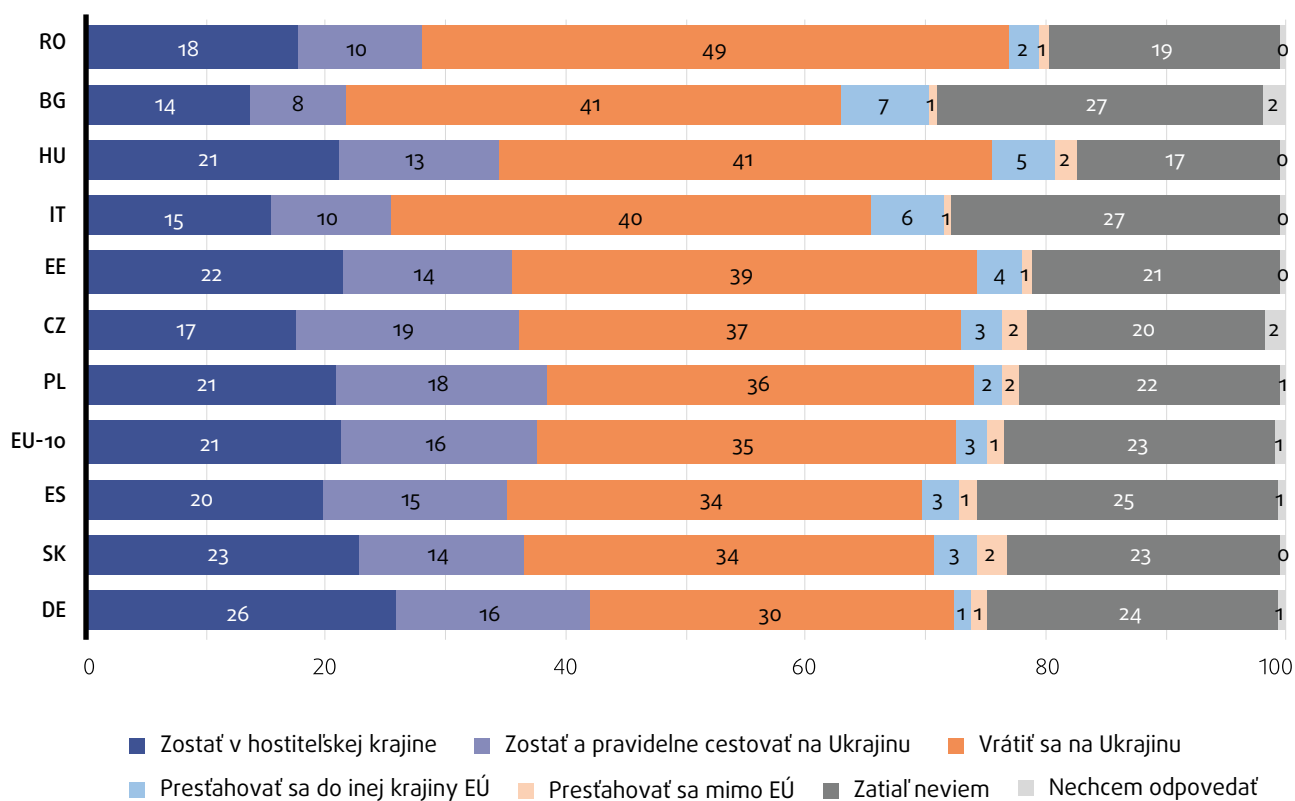
2.3. PLÁNY RESPONDENTOV DO BUDÚCNOSTI

Prieskum sa respondentov vo veku 16 a viac rokov pýtal aj na ich budúce plány (obrázok 7). Podiel tých, ktorí by sa chceli vrátiť na Ukrajinu (35 %), bol podobný podielu tých, ktorí by chceli zostať v hostiteľskej krajine (38 %). Takmer jeden zo štyroch respondentov (23 %) ešte nevedel, čo urobí. Približne 4 % plánovali odšťahovať sa niekam inam.

Podstatne viac mužov (45 %) než žien (35 %) plánuje zostať v hostiteľskej krajine.

Spomedzi respondentov, ktorí sú pôvodom z etnickej menšiny, viac ako polovica respondentov (52 %) plánuje zostať v hostiteľskej krajine. Podiel respondentov, ktorí nie sú pôvodom z etnickej menšiny a ktorí plánujú zostať v krajine, predstavuje 37 %. Spomedzi osôb, ktoré sa samy identifikujú ako LGBT, 44 % plánuje zostať v hostiteľskej krajine v porovnaní s 37 % tých, ktorí to neplánujú.

OBRÁZOK 7: DLHODOBÉ PLÁNY RESPONDENTOV PRIESKUMU, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Poznámky:

^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov (n = 14 504), vážené výsledky.

^b Otázka znela: „Plánujete z dlhodobého hľadiska zostať vo svojej súčasnej krajine?“ (FutPI).

Poznámky

- ¹ Pozri **Portál operačných údajov** Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a stránku venovanú situácii utečencov z Ukrajiny.
- ² Pozri webovú stránku Rady Európskej únie o hlavných výsledkoch **zasadnutia Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci, ktoré sa konalo 13. – 14. októbra 2022**.
- ³ FRA (2022), *The war in Ukraine – Fundamental rights implications within the EU: Bulletin 1* (Vojna na Ukrajine – dôsledky pre základné práve v rámci EÚ: bulletin 1), Luxemburg, Úrad pre publikácie.

3

BÝVANIE

- ★ Takmer šesť z 10 respondentov v čase prieskumu bývalo v súkromnom byte alebo dome. Viac než polovica z nich úplne alebo čiastočne platila za svoje ubytovanie.
- ★ Najčastejším problémom týkajúcim sa ubytovania je nedostatok súkromia a spoločné používanie kuchyne alebo kúpeľne s cudzími ľuďmi.
- ★ Väčšina dospelých respondentov žije s nezaopatrenými deťmi. Často bývajú v ubytovacom zariadení bez tichej alebo samostatnej miestnosti, v ktorej by sa deti mohli učiť.
- ★ Menej ako jeden z piatich respondentov vo veku do 18 rokov žije v hostiteľskej krajine s obidvomi rodičmi.

Právny kútik

Smernica o dočasnej ochrane

Článok 13

„1. Členské štáty zabezpečia osobám požívajúcim dočasnú ochranu prístup k vhodnému ubytovaniu, alebo ak je to nevyhnutné zabezpečia, aby dostali prostriedky na získanie ubytovania.“

„Prvých päť mesiacov som bývala v byte hostiteľskej rodiny. V trojizbovom byte nás bolo sedem. Bolo to neskutočne ťažké. Mám malé dieťa. Má 2 roky. S dieťaťom som musela riešiť úplne všetky záležitosti týkajúce sa domácnosti. Či ide o čakanie na oddelení pre migráciu, vypĺňanie dokumentov, lekárov, nakupovanie, hľadanie bytu alebo nákup a dovoz nábytku. Nemôžem navštevovať jazykové kurzy, lebo nemám nikoho, kto by sa mi postaral o dieťa.“

(Nemecko, žena, 35)

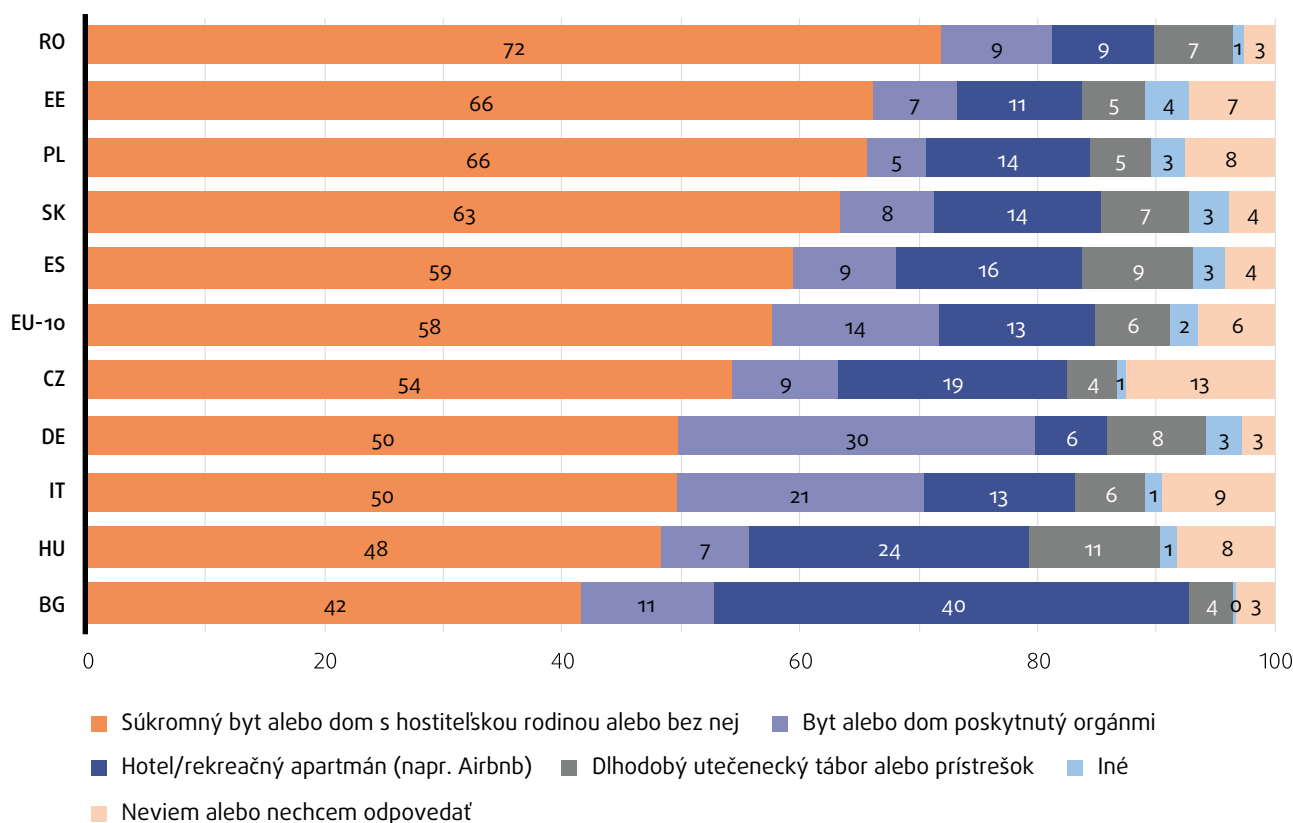
3.1. TYP UBYTOVANIA

Charta základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) (článok 34 ods. 3) chráni právo na sociálne bývanie a pomoc pri bývaní. Cieľom tohto ustanovenia je zabezpečiť dôstojnú existenciu pre všetkých, ktorí nemajú dostatok prostriedkov.

V oznámení Európskej komisie z marca 2022 sa zdôrazňuje potreba, aby členské štáty začlenili do svojich širších politík v oblasti bývania trvalejšie riešenia. Poukazuje sa v ňom na dostupnosť európskych štrukturálnych a investičných fondov na podporu komunitného bývania a služieb¹.

V prieskume sa od respondentov vo veku 16 a viac rokov zistovalo, v akom type ubytovania v súčasnosti bývajú. V priemere viac ako polovica (58 %) bývala v súkromných bytoch alebo domoch (obrázok 8). Mnohí respondenti v Bulharsku (40 %), Maďarsku (24 %) a Česku (18 %) boli ubytovaní v hoteloch alebo rekreačných apartmánoch. Podobný podiel respondentov v Nemecku (30 %) a Taliansku (21 %) žil v ubytovacích zariadeniach poskytovaných orgánmi. U respondentov s deťmi bola o niečo väčšia pravdepodobnosť, že budú bývať v súkromných apartmánoch alebo domoch, než u respondentov bez detí (60 % oproti 54 %).

OBRÁZOK 8: TYP SÚČASNÉHO UBYTOVANIA, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Od respondentov sa zistovalo, či úplne alebo čiastočne platia nájomné a/alebo náklady na služby. Osobám, ktoré bývajú v dlhodobých utečeneckých táboroch, prístreškoch alebo inom nešpecifikovanom ubytovaní, sa táto otázka nekládla.

V priemere jedna tretina respondentov (35 %) neplatila nájomné (obrázok 9). Tento podiel sa zvýšil na 49 % v prípade respondentov starších ako 65 rokov. Štyria z 10 respondentov (38 %) uviedli, že platia celé náklady (nájomné a/alebo náklady na služby).

Medzi jednotlivými krajinami sa vyskytli značné rozdiely. Väčšina respondentov v Estónsku (65 %) a Poľsku (54 %) za svoje ubytovanie platila v plnej výške. Väčšina respondentov v Rumunsku (65 %), Taliansku (58 %) a na Slovensku (53 %) však za bývanie neplatila.

Takmer jeden z piatich (18 %) dospelých respondentov, ktorí odpovedali na otázku o platení, uviedol vykonávanie domácich prác alebo starostlivosť o deti alebo starších ľudí výmenou za bývanie. Štyria z piatich (79 %) nevykonávali domáce práce ani neposkytovali starostlivosť výmenou za bývanie, zatiaľ čo 3 % nevedeli alebo nechceli odpovedať.

▲
Poznámky:

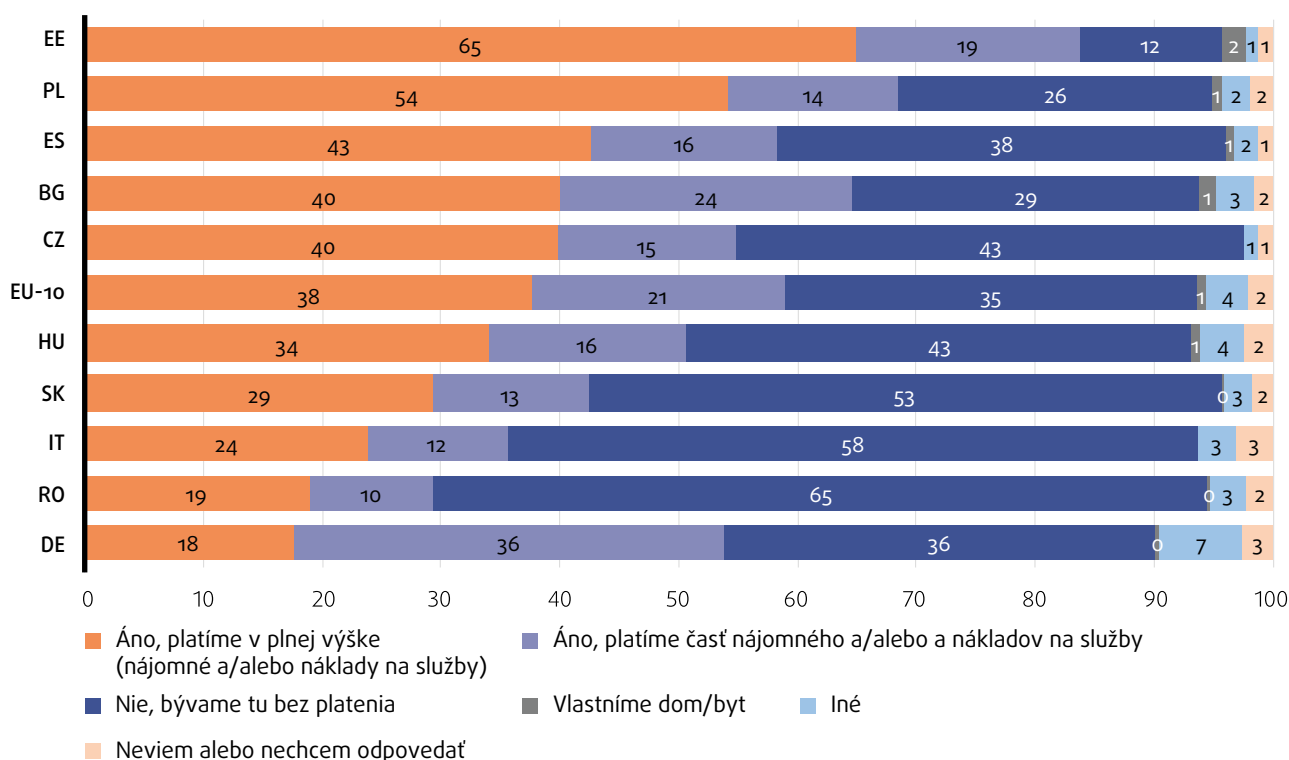
^a Hodnoty sú z celkového počtu respondentov vo veku 16 a viac rokov (n = 14 504), vážené výsledky.

^b Otázka znela: „V akom type ubytovania v súčasnosti bývate?“ (AccTyp). Kategória „Iné“ = „Krátkodobý prístrešok/športová hala/záchytné centrum“ + „Neoficiálny prístrešok (napr. stan vo vlakovej stanici atď.)“ + „Špeciálny domov pre maloleté osoby bez sprievodu“.

„Treba dosiahnuť, aby boli prenajímatelia lojálnejší voči Ukrajincom, aby sme mohli mať zmluvu o prenájme bytu bez minimálnej doby prenájmu a bez depozitu, pretože ak osoba nemôže nájsť bývanie bez depozitu, je veľmi ťažké si niečo prenajať, pretože minimálna doba je šesť mesiacov alebo rok plus kaucia, ľudia z Ukrajiny si vo vojnovom stave nemôžu plánovať, nevedia, kedy sa vrátia domov.“

(Rumunsko, žena, 32)

OBRAZOK 9: PLATBA RESPONDENTOV ZA UBYTOVANIE, V KTOROM V SÚČASNOSTI BÝVAJÚ, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Poznámky:

^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov, ktorí v súčasnosti bývajú v „súkromnom byte alebo dome“, „byte alebo dome poskytovanom orgánmi“ alebo „hoteli alebo rekreačnom apartmáne“ (n = 12 432); vážené výsledky.

^b Otázka znela: „Platíte za svoje bývanie?“ (HLS02).

3.2. NEDOSTATOK SÚKROMIA

Väčšina respondentov vo všetkých krajinách, kde sa uskutočnil prieskum, uvádza ako problémy s ubytovaním nedostatok súkromia (36 %) a spoločné používanie kuchyne (28 %) alebo kúpeľne (24 %) s cudzími ľuďmi (tabuľka 2). Len 5 % uviedlo, že sa vo svojom ubytovaní necíti bezpečne, a 3 % sa vo svojej štvrti cíti v nebezpečenstve.

TABUĽKA 2: PROBLÉMY RESPONDENTOV SO SÚČASNÝM UBYTOVANÍM, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Problém	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Nedostatok súkromia	36	36	38	34	33	39	24	39	38	26	31
Potreba deliť sa o kuchyňu s cudzími ľuďmi	28	17	33	26	18	27	24	32	29	12	27
Potreba deliť sa o kúpeľňu/toaletu s cudzími ľuďmi	24	12	27	22	17	23	22	22	26	9	19
Žiadna tichá/samostatná miestnosť pre deti na učenie	23	27	25	20	11	23	15	18	25	20	19
Príliš veľa hluku	22	24	23	20	13	29	15	28	23	18	17
Nevychádzam s ľuďmi, s ktorými mám spoločné ubytovanie	11	4	10	16	9	14	3	12	9	6	11
Príliš chladno, pretekajúca strecha, pleseň alebo vlhkosť	7	12	7	7	5	7	7	13	7	4	3
Necítim sa vo svojom ubytovaní bezpečne	5	4	5	6	3	5	3	8	4	3	4
Necítim sa vo svojom susedstve bezpečne	3	4	4	4	4	5	3	2	3	3	3

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Poznámky:

^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov (n = 14 685); vážené výsledky.

^b Otázka znela: „Čelíte tam, kde teraz bývate, niektorým z týchto problémov?“ (AccProb). Respondenti si mohli vybrať viacero odpovedí, takže súčet môže presahovať 100 %.

Takmer tretina respondentov starších ako 65 rokov ako problémy uviedla nedostatok súkromia (29 %) a potrebu spoločne používať kuchyňu (28 %) alebo kúpeľňu/toaletu (26 %) s cudzími ľuďmi. Nedobré vychádzanie s ľuďmi, s ktorými sa delili o ubytovanie, bol problém pre 26 % respondentov, ktorí sa identifikovali ako menšina v zmysle rasového alebo etnického pôvodu. To bol problém pre 20 % LGBT respondentov. Respondenti LGBT takisto považovali nedostatok súkromia (47 %) a príliš veľký hluk (33 %) za problémy častejšie ako respondenti, ktorí nie sú LGBT.

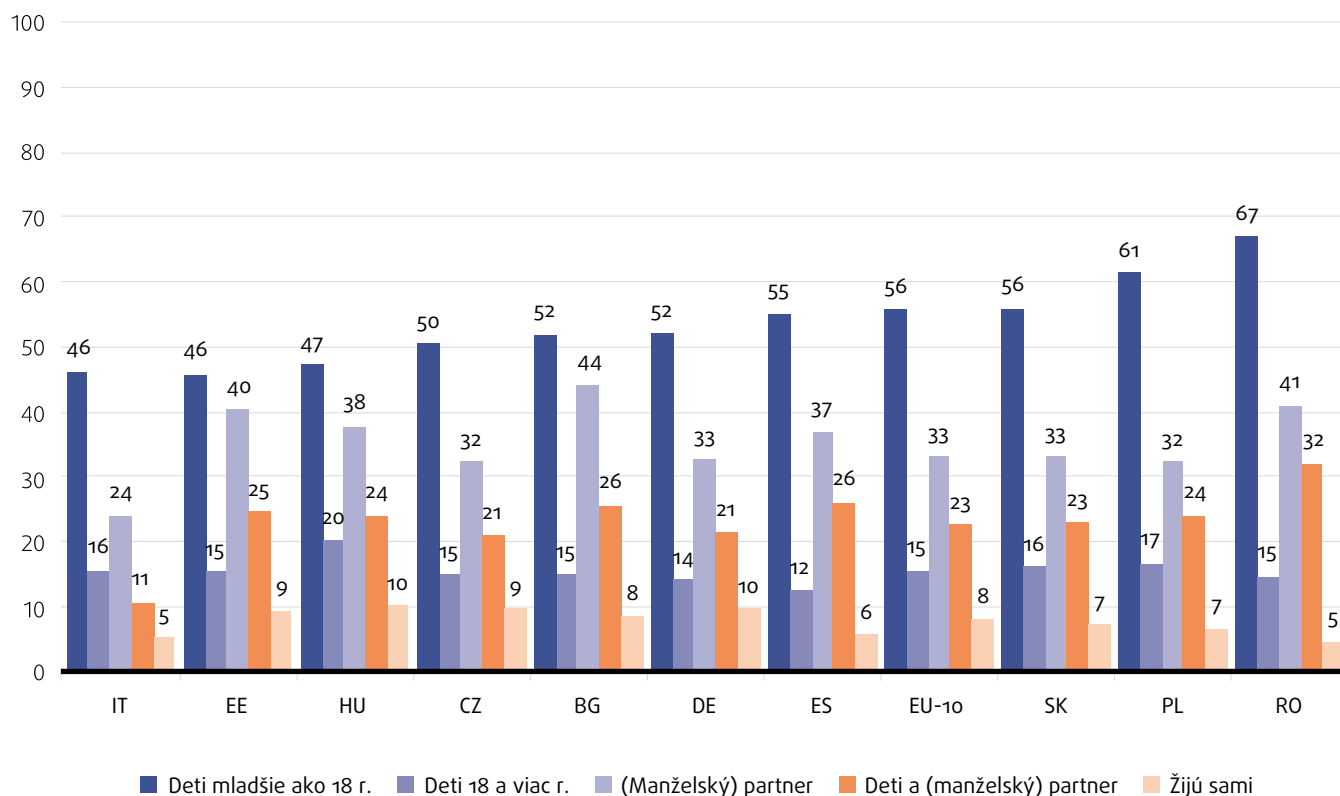
Respondenti odpovedali na to, s kým sa delia o ubytovanie. Mohli si vybrať viacero odpovedí, pokiaľ nežili sami.

Dve tretiny dospelých respondentov (66 %) žili so svojimi deťmi alebo svojimi partnermi (nezávisle od veku) a 56 % s mladšími deťmi ako 18 rokov (obrázok 10). Tretina dospelých respondentov (33 %) žila so svojim (manželským) partnerom. Menej ako štvrtina dospelých respondentov (23 %) žila s deťmi a (manželským) partnerom. Malá časť respondentov žila sama (8 %).

„V Nemecku sú veľké problémy s bývaním. Život s cudzími ľuďmi, ktorí majú zlé návyky. Nemožné nájsť ubytovanie. V utečeneckých centrách je všade veľa divokých ľudí, ktorí pijú, fajčia a počúvajú hlasnú hudbu. Nie je tam žiadna kontrola, žiadne videokamery a žiadni dôstojníci v službe.“

(Nemecko, muž, 23 rokov)

OBRÁZOK 10: ĽUDIA, KTORÍ BÝVAJÚ V SÚČASNOM UBYTOVANÍ S RESPONDENTMI VO VEKU 18 A VIAC ROKOV, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Poznámky:

^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 18 a viac rokov (n = 14 361); vážené výsledky.

^b Otázka znela: „Kto s vami býva v tom istom ubytovacom zariadení v krajine, v ktorej sa zdržiavate?“ (FamCC). Mohlo sa vybrať viacero odpovedí, takže súčet môže presahovať 100 %. „Deti mladšie ako 18 r.“ = „Deti mladšie ako 18 r. vo vašej zodpovednosti“; „Deti 18 a viac r.“ = „Deti vo veku 18 r. alebo staršie (vaše alebo partnerove)“.

3.3. DETI A BÝVANIE

Prevažná väčšina detí vo veku 12 – 17 rokov uviedla, že žije s matkou (88 %), 52 % žilo so svojimi súrodencami, 21 % so svojim otcom, 19 % so svojou matkou a otcom, 15 % so svojim starým rodičom (starými rodičmi) a 12 % s inými príbuznými. Okrem toho 6 % žilo s ľuďmi, ktorí im ponúkli bývanie, 4 % s opatrovníkmi a 3 % s inými ľuďmi. Žiadne dieťa nehlásilo, že by žilo osamote.

Deti najčastejšie ako problémy s ubytovaním uvádzali nedostatok súkromia a to, že nemajú k dispozícii tichú alebo samostatnú miestnosť, kde by sa mohli učiť. Nedostatok súkromia bol problémom pre 48 % ľudí vo veku 16 až 17 rokov a 42 % ľudí vo veku 12 až 15 rokov. Pre 45 % 16 až 17-ročných a 40 % ľudí vo veku 12 až 15 rokov bol problém to, že nemajú priestor na učenie.

Prieskum sa pýtal všetkých respondentov, ako sú spokojní so svojim súčasným ubytovaním. Respondenti odpovedali pomocou stupnice od 0 do 10, kde 0 znamená „veľmi nespokojný(-á)“ a 10 predstavuje „veľmi spokojný(-á)“. Približne štyria z 10 respondentov (43 %) dali 8 alebo viac bodov, to znamená, že sú spokojní. Naproti tomu 6 % dalo hodnotenie 2 alebo menej bodov, to znamená, že sú nespokojní.

Poznámka

- ¹ Európska komisia (2022), *Prijímanie ľudí, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajine: pripravenosť Európy na riešenie výziev*, COM(2022) 131 final, Brusel, 23. marca 2022.

4

VZDELÁVANIE

- ★ Menej ako polovica respondentov, ktorí sa krátko pred útekom z Ukrajiny vzdelávali, pokračovala vo vzdelávaní aj vo svojej hostiteľskej krajine.
- ★ Takmer dve tretiny detí navštevujú online vzdelávanie v škole/na univerzite na Ukrajine alebo sa učia sami pomocou materiálov/s podporou z Ukrajiny.
- ★ Jazykové problémy sú hlavným dôvodom neúčasti na vzdelávaní, ktoré ponúka hostiteľská krajina.
- ★ Takmer štyria z 10 respondentov, ktorí sa musia naučiť jazyk hostiteľskej krajiny, aby mohli pokračovať vo svojom vzdelávaní, sa od príchodu nezúčastnili na jazykovom kurze.

„Veľké problémy so vzdelávaním: je nemožné nájsť miesto v materskej škole (je to začarovaný kruh, ak matka prišla sama s dieťaťom, nemôže ísť do práce, ale musí zostať doma s dieťaťom), je ťažké nájsť voľné miesta v školách.“

(Slovensko, žena, 36)

Právny kútik

Smernica o dočasnej ochrane

Článok 14

„1. Členské štáty zaručia osobám mladším ako osemnásť rokov požívajúcim dočasnú ochranu prístup k vzdelávaciemu systému za rovnakých podmienok, ako majú občania štátu poskytujúceho ochranu. Členské štáty môžu stanoviť, že tento prístup k vzdelaniu sa musí obmedziť iba na štátny vzdelávací systém.“

2. Členské štáty môžu dospelým osobám požívajúcim dočasnú ochranu umožniť prístup k všeobecnému vzdelávaciemu systému.“

4.1. PRÍSTUP K VZDELÁVANIU

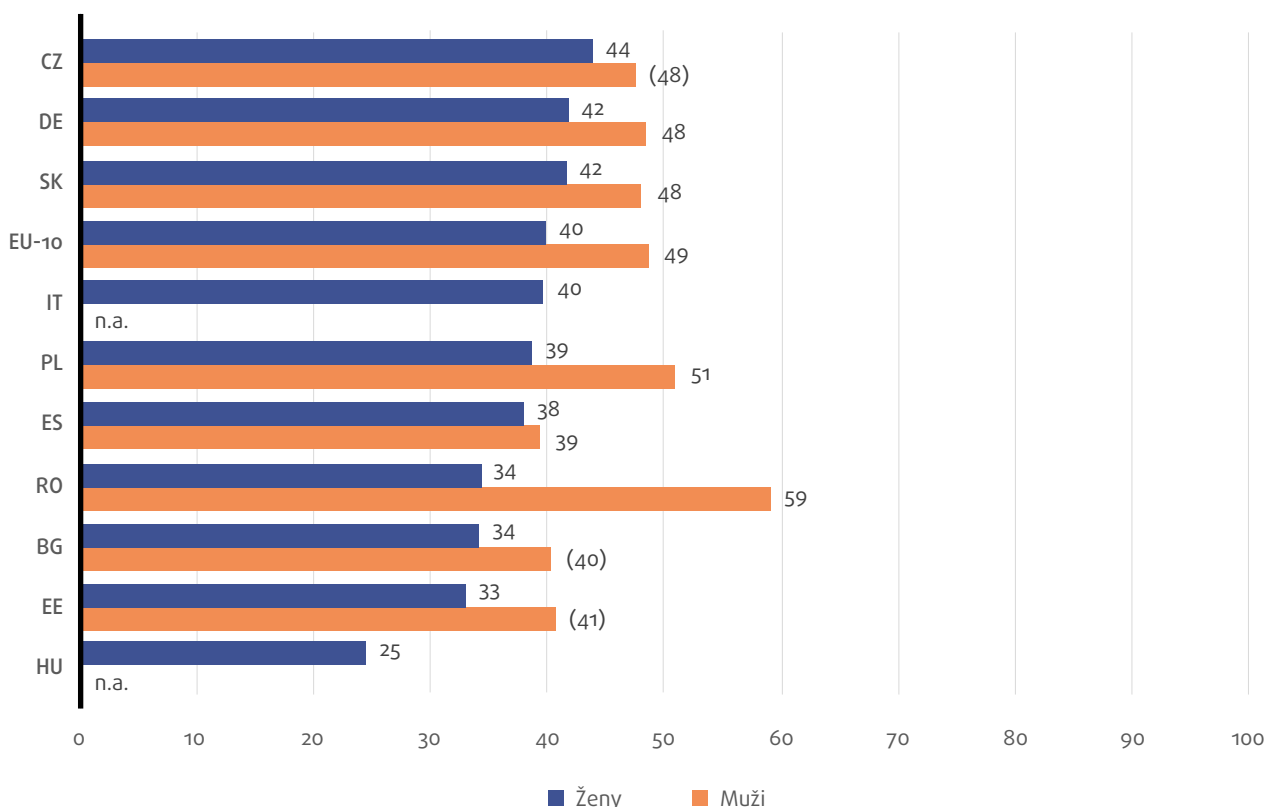
Článok 14 charty zaručuje právo na vzdelanie. V marci 2022 Európska komisia zdôraznila potrebu riešiť jazykové bariéry a psychologickú traumu, poskytnúť rodičom informácie o podpore vzdelávania, zabezpečiť prístup k mimoškolským aktivitám, psychologické starostlivosti a jazykovým kurzom a prijať ukrajinsky hovoriacich učiteľov na podporu integrácie detí do vzdelávacieho systému¹. Komisia tiež zdôraznila, že prístup detí k vzdelaniu sa musí zabezpečiť čo najskôr².

V apríli 2022 Európska komisia navrhla opatrenia na uľahčenie uznávania kvalifikácií získaných v zahraničí³. V júni 2022 zhromaždila skúsenosti a poznatky o začleňovaní vysídlených detí z Ukrajiny do vzdelávania⁴.

Respondenti odpovedali na otázku, či boli tesne pred odchodom z Ukrajiny vo vzdelávaní a či sú v súčasnosti vo vzdelávaní. Môže to byť online (s inštitúciou na Ukrajine) alebo osobne v hostiteľskej krajine.

V priemere bola takmer štvrtina všetkých respondentov (23 %), detí a dospelých, v súčasnosti v procese vzdelávania (online so školou na Ukrajine alebo osobne v škole v hostiteľskom členskom štáte). Celkovo 43 % tých, ktorí boli krátko pred odchodom z Ukrajiny vo vzdelávaní, v ňom aj pokračovalo (**obrázok 11**). Miera dochádzky sa líšila pre ženy (v priemere 40 %) a mužov (v priemere 49 %) vo všetkých krajinách zapojených do prieskumu. Väčšina detí vo veku 12 – 15 rokov (93 %) a 16 – 17 rokov (73 %), ktoré sa krátko pred odchodom z Ukrajiny vzdelávali, navštevovala školu.

OBRÁZOK 11: RESPONDENTI VO VZDELÁVANÍ V HOSTITELskej KRAJINE, PODĽA KRAJINY A POHLAVIA (%)^{a,b,c}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Respondenti, ktorí sa krátko pred odchodom z Ukrajiny vzdelávali, ale už sa vo svojej hostiteľskej krajine nevzdelávajú, odpovedali na dôvody, prečo to tak je (tabuľka 3).

Najväčší podiel uviedol, že je to z toho dôvodu, že svoje vzdelávanie dokončili (74 %). Ďalším najpopulárnejším dôvodom bolo, že nedokážu hovoriť jazykom hostiteľskej krajiny (19 %), okrem Talianska. Menší podiel respondentov uviedol, že sa musia starať o svoje deti alebo starších príbuzných (12 %). V priemere si 9 % z nich nemohlo dovoliť pokračovať vo vzdelávaní. Toto bolo problémom najmä v Taliansku (12 %).

▲ Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 12 a viac rokov, ktorí boli tesne pred odchodom z Ukrajiny vo vzdelávaní (n = 5 248), vážené výsledky.
- ^b Otázka znela: „Zúčastňujete sa momentálne na vzdelávaní? Môže to byť online alebo osobne vo vašej súčasnej krajine. Ak v súčasnosti máte letné prázdniny, ale vo všeobecnosti navštevujete vzdelávanie, zvolte možnosť ‚áno‘. Vzdelávaním rozumieme navštevovanie školy, univerzity, inej vzdelávacej inštitúcie alebo absolvovanie odbornej prípravy súvisiacej so zamestnaním (učňovská príprava alebo odborné vzdelávanie).“ (EduCC).
- ^c Obrázok nezahŕňa hodnoty vypočítané z menej ako 20 pozorovaní v skupine [označené ako („neuvedené“)]. Hodnoty vypočítané z 20 – 50 pozorovaní v skupine sú v zátvorkách.

TABUĽKA 3: DÔVODY, PREČO SA RESPONDENTI NEZÚČASTŇUJÚ NA VZDELÁVANÍ, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Dôvod	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Ukončil(-a) som vzdelanie	74	79	73	74	73	68	84	69	75	79	84
Nehovorím jazykom	19	15	19	27	13	23	20	10	16	13	12
Musím sa starať o svoje deti/starších príbuzných	12	14	8	9	6	10	10	9	15	12	12
Nemôžem si to dovoliť	9	5	12	7	4	9	15	12	9	6	6
Nemám dostatok času	8	8	10	5	4	6	12	6	11	5	10
Nemám notebook alebo tablet, aby som sa zapojil(-a) do online vzdelávania	8	7	4	8	4	4	7	2	10	5	5
Zatiaľ nemám stabilné miesto na život	7	8	10	8	3	9	9	2	7	1	1
Iné	6	4	10	5	9	7	3	12	4	6	5
Moje ukrajinské osvedčenia neboli akceptované	3	4	2	3	2	3	3	9	2	1	3
Kurz/aktivity sa ešte nezačali	3	0	6	4	7	2	0	0	1	3	4
Učňovská príprava, stáž alebo iná odborná príprava súvisiaca so zamestnaním nebola možná	2	1	4	3	2	1	3	1	2	1	2
Neprijali ma do školy/vzdelávacej inštitúcie	1	0	0	3	0	1	0	0	1	0	5

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲
Poznámky:

^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 12 a viac rokov, ktorí boli tesne pred odchodom z Ukrajiny vo vzdelávaní a v hostiteľskej krajine sa vzdelávajú (n = 3 604), vážene výsledky.

^b Otázka znela: „Uvedli ste, že na Ukrajine ste sa vzdelávali, ale už nepokračujete. Prečo? Zvoľte všetky príslušné možnosti.“ (ReasNoEdu).

4.2. VZDELÁVANIE DETÍ

Miera školskej dochádzky mladších detí (12 – 15) je 92 %. Celkovo 73 % detí vo veku 16 – 17 rokov, ktoré sa vzdelávali na Ukrajine, sa vzdelávalo vo svojej hostiteľskej krajine (buď online so školou na Ukrajine, alebo osobne so školou v hostiteľskom členskom štáte EÚ).

Na otázku, prečo nechodia do školy, 40 % osôb vo veku 12 – 15 rokov uviedlo, že nemajú notebook ani tablet na to, aby sa mohli zapájať do online vzdelávania (13 % osôb vo veku 16 – 17 rokov). Viac ako štvrtina (27 %) osôb vo veku 12 – 15 rokov ako dôvod uviedla, že ešte nemajú stabilné miesto na život (11 % osôb vo veku 16 – 17 rokov). Približne 19 % škola neprijala (6 % osôb vo veku 16 – 17 rokov) a 19 % si nemohlo dovoliť navštevovať školu (11 % osôb vo veku 16 – 17 rokov).

Deti, ktoré navštevovali školu, mali takisto odpovedať na to, ako sa vzdelávajú (v škole v hostiteľskej krajine, online s ukrajinskou školou alebo samostatne, alebo vykonávajú odbornú prípravu súvisiacu so zamestnaním). Celkovo 71 % navštevovalo školy alebo univerzity hostiteľskej krajiny [76 % pre mladšie deti (12 – 15 rokov) a 64 % pre deti vo veku od 16 do 17 rokov]. Takmer dve tretiny detí (59 %) navštevovali online vzdelávanie v ukrajinskej škole alebo sa učili pomocou materiálov/s podporou z Ukrajiny. Online sa učilo menej mladších detí (vo veku 12 – 15 rokov) ako detí vo veku 16 – 17 rokov (55 % v porovnaní so 64 %).

Deťom, ktoré navštevovali školu v hostiteľskej krajine, bola položená otázka, či škola vyučuje niektoré predmety alebo poskytuje študijné materiály v hlavnom jazyku, ktorým hovoria doma.

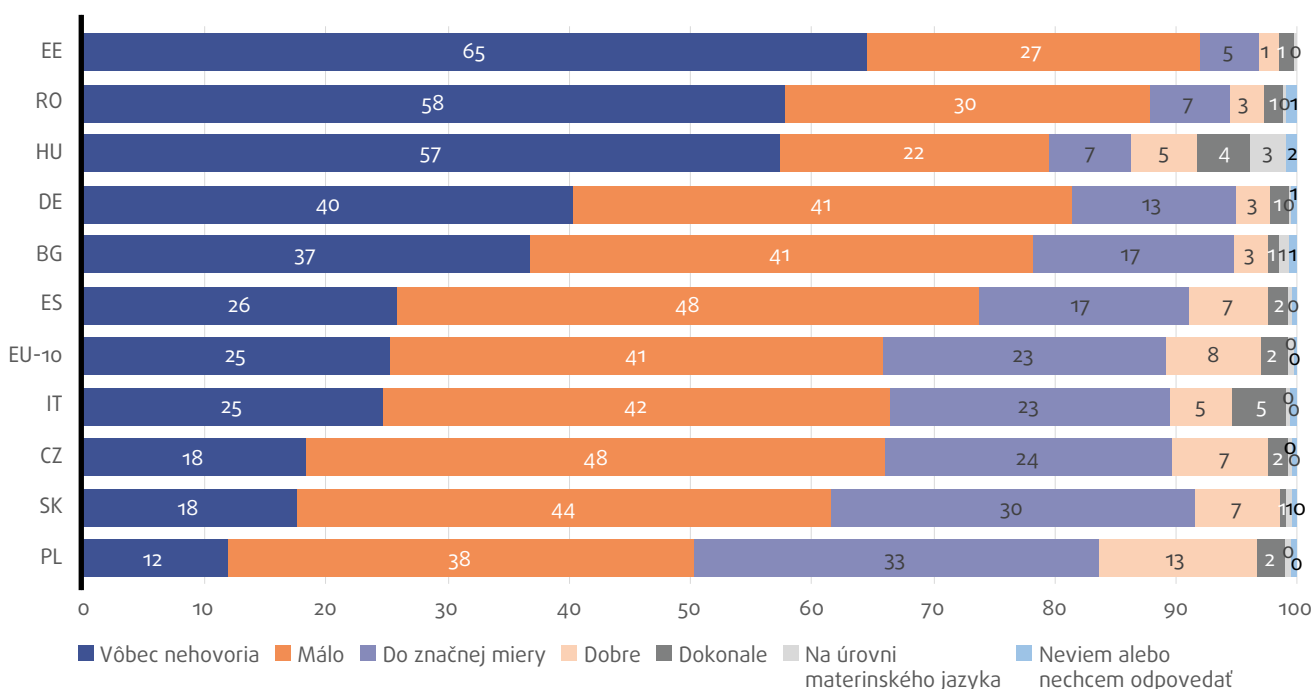
Väčšina detí (71 %), ktoré chodia do školy vo svojej hostiteľskej krajine, sa neučila žiadny predmet v škole v jazyku, v ktorom prevažne hovoria doma. Aspoň niektoré predmety sa vyučovali v hlavnom jazyku, ktorým sa hovorí doma, v prípade 24 % detí. Polovica z týchto detí (55 %) nemala žiadne učebné materiály, ktoré v súčasnosti používa, v jazyku, ktorým prevažne hovorí doma. Dvadsaťdva percent však malo aspoň niektoré materiály a 19 % malo mnohé alebo všetky materiály v hlavnom jazyku, ktorým sa hovorí doma.

4.3. POROZUMENIE JAZYKU A OVLÁDANIE JAZYKA HOSTITEĽSKEJ KRAJINY

Respondenti (12 a viac rokov) odpovedali na otázku, ako dobre hovoria jazykom hostiteľskej krajiny. Vo všetkých krajinách len 10 % respondentov hovorilo jazykom dobre, dokonale alebo na úrovni materinského jazyka.

Štvrtina respondentov (25 %) vôbec neovládala jazyk (obrázok 12). Tento podiel dosiahol 65 % v Estónsku, 58 % v Rumunsku a 57 % v Maďarsku. V Poľsku to bolo len 12 % a v Česku a na Slovensku 18 %. Pomer sa zvyšoval s vekom a v prípade respondentov starších ako 65 rokov dosiahol 40 %. Miera však bola len 13 % v prípade mladších detí (12 – 15 rokov) a 6 % v prípade detí vo veku 16 – 17 rokov.

OBRÁZOK 12: RESPONDENTI HOVORIACI JAZYKOM HOSTITEĽSKEJ KRAJINY, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Respondenti, ktorí nehovorili jazykom svojej hostiteľskej krajiny dostatočne dobre, odpovedali na otázku, či od svojho príchodu navštevovali nejaké vnútroštátne jazykové kurzy.

Takmer štvrtina respondentov (23 %) uviedla, že v čase prieskumu navštevuje kurz (obrázok 13). Tento podiel bol vyšší v Nemecku (37 %) a v Španielsku (31 %). Väčšia časť respondentov nenavštevovala a nemala v úmysle navštevovať jazykový kurz (39 %). Tento údaj sa v jednotlivých krajinách zapojených do prieskumu líšil, pričom sa pohyboval od 69 % v Maďarsku po 64 % v Bulharsku až po 19 % v Nemecku.

Dve tretiny (61 %) respondentov starších ako 65 rokov sa od svojho príchodu nezúčastnili žiadneho jazykového kurzu.

Poznámky:

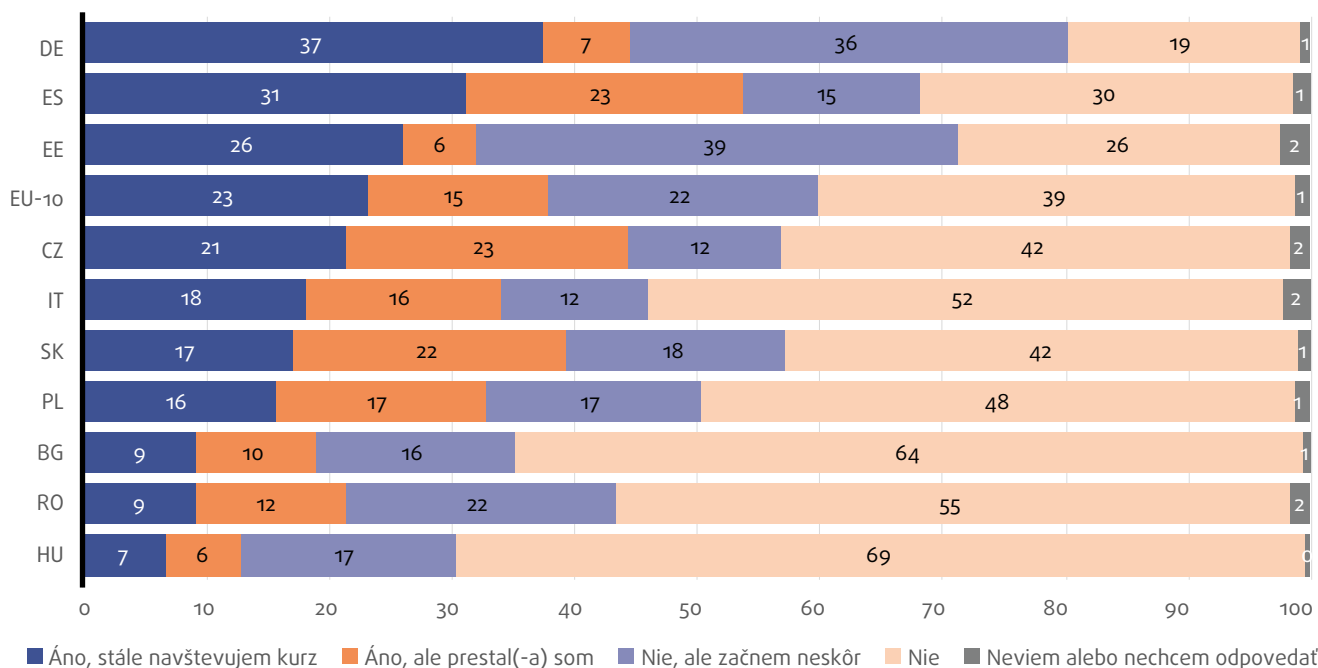
^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 12 a viac rokov (n = 14 665); vážené výsledky.

^b Otázka znela: „Ako dobre hovoríte jazykom krajiny, v ktorej v súčasnosti žijete?“ (LanCC).

4.4. JAZYKOVÉ ZRUČNOSTI DETÍ

Viac ako polovica (57 %) detí, ktorých materinský jazyk nebol jazykom ich hostiteľskej krajiny, navštevovala jazykové kurzy. Takmer tretina (31 %) sa však po ukončení prieskumu nezúčastnila na kurze a 9 % uviedlo, že plánuje absolvovať kurz.

OBRÁZOK 13: ÚČASŤ RESPONDENTOV NA KURZOCH NÁRODNÉHO JAZYKA, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲ Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 12 a viac rokov, ktorí hovoria jazykom svojej súčasnej krajiny na nižšej úrovni než na úrovni materinského jazyka (n = 14 504), vážene výsledky.
- ^b Otázka znela: „Odkedy ste sem prišli, navštevovali ste národné (miestne) jazykové kurzy?“ (PB08).

„Je veľmi ťažké byť v krajine, v ktorej nerozumiete jazyku a nehovoríte týmto jazykom, chýbajú vám informácie, ktoré mnohé organizácie jednoducho neposkytujú, hoci pre ne nie je ťažké to urobiť. V mnohých prípadoch neexistujú prekladatelia, čo je veľmi veľký problém pri riešení mnohých otázok. Je to emocionálne náročné, pretože všetko je naplánované a keď potrebujete telefonovať, problém je, že nehovoríte jazykom a nerozumiete mu.“
(Nemecko, žena, 35)

Poznámky

- ¹ Európska komisia (2022), *Prijímanie ľudí, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajine: pripravenosť Európy na riešenie výziev*, COM(2022) 131 final, Brusel, 23. marca 2022.
- ² Európska komisia (2022), *Operačné usmernenia na vykonávanie vykonávacieho rozhodnutia Rady 2022/382, ktorým sa konštatuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny v zmysle smernice 2001/55/ES (článku 5), a zavádza sa dočasná ochrana* (Ú. v. EÚ C 126, 2022).
- ³ Európska komisia, *odporúčanie Komisie (EÚ) 2022/554 z 5. apríla 2022 o uznávaní kvalifikácií osôb utekajúcich pred inváziou Ruska na Ukrajinu* (Ú. v. EÚ L 107, 2022).
- ⁴ Európska komisia (2022), *Podpora inklúzie vysídlených detí z Ukrajiny do vzdelávania: úvahy, kľúčové zásady a postupy pre školský rok 2022 – 2023*, pracovný dokument útvarov Komisie, SWD(2022) 185 final, Brusel, 30. júna 2022.

5

ZAMESTNANOSŤ

- ★ Celkovo približne dve tretiny respondentov vo veku 16 a viac rokov v čase prieskumu nevykonávali platenú prácu.
- ★ Približne dve tretiny respondentov, ktorí mali na Ukrajine pred 24. februárom 2022 platenú prácu, si našli prácu v hostiteľskej krajine.
- ★ Hlavnými prekážkami v prístupe k zamestnaniu v prípade dospelých bez platenej práce boli nedostatočné znalosti jazyka hostiteľskej krajiny a opatrovateľské povinnosti. Týka sa to najmä žien.
- ★ Približne štyria z 10 respondentov zažili vykorisťovanie v práci.

5.1. PRÍSTUP K PLATENEJ PRÁCI

Európska komisia zdôraznila, že včasné zamestnanie je prospešné pre ľudí utekajúcich pred konfliktom na Ukrajine, ako aj pre hostiteľské spoločenstvá¹. V tejto súvislosti sa v operačných usmerneniach Komisie členské štáty vyzývajú, aby podporovali prístup k vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve za rovnakých podmienok, aké platia pre štátnych príslušníkov a iných občanov EÚ². V júni 2022 Komisia uverejnila usmernenia týkajúce sa prístupu na trh práce, odborného vzdelávania a prípravy, ako aj vzdelávania dospelých³.

Rada tiež poukázala na tieto výhody a vyzvala členské štáty, aby riešili výzvy v oblasti zamestnanosti a zručností vrátane uznávania kvalifikácií⁴.

V prieskume sa od respondentov vo veku 16 a viac rokov zisťovalo, či majú v hostiteľskej krajine platenú prácu.

V priemere 39 % opýtaných mužov a 31 % opýtaných žien malo platenú prácu (**obrázok 14**). Približne 10 % mužov a 16 % žien malo od odchodu z Ukrajiny platenú prácu, ale v čase prieskumu (august – september 2022) nie. Približne polovica mužov (47 %) a žien (49 %) nemala od odchodu z Ukrajiny platenú prácu.

U respondentov s obmedzeniami v každodenných činnostiach bola menšia pravdepodobnosť, že budú vykonávať platenú prácu (27 %), než u respondentov bez nich (37 %).

Právny kútik

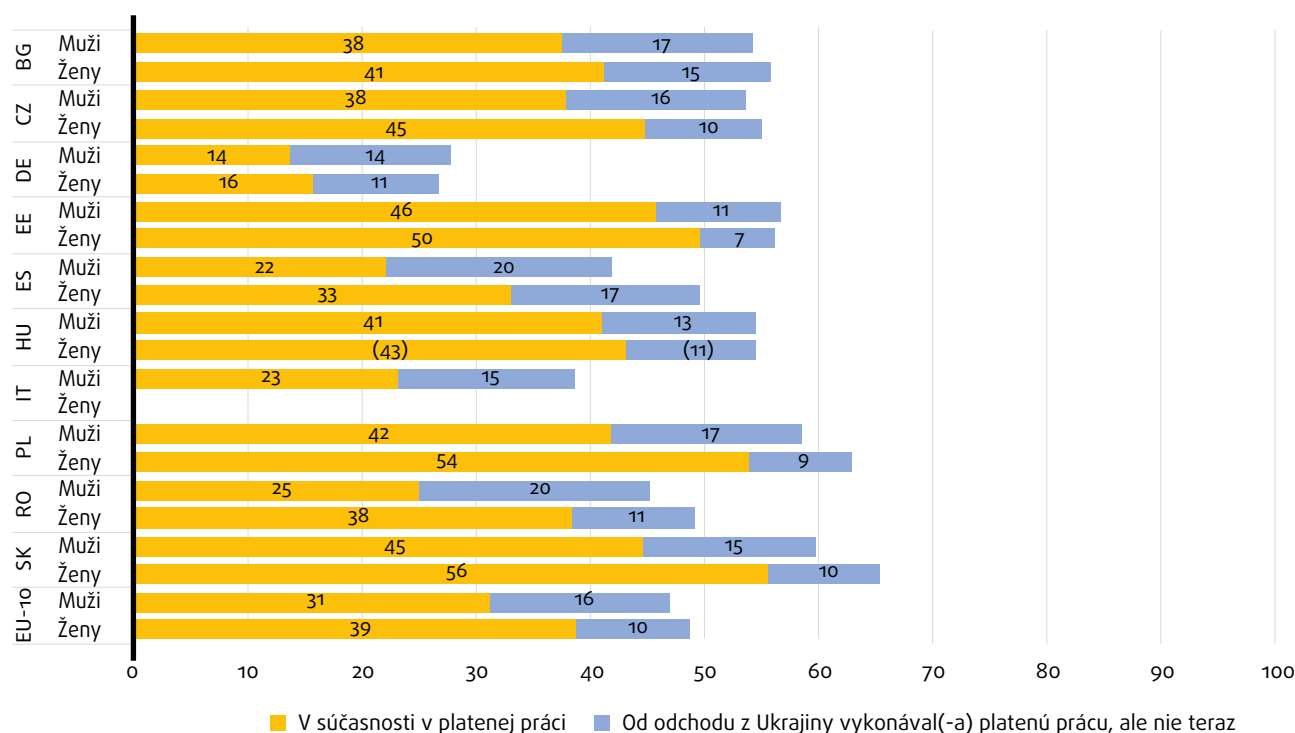
Smernica o dočasnej ochrane

Článok 12

„Členské štáty povolia osobám požívajúcim dočasnú ochranu, aby sa v období trvania dočasnej ochrany zamestnali alebo vykonávali samostatnú zárobkovú činnosť, a to v súlade s pravidlami uplatniteľnými na danú profesiu [...].“

OBRÁZOK 14: MIERA RESPONDENTOV VYKONÁVAJÚCICH PLATENÚ PRÁCU, PODĽA KRAJINY A POHLAVIA (%)^{a,b,c,d}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

V prieskume boli respondenti vo veku 16 a viac rokov, ktorí boli v platenej práci, požiadaní o podrobnejšie informácie o svojej súčasnej práci (tabuľka 4). Približne dve tretiny respondentov (66 %) si v krajine, v ktorej sa nachádzajú, našli nové zamestnanie. Jeden zo štyroch (24 %) pokračoval na diaľku v práci alebo podnikaní, ktoré mal na Ukrajine. Približne 3 % začali v ich hostiteľskej krajine nové podnikanie alebo sa stali samostatne zárobkovo činnými osobami.

TABUĽKA 4: CHARAKTERISTIKY PLATENEJ PRÁCE RESPONDENTOV (%)^{a,b}

Charakteristika	Women	Men
Nové pracovné miesto v hostiteľskej krajine	70	58
Nové podnikanie/samostatne zárobkovo činná osoba v hostiteľskej krajine	2	6
Pokračoval(-a) v práci alebo podnikaní, ktoré mal(-a) na Ukrajine (napr. na diaľku)	20	31
Iné	8	6
Neviem/nechcem odpovedať	2	2

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov, ktorí sú v platenej práci, EÚ10 (ženy n = 4 637; muži, n = 531), vážené výsledky.
- ^b Otázka znela: „Je to nové pracovné miesto alebo podnikanie, ktoré ste začali vo svojej súčasnej krajine?“ (WorkLoc).

Respondenti vo veku 16 a viac rokov, ktorí mali v hostiteľskej krajine platenú prácu, boli požiadaní, aby odpovedali, či ich nové zamestnanie zodpovedá ich úrovni vzdelania. Takmer polovica respondentov (48 %) uviedla, že ich súčasné zamestnanie je pod úrovňou ich vzdelania. Častejšie to bolo u žien

Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov (n = 14 291); vážené výsledky.
- ^b Výsledky založené na malom počte odpovedí sú štatisticky menej spoľahlivé. Hodnoty založené na 20 – 49 pozorovaniach bez priradenej váhy v súčte za skupinu sa preto uvádzajú v zátvorkách. Hodnoty založené na menej než 20 pozorovaniach bez priradenej váhy v súčte za skupinu nie sú zobrazené.
- ^c Otázky zneli: „Vykonávate v súčasnosti platenú prácu?“ (WorkNow) a „Vykonávali ste platenú prácu vo svojej súčasnej krajine po tom, ako ste odišli z Ukrajiny?“ (WorkPast).
- ^d Tento obrázok nezahŕňa kategórie „Od odchodu z Ukrajiny bez platenej práce“, „Neviem“ a „Nechcem odpovedať“.

„Cítim sa zdrvená a vyčerpaná. Po 20 rokoch práce účtovníčky musím pracovať ako vrátnička. Platy za prácu online na Ukrajine sa znížili. Aby ste si našli inú prácu, musíte sa naučiť jazyk a fyzicky jednoducho nemáte čas na to, aby ste sa ho naučili, takže naďalej tvrdo pracujete na dvoch pracovných miestach.“
(Poľsko, žena, 40)

Právny kútik

Smernica o dočasnej ochrane

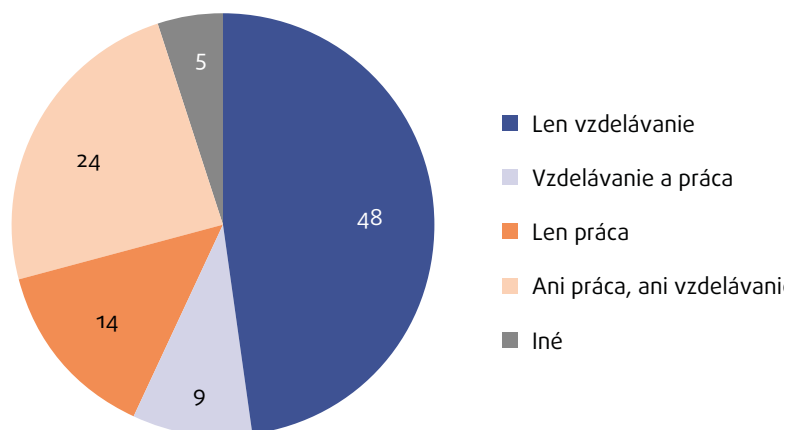
Článok 12

„Členské štáty povolia osobám požívajúcim dočasnú ochranu, aby sa v období trvania dočasnej ochrany [...] zapojili aj do takých činností ako vzdelávanie pre dospelých, odborné školenia a prax na pracovisku.“

(51 %) ako u mužov (39 %). Približne tretina opýtaných osôb (35 %) mala zamestnanie zodpovedajúce ich úrovni vzdelania.

Takmer štvrtina (24 %) respondentov vo veku 16 – 24 rokov nemala platené zamestnanie ani sa nevzdelávala (obrázok 15). Približne polovica (48 %) sa v čase prieskumu vzdelávala a nepracovala. Celkovo 14 % bolo v platenom zamestnaní a 9 % súčasne pracovalo aj sa vzdelávalo.

OBRÁZOK 15: SÚČASNÁ ÚČASŤ NA ZAMESTNANÍ A VZDELÁVANÍ U RESPONDENTOV VO VEKU 16 – 24 ROKOV^{a,b,c}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲
Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 – 24 rokov, EÚ10 (n = 1 046); vážené výsledky.
- ^b Kategória „Iné“ sa vzťahuje na respondentov, ktorí v prípade aspoň jednej z otázok vybrali možnosť „Neviem“ alebo „Nechcem odpovedať“.
- ^c Otázky zneli: „Zúčastňujete sa v súčasnosti na vzdelávaní?“ (EduCC) a „Vykonávate v súčasnosti platenú prácu?“ (WorkNow).

5.2. PREKÁŽKY PRI HĽADANÍ PLATENEJ PRÁCE

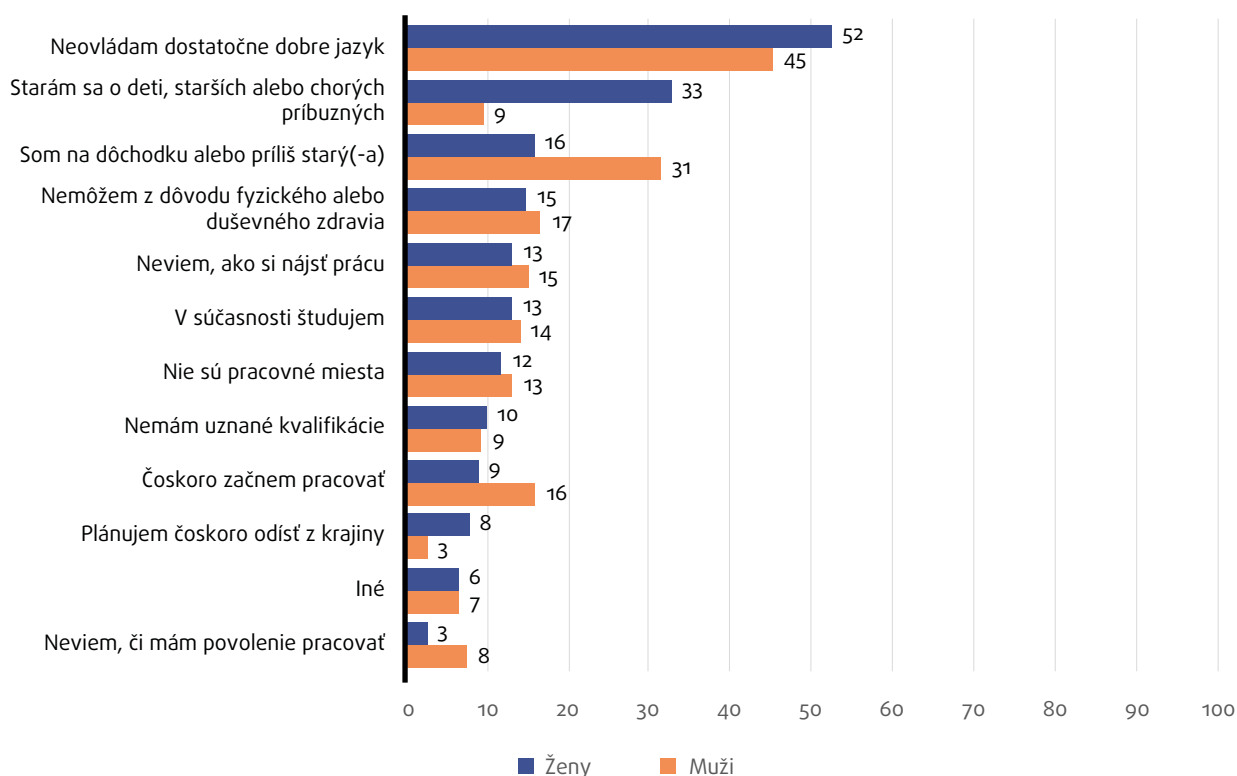
V prieskume sa od dospelých respondentov zisťovalo, prečo nevykonávajú platenú prácu. Hlavnou prekážkou bola nedostatočná znalosť jazyka hostiteľskej krajiny (51 %), ako ukazujú výsledky (obrázok 16). Najčastejšie to uvádzali respondenti v Nemecku (67 %) a Španielsku (65 %). Z výsledkov vyplýva, že lepšie poskytovanie intenzívnych a bezplatných jazykových kurzov by mohlo zvýšiť účasť respondentov na trhu práce v hostiteľských krajinách.

Takmer traja z 10 respondentov (28 %) nemohli pracovať z dôvodu povinností starať sa o deti alebo starších či chorých príbuzných. Oveľa častejšie to bola prekážka zamestnanosti u žien (33 %) než u mužov (9 %). Lepší prístup k starostlivosti o deti a predškolskému vzdelávaniu by týmto respondentom umožnil vstúpiť na trh práce, ako naznačujú výsledky. Takmer jeden z piatich respondentov nepracoval, pretože už odišiel do dôchodku alebo bol príliš starý (19 %).

„Mnohí Ukrajinci majú dobré vzdelanie. V hostiteľských krajinách však často nemôžeme pracovať v oblasti našej špecializácie alebo vykonávať typ podnikania, ktoré sme mali na Ukrajine. Existuje veľa byrokracie (napríklad uznávanie diplomov trvá dlho, štátna jazyková skúška sa koná raz za rok).“

(Slovensko, žena, 46)

OBRÁZOK 16: DÔVODY, PREČO RESPONDENTI NIE SÚ ZAMESTNANÍ (%)^{a,b,c,d}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

5.3. PRACOVNÉ PODMIENKY

Zraniteľná situácia mnohých ľudí utekajúcich pred vojnou na Ukrajine vyvolala obavy, že môžu byť prijatí do neformálneho zamestnania, čím sa zvyšuje riziko ich pracovného vykorisťovania.

Podľa charty (článok 15) štátni príslušníci tretích krajín oprávnení pracovať v členských štátoch majú nárok na rovnaké pracovné podmienky ako občania EÚ.

V prieskume sa od respondentov vo veku 16 a viac rokov, ktorí od úteku z Ukrajiny pracovali, zistovalo, či zažili vykorisťovanie v práci. Celkovo takmer dve tretiny respondentov (59 %) nemali skúsenosti s vykorisťovaním (**tabuľka 5**).

16 % respondentov však uviedlo, že musia odpracovať veľmi veľa hodín, a 10 % uviedlo, že sú nedostatočne platení alebo nie sú vôbec platení. Približne 8 % uviedlo, že nemôžu slobodne komunikovať s inými pracovníkmi ani nikým iným. Rovnaký podiel (8 %) uviedol, že pracujú bez zmluvy alebo so zmluvou, ktorá nepokrýva celý pracovný čas.

Vo všeobecnosti muži uvádzali, že zažívajú vykorisťovateľské podmienky, častejšie ako ženy. Zákaz slobodnej komunikácie je výnimkou z tohto trendu.

Okrem toho bola u ľudí, ktorí pracovali bez písomnej pracovnej zmluvy, väčšia pravdepodobnosť, že zažívajú aj iné formy pracovného vykorisťovania, než u ľudí, ktorí zmluvu mali.

▲
Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 18 a viac rokov, ktorí nie sú v platenej práci, EÚ10 (n = 8 460); vážene výsledky.
- ^b Obrázok nezobrazuje kategórie odpovedí „Mám úspory a nepotrebujem pracovať“, „Nikto ma nenajme pre môj etnický pôvod/náboženstvo/farbu pleti“, „Nechcem odpovedať“ a „Neviem“ z dôvodu nízkej prevalencie (menej ako 4 %).
- ^c Otázka znela: „Prečo v súčasnosti nepracujete?“ (EU06).
- ^d Respondenti si mohli vybrať viac ako jednu odpoveď, takže súčet môže presahovať 100 %.

Právny kútik

Smernica o dočasnej ochrane

Článok 12

„Použije sa všeobecné právo platné v členských štátoch uplatniteľné na odmeňovanie, prístup k systémom sociálneho zabezpečenia týkajúcim sa zamestnaneckého pomeru alebo samostatnej zárobkovej činnosti a iných podmienok zamestnanosti.“

TABUĽKA 5: PODIEL RESPONDENTOV, KTORÍ ZAŽILI VYKORISŤOVANIE V PRÁCI (%)^{a,b,c}

Forma vykorisťovania	Women	Men
Nedostatočne platený(-á) alebo neplatený(-á) za prácu	9	13
Práca bez zmluvy/zmluva, ktorá nepokrýva celý pracovný čas	7	12
Veľmi dlhý pracovný čas	15	19
Nesmel(-a) čerpať prestávku alebo odpočinok	7	8
Bez prístupu k pitnej vode, jedlu alebo toalete	1	2
Neposkytnutie ochranných pomôcok, keď sú potrebné	1	3
Nemohol(-a) slobodne komunikovať s ostatnými	9	8
Hrozby alebo násilie zo strany zamestnávateľa	1	3
Žiadne z uvedených	60	58
Neviem/nechcem odpovedať	13	11

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲
Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov, ktorí od odchodu z Ukrajiny vykonávali platenú prácu, EÚ10 (n = 7 397); vážene výsledky.
- ^b Otázka znela: „Odkedy ste prišli do krajiny, v ktorej sa teraz zdržiavate, máte z práce osobné skúsenosti s niektorým z týchto problémov?“ (LabExpl).
- ^c Respondenti si mohli vybrať viac ako jednu odpoveď, takže súčet môže presahovať 100 %.

Medzi ženami sa pracovné vykorisťovanie vyskytlo najmä vo výrobe (26 %) a v cestovnom ruchu/pohostinstve (16 %). Medzi mužmi bolo vykorisťovanie najčastejšie v stavebníctve (26 %), vo výrobe (22 %) a v doprave/logistike (16 %).

Právny kútik

Smernica o prevencii obchodovania s ľuďmi*

Touto smernicou sa kriminalizuje obchodovanie s ľuďmi vymedzené ako zlákanie, preprava, presun, ukrývanie alebo prevzatie osôb prostredníctvom hrozby alebo použitia násilia alebo iných foriem donucovania, únosu, podvodu na účely vykorisťovania vrátane vykorisťovania nútenej práce iných osôb.

Smernica o sankciách voči zamestnávateľom**

Touto smernicou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú v členskom štáte. Kriminalizuje sa ňou zamestnávanie migrujúcich pracovníkov v neregulárnej situácii za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok.

* **Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV** (Ú. v. EÚ L 101, 2011).

** **Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov** (Ú. v. EÚ L 168, 2009).

Poznámky

- ¹ Európska komisia (2022), **Prijímanie ľudí, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajine: pripravenosť Európy na riešenie výziev**, COM(2022) 131 final, Brusel, 23. marca 2022.
- ² Európska komisia (2022), **Operačné usmernenia na vykonávanie vykonávacieho rozhodnutia Rady 2022/382, ktorým sa konštatuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny v zmysle smernice 2001/55/ES (článku 5), a zavádza sa dočasná ochrana** (Ú. v. EÚ C 126, 2022).
- ³ Európska komisia (2022), **Usmernenia týkajúce sa prístupu na trh práce, k odbornému vzdelávaniu a príprave a k vzdelávaniu dospelých ľudí utekajúcich pred vojenskou agresiou Ruska voči Ukrajine** (Ú. v. EÚ C 233, 2022).
- ⁴ Rada Európskej únie, **rozhodnutie Rady 2022/2296 z 21. novembra 2022 o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov** (Ú. v. EÚ L 304, 2022), odôvodnenie 10.

6

PRÍJEM A NÁROK NA SOCIÁLNE DÁVKY

- ★ Polovica respondentov vo veku 16 a viac rokov uvádza, že ich domácnosť má určité alebo veľké ťažkosti vyjsť s peniazmi.
- ★ Viac ako štvrtina dospelých respondentov môže prostredníctvom práce pokryť svoje základné každodenné životné náklady.
- ★ Každý druhý dospelý respondent uvádza, že od jeho príchodu do hostiteľskej krajiny mu pomáhali orgány.
- ★ Osem z 10 respondentov sa domnieva, že s nimi sa nikdy nezaobchádzalo alebo len zriedka zaobchádzalo nespravodlivo, pretože prišli z Ukrajiny.

Právny kútik

Smernica o dočasnej ochrane

Článok 13

„2. Členské štáty vydajú opatrenie, aby osoby požívajúce dočasnú ochranu dostali potrebnú pomoc pokiaľ ide o sociálnu starostlivosť a existenčné prostriedky, ak nemajú dostatok prostriedkov, a taktiež pokiaľ ide o lekársku starostlivosť.“

6.1. ZDROJE PRÍJMOV DOMÁCNOSTÍ

Každý v EÚ má nárok na dávky sociálneho zabezpečenia a sociálne služby, ako sa uznáva v článku 34 charty. Mnoho ľudí vysídlených z Ukrajiny nemá prostriedky na uspokojenie svojich vlastných potrieb. Členské štáty, medzinárodné organizácie a občianska spoločnosť sa pokúsili uspokojovať humanitárne potreby. Európska komisia poskytla väčšiu flexibilitu pri využívaní finančných prostriedkov EÚ na posilnenie tohto úsilia.¹

Dospelí respondenti boli požiadaní, aby vybrali všetky druhy príjmov, ktoré ich domácnosť dostáva na zaplatenie každodenných nákladov v hostiteľskej krajine (zoznam a výsledky sú uvedené v **tabulke 6**). Najbežnejším zdrojom príjmu boli „ostatné sociálne dávky“ (32 %) vo všetkých členských štátoch zapojených do prieskumu. To bol hlavný zdroj príjmov respondentov v Nemecku (52 %) a Česku (41 %).

Viac ako štvrtina dospelých respondentov (28 %) vybrala príjmy pochádzajúce z práce v hostiteľskom štáte alebo z práce na diaľku. To bol hlavný zdroj príjmu respondentov na Slovensku (41 %), v Poľsku (39 %), Estónsku (38 %) a Maďarsku (35 %). Jedna štvrtina dospelých respondentov uviedla úspory (25 %). Takmer štvrtina uvádzala sociálne dávky na ubytovanie (24 %).

Najčastejšími zdrojmi príjmu respondentov vo veku 65 a viac rokov boli dôchodky (57 %), iné sociálne dávky (26 %) a sociálne dávky na ubytovanie (25 %).

Príjem z práce v hostiteľskej krajine bol najčastejším zdrojom príjmu pre LGBT respondentov (46 %).

Dospelí respondenti s deťmi mladšími ako 18 rokov alebo so staršími deťmi, ktoré nemali vlastný príjem, sa viac spoliehali na iné sociálne dávky (35 %), prídavky na deti/príspevky na výživu (26 %) a sociálne dávky na ubytovanie (26 %). S väčšou pravdepodobnosťou dostávali podporu od svojej rodiny/partnera na Ukrajine (25 %).

TABUĽKA 6: ZDROJE PRÍJMU RESPONDENTOV NA DENNÉ NÁKLADY V HOSTITEĽSKÝCH KRAJINÁCH, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj príjmu	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Iné sociálne dávky	32	8	41	52	24	9	15	21	20	28	32
Príjmy z práce v súčasnej krajine (vrátane práce na dialku)	28	28	35	12	38	24	35	24	39	25	41
Úspory	25	37	26	11	18	35	24	39	31	37	34
Sociálne dávky na ubytovanie (podpora nájomného)	24	2	15	58	22	8	6	9	8	27	27
Podpora od rodiny/partnera na Ukrajine	21	28	24	5	18	28	25	36	28	31	31
Prídavky na deti alebo príspevky na výživu	15	6	7	9	18	6	10	9	26	11	9
Dôchodky	13	26	13	6	20	13	12	17	17	19	18
Požičané peniaze	8	8	10	5	6	14	7	15	8	7	7
Iné	6	8	6	4	8	12	16	14	6	7	5
Príjem z investície alebo majetku	1	2	1	1	1	3	1	2	0	1	2

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲
Poznámky:

^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 18 a viac rokov (n = 13 617); vážené výsledky.

^b Otázka znela: „Ako uhrádza vaša domácnosť každodenné náklady v krajine, v ktorej bývate? Zohľadnite príjem všetkých členov domácnosti a vyberte všetko, čo je relevantné.“ (Income).

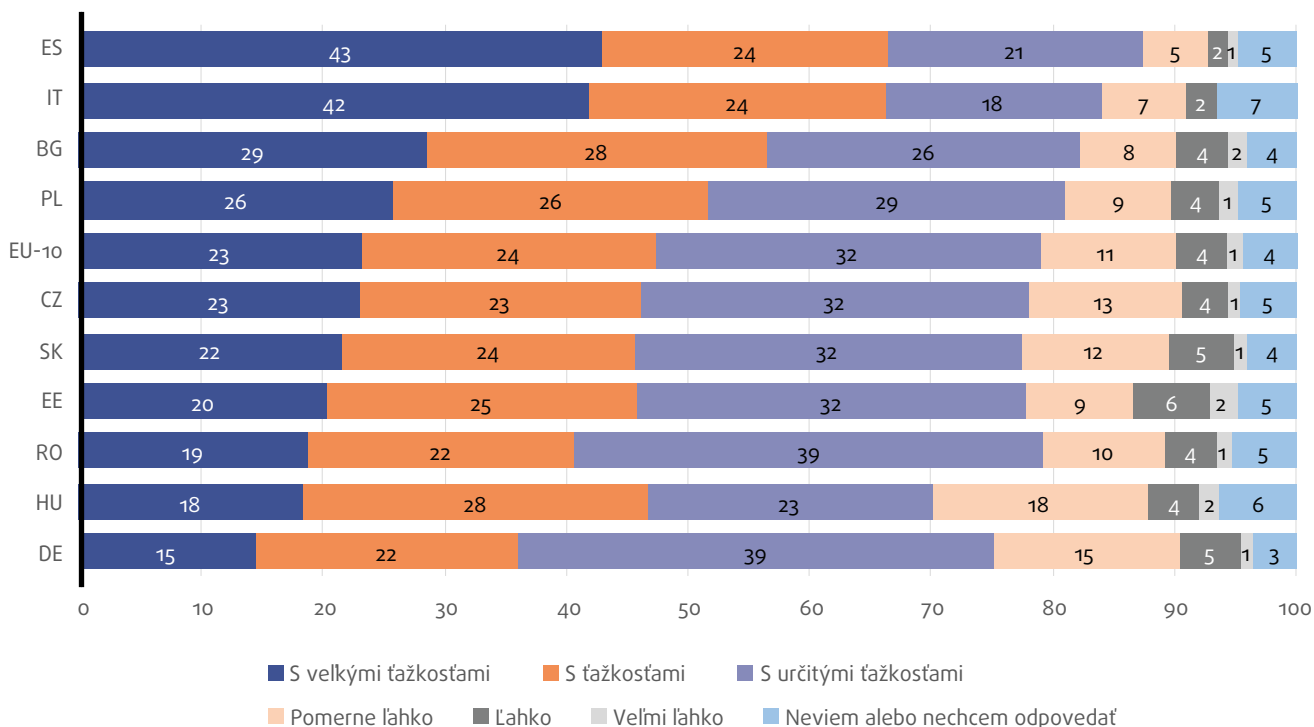
6.2. SCHOPNOSŤ VYJŠŤ S PENIAZMI

V priemere každý druhý respondent vo veku 16 a viac rokov uviedol, že domácnosť dokáže vyjsť s peniazmi len s určitými alebo veľkými ťažkosťami (47 %). Dve tretiny domácností mali ťažkosti v Španielsku (67 %) a Taliansku (66 %). V Nemecku to bola len jedna tretina (36 %).

V priemere bola u respondentov s obmedzeniami v každodenných činnostiach väčšia pravdepodobnosť, že budú mať ťažkosti vyjsť s peniazmi (57 %), ako u respondentov bez obmedzení (41 %).

„Prišli sme 13. marca a prvé sociálne dávky sme dostali 9. mája. Aby sme v Nemecku prežili, zbierali sme plastové fľaše zo smetiakov a vracali sme ich do supermarketu, aby sme deťom kúpili jedlo.“
(Nemecko, žena, 35)

OBRAZOK 17: SCHOPNOSŤ RESPONDENTA VYJSŤ S PENIAZMI V HOSTITELskej KRAJINE, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲
Poznámky:

^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov (n = 13 507); vážené výsledky.

^b Otázka znela: „Ak sa zamyslíte nad celkovým príjmom vašej domácnosti vo vašej súčasnej krajine, dokážete vyjsť s peniazmi?“ (S106).

„Je úžasné, ako veľmi sa o nás, Ukrajincov, od začiatku vojny starajú, pomáhajú nám a podporujú nás.“

(Rumunsko, žena, 31)

6.3. POMOC V HOSTITELskej KRAJINE

Dospelí respondenti dostali otázku, či majú vo svojej súčasnej krajine bankový účet. Takmer štyria z piatich (78 %) respondentov povedali áno a takmer každý piaty (19 %) povedal nie. Zostávajúce 3 % nevedeli alebo nechceli povedať.

V prieskume sa od respondentov zisťovalo, kto im od ich príchodu do hostiteľskej krajiny pomáhal. V priemere 56 % uviedlo, že im pomohli orgány. Tento podiel však bol nižší v Taliansku, Maďarsku a Rumunsku. V Maďarsku a Rumunsku sa najčastejšie uvádzali ako organizácie poskytujúce pomoc dobrovoľnícke organizácie (Maďarsko, 45 %; Rumunsko, 59 %).

Celkovo každý tretí respondent (34 %) dostal pomoc od bežných ľudí v hostiteľskej krajine, ktorých predtým nepoznal. Menej respondentov z etnických menšín uviedlo, že dostali pomoc od orgánov (47 %) v hostiteľskej krajine, než respondentov s iným pôvodom (57 %). Viac z nich však uviedlo, že dostali pomoc od dobrovoľníckych organizácií (42 % oproti 33 %) a od bežných občanov (40 % oproti 34 %).

U respondentov, ktorí sa sami identifikovali ako LGBT, bola väčšia pravdepodobnosť, že dostali pomoc od príbuzných, priateľov a známych, než u respondentov, ktorí nie sú LGBT (52 % oproti 35 %). S väčšou pravdepodobnosťou tiež dostali pomoc od bežných občanov (46 % v porovnaní s 34 %). Dospelí respondenti s deťmi uviedli, že dostávajú pomoc od bežných občanov častejšie ako tí, ktorí deti nemajú (40 % oproti 26 %).

TABUĽKA 7: SUBJEKTY POSKYTUJÚCE POMOC RESPONDENTOM V HOSTITELskej KRAJINE, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Subjekt:	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Orgány v krajine, v ktorej teraz žijú	56	48	62	73	66	31	24	46	49	34	52
Príbuzní, priatelia a známi	35	31	38	31	39	38	33	50	36	25	38
Bežní občania krajiny, v ktorej teraz žijú, o ktorých predtým nevedeli	34	19	32	39	29	25	24	24	33	38	43
Dobrovoľné organizácie	32	38	29	30	30	30	45	27	33	59	49
Cirkev alebo náboženské organizácie	14	8	8	14	5	15	22	29	12	33	17
Nadácie, inštitúcie, podniky	13	12	6	6	5	12	23	10	20	35	18
Nedostal(-a) žiadnu pomoc	7	13	6	3	6	16	9	8	8	3	6
Ukrajinské štátne orgány	3	5	4	2	3	2	3	1	3	5	6

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

6.4. VNÍMANIE NESPRAVODLIVÉHO ZAOBCHÁDZANIA

Respondenti odpovedali na otázku, ako často majú pocit, že v členskom štáte, v ktorom sa nachádzajú, sa s nimi zaobchádza nespravodlivo, pretože prišli z Ukrajiny.

Vo všetkých členských štátoch zapojených do prieskumu viac ako osem z 10 respondentov (81 %) uviedlo, že sa s nimi nikdy nezaobchádzalo alebo len zriedka zaobchádzalo nespravodlivo, pretože pochádzajú z Ukrajiny (obrázok 18). Podiel tých, ktorí uviedli, že sa s nimi v určitom bode zaobchádzalo nespravodlivo, bol najnižší v Rumunsku (40 %), Španielsku (44 %) a Maďarsku (46 %). V priemere malo 16 % respondentov často alebo vždy pocit, že sa s nimi zaobchádza nespravodlivo. Tento podiel bol vyšší v Taliansku (26 %), Bulharsku (23 %) a v Česku (23 %).

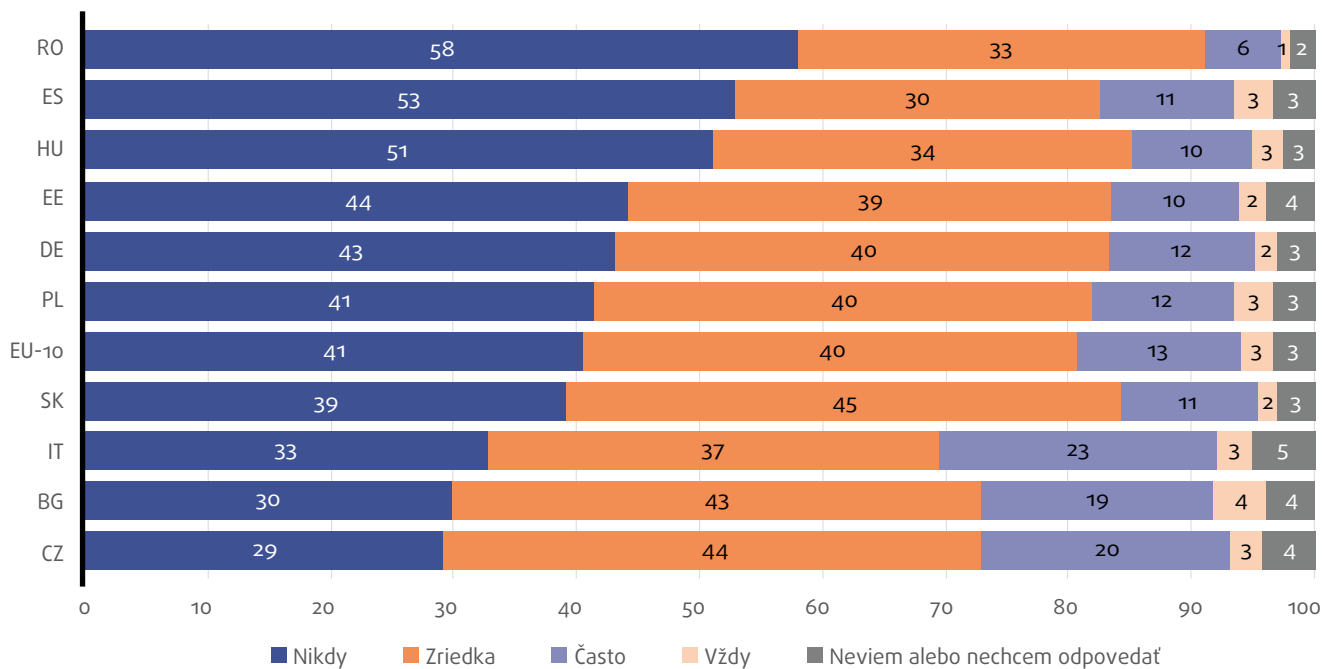
▲
Poznámky:

- ^a Hodnoty sú z celkového počtu respondentov vo veku 18 a viac rokov (n = 13 477), vážené výsledky.
- ^b Otázka znela: „Odkedy ste prišli do svojej súčasnej krajiny, kto vám poskytol pomoc? Zvoľte všetky príslušné možnosti.“ (Assist).

OBRÁZOK 18: VNÍMANIE RESPONDENTOV TÝKAJÚCE SA NESPRAVODLIVÉHO ZAOBCHÁDZANIA V HOSTITELskej KRAJINE, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Poznámky:

^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov (n = 13 646); vážené výsledky.

^b Otázka znela: „Ako často ste mali pocit, že sa s vami zaobchádza nespravodlivo, pretože ste prišli z Ukrajiny?“ (DifTreat).

6.5. DETI, S KTORÝMI SA ZAOBCHÁDZA NESPRAVODLIVO Z DÔVODU, ŽE SÚ UKRAJINCI

Podiel respondentov, ktorí mali pocit, že sa s nimi zaobchádza nespravodlivo, pretože pochádzajú z Ukrajiny, je vyšší u detí vo veku 16 – 17 rokov (70 %) než u detí vo veku 12 – 15 rokov (47 %).

„Medzi Čechmi je len málo ľudí, ktorí majú negatívny postoj k Ukrajincom, ale bohužiaľ je tu viac Ukrajincov so zlým postojom k vlastnému ľudu.“
(Česko, žena, 31)

Poznámka

¹ Pozri prehľad Európskej komisie (2022), *Správa o migrácii a azyle*, COM(2022) 740 final, Brusel, 6. októbra 2022.

7

ZDRAVIE

- ★ Takmer tretina respondentov hodnotí svoje zdravie ako dobré alebo veľmi dobré. Deti v priemere hodnotia svoje zdravie lepšie ako dospelí.
- ★ Viac ako polovica respondentov má dlhodobé ochorenie alebo zdravotný problém.
- ★ Takmer polovica respondentov vo veku 16 a viac rokov uvádza „jazykové ťažkosti“ a takmer tretina „neviem, kam ísť alebo koho sa obrátiť“ ako najčastejšie problémy pri hľadaní zdravotnej starostlivosti.
- ★ Takmer polovica respondentov sa od príchodu do hostiteľskej krajiny často alebo vždy cítila sklúčená a deprimovaná.
- ★ Takmer dvaja z troch respondentov sa v súvislosti s budúcnosťou cítia optimisticky. Približne tretina respondentov sa cíti byť súčasťou spoločenstva vo svojej hostiteľskej krajine.

Právny kútik

Smernica o dočasnej ochrane

Článok 13

„2. Členské štáty vydajú opatrenie, aby osoby požívajúce dočasnú ochranu dostali potrebnú pomoc pokiaľ ide o [...] lekársku starostlivosť. Bez toho, aby bol dotknutý odsek 4, bude lekárská starostlivosť zahrňovať prinajmenšom akútne ošetrovanie a základnú liečbu ochorenia.

[...]

4. Členské štáty poskytnú nevyhnutnú lekársku alebo inú pomoc osobám požívajúcim dočasnú ochranu, ktoré majú špecifické potreby, ako sú nepľnoletí bez sprievodu alebo osoby, ktoré sa stali obeťami mučenia, znásilnenia, alebo inej vážnej formy psychického, fyzického alebo sexuálneho násillia.“

7.1. PRÍSTUP K ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

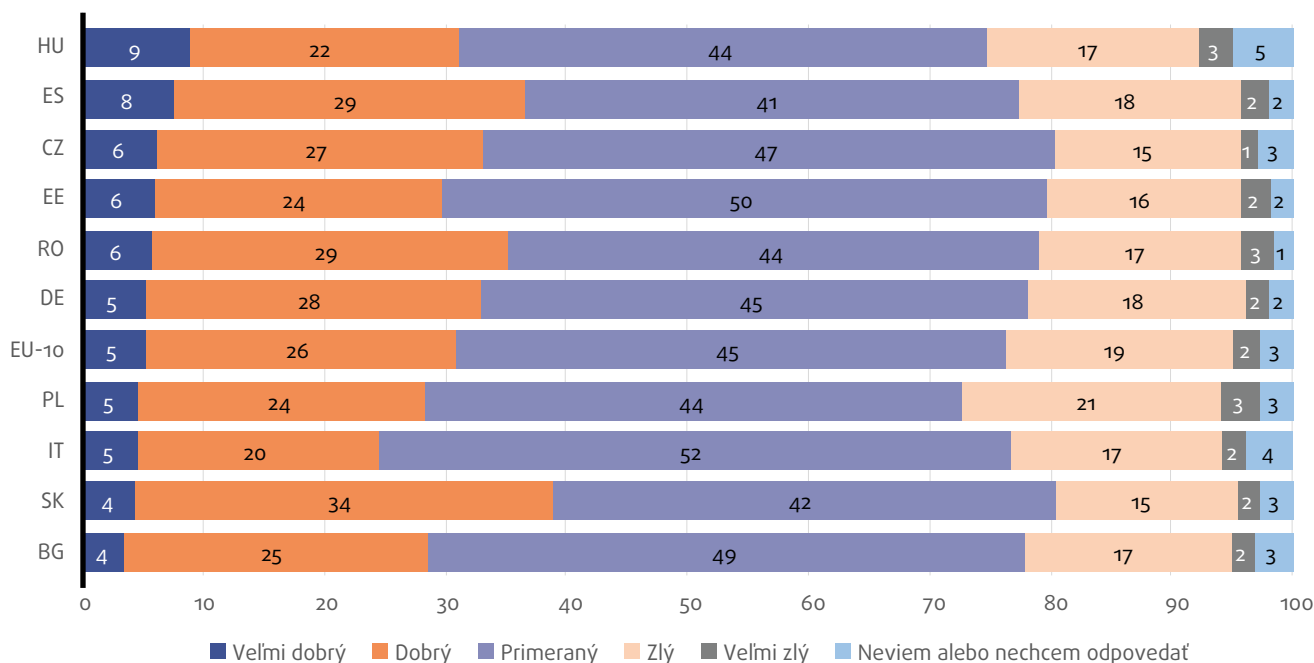
Podľa článku 35 charty má každý právo na prístup k preventívnej zdravotnej starostlivosti a právo využívať lekársku starostlivosť za podmienok ustanovených vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou. Členské štáty by mali poskytnúť široký prístup k nemocenským dávkam a prepojiť osoby utekajúce pred konfliktom na Ukrajine s verejnými systémami zdravotnej starostlivosti hostiteľskej krajiny, ako to odporúča Komisia¹.

Respondenti boli požiadaní, aby posúdili svoje zdravie ako veľmi dobré, dobré, primerané, zlé alebo veľmi zlé. V priemere väčšina respondentov posudzovala svoj stav ako primeraný (45 %). Takmer tretina respondentov (31 %) hodnotila svoje zdravie ako dobré alebo veľmi dobré (**obrázok 19**).

Svoje zdravie hodnotilo ako veľmi dobré alebo dobré viac mužov (39 %) ako žien (28 %).

Len 7 % respondentov vo veku 65 a viac rokov hodnotilo svoje zdravie ako dobré alebo veľmi dobré. To je v kontraste so 63 % respondentov vo veku 12 – 15 rokov a 50 % respondentov vo veku 16 – 17 rokov, ktorí ho tak hodnotili.

OBRÁZOK 19: SUBJEKTÍVNE HODNOTENIE VLASTNÉHO ZDRAVIA RESPONDENTMI, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

V priemere o niečo viac ako polovica respondentov (52 %) uviedla, že má dlhodobé ochorenie alebo zdravotný problém.

V prieskume sa od respondentov zisťovali ich skúsenosti, keď využívajú alebo sa pokúšajú využívať služby zdravotnej starostlivosti v hostiteľskej krajine.

Takmer polovica respondentov (47 %) uviedla, že čelí jazykovým ťažkostiam. Je to najčastejší problém vo všetkých krajinách s výnimkou Estónska. Tam bolo hlavným problémom vedieť, kam ísť alebo na koho sa obrátiť (tabuľka 8).

Celkovo takmer tretina respondentov (30 %) pri hľadaní služieb zdravotnej starostlivosti nevedela, kam ísť alebo na koho sa obrátiť. Takmer každý piaty respondent si myslelo, že nemá zdravotné poistenie (18 %).

Respondenti s pôvodom z etnickej menšiny uvádzali ako problém, že nevedia, kam ísť alebo na koho sa obrátiť, menej často ako respondenti s iným pôvodom (20 % v porovnaní s 31 %). Respondenti LGBT to však označili za problém častejšie než respondenti, ktorí nie sú LGBT (45 % oproti 30 %).

Poznámky:

^a Hodnoty sú z celkového počtu respondentov (n = 13 577), vážené výsledky.

^b Otázka znela: „Ako ste na tom vo všeobecnosti so zdravím?“ (DHE01).

„Ja a môj zdravotne postihnutý manžel bývame v malom meste pri mori. Nie je tu zdravotnícke zariadenie, najbližšia nemocnica je veľmi ďaleko a nevieme, kam a na koho sa môžeme obrátiť, aby sme dostali lekársku pomoc.“

(Bulharsko, žena, 70)

TABUĽKA 8: PREKÁŽKY, KTORÉ RESPONDENTOM BRÁŇIA V PRÍSTUPE K ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI V HOSTITELskej KRAJINE, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Prekážky	EU-10	BG	CZ	DE	EE	ES	HU	IT	PL	RO	SK
Jazykové ťažkosti	47	34	49	58	17	58	42	43	39	48	45
Nevedel(-a), kam ísť/na koho sa obrátiť	30	31	31	35	19	16	23	30	28	30	36
Nemá/nemal(-a) zdravotné poistenie	18	24	3	23	15	9	21	16	19	28	28
Nemohol(-la) si dovoliť zdravotnú starostlivosť	13	17	6	9	13	10	14	20	18	17	19
Nespravodlivé zaobchádzanie z dôvodu, že je cudzinec/cudzinka	7	11	10	8	5	6	3	5	5	2	9
Bola mu/jej odopretá liečba	6	4	10	7	5	4	5	7	3	2	7
Iné prekážky	12	12	18	12	13	16	7	12	11	7	11
Nepokúsil(-a) sa využiť služby zdravotnej starostlivosti	19	24	21	16	19	16	24	16	19	22	21

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲
Poznámky:

^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov (n = 13 226); vážene výsledky.

^b Otázka znela: „Odkedy ste prišli do svojej súčasnej krajiny, stretli ste sa s niektorým z týchto problémov pri využívaní alebo snahe o využívanie služieb zdravotnej starostlivosti?“ (HeaBarr).

„Teraz je všetko relatívne dobré, ale nedokážem sa vyrovnat' s obavami, nočnými morami a úzkosťou. Chcem ísť domov.“

(Poľsko, žena, 19)

7.2. EMOCIONÁLNA POHODA

Útek pred vojnou a príchod do novej krajiny ovplyvňuje emocionálnu pohodu (**obrázok 20**). Celkovo takmer štyria z piatich respondentov (79 %) uviedli, že od svojho príchodu do hostiteľskej krajiny vždy alebo často dokázali **jasne uvažovať**. Respondenti, ktorí sa identifikovali ako osoby zo skupiny LGBT, mali taký pocit menej často (66 %).

Dvaja z troch respondentov (67 %) uviedli, že si vždy alebo často **poradili s problémami**. Taký pocit však malo menej LGBT respondentov (55 %).

Takmer dvaja z troch respondentov (62 %) sa vždy alebo často **cítili v súvislosti s budúcnosťou optimisticky**. Takto sa cítilo menej LGBT respondentov (53 %). Takto to však pocítovalo viac respondentov s pôvodom z etnickej menšiny (79 %). Respondenti s deťmi boli takisto optimistickejší ako respondenti, ktorí nemali žiadne deti (67 % oproti 57 %).

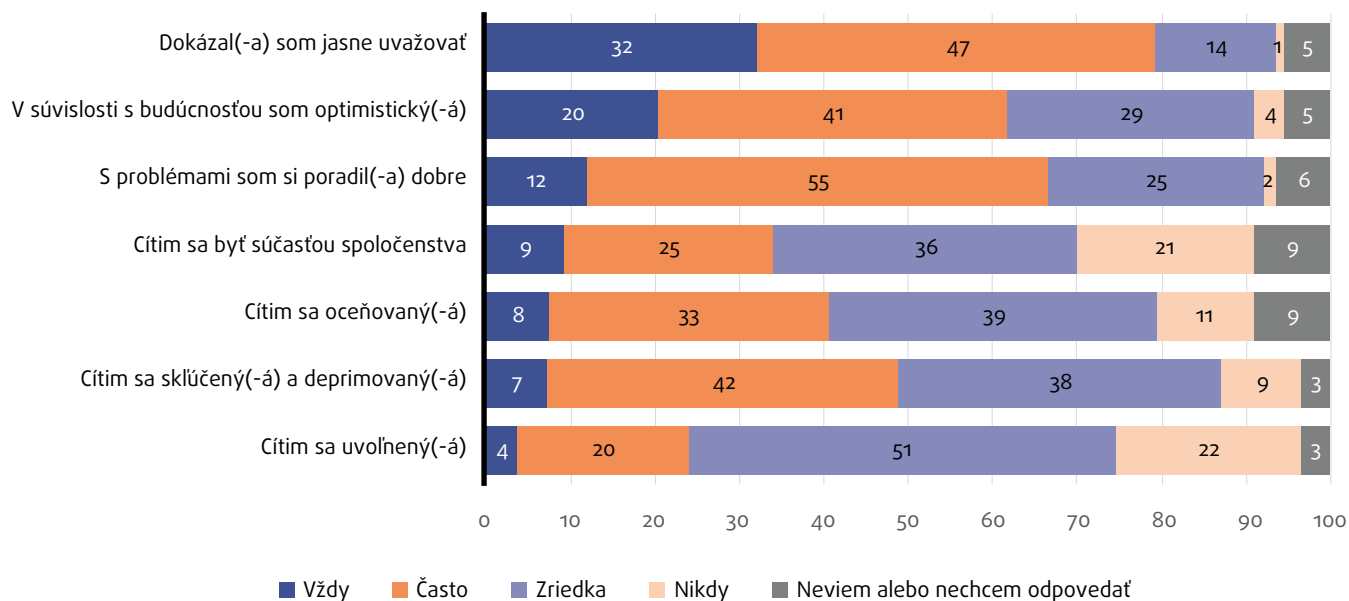
Približne tretina respondentov (34 %) **sa cítila ako súčasť spoločenstva**. Takto sa cítilo viac respondentov vo veku 65 a viac rokov (46 %) a respondentov z etnickej menšiny (45 %). Naproti tomu sa takto cítilo menej LGBT respondentov (25 %).

Len o niečo viac ako dvaja z piatich respondentov (41 %) sa vždy alebo často **cítili oceňovaní**. Tento podiel bol nižší u respondentov s obmedzeniami činnosti (35 %) a LGBT respondentov (33 %).

Celkovo len o niečo menej ako štvrtina (24 %) respondentov sa vždy alebo často **cítila uvoľnená**. Podobný podiel (22 %) sa tak nikdy necítil. U opýtaných žien bola menšia pravdepodobnosť, že sa vždy alebo často cítia uvoľnené, než u mužov (21 % v porovnaní s 31 %). U respondentov s deťmi bola menšia pravdepodobnosť, že sa vždy alebo často cítia uvoľnení, než u respondentov bez detí (18 % v porovnaní s 29 %).

Takmer každý druhý respondent (49 %) sa od príchodu do hostiteľskej krajiny vždy alebo často **cítil sklúčený a depimovaný**. Tento podiel bol oveľa vyšší u LGBT respondentov (77 %) a nižší u respondentov vo veku 65 a viac rokov (41 %). Rozdiely možno pozorovať aj medzi ženami (54 %) a mužmi (35 %) a respondentmi s obmedzeniami v každodennej činnosti v dôsledku zdravotných problémov (58 %) a respondentmi bez nich (44 %).

OBRÁZOK 20: POCITY RESPONDENTOV OD PRÍCHODU DO HOSTITELskej KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

7.3. ZDRAVIE A POHODA DEŤÍ

Takmer dve z troch mladších detí (12 – 15 rokov, 63 %) a 50 % detí vo veku 16 – 17 rokov hodnotili svoje zdravie ako dobré alebo veľmi dobré. Celkovo 25 % mladších detí (12 – 15) a takmer každé tretie dieťa vo veku 16 – 17 rokov (30 %) uviedlo dlhodobé ochorenie alebo zdravotné problémy.

Na otázku o pocitoch od ich príchodu do hostiteľskej krajiny možno pozorovať rozdiely medzi mladšími deťmi vo veku 12 – 15 rokov a deťmi vo veku 16 – 17 rokov vo väčšine oblastí, na ktoré sa vzťahuje táto otázka (obrázok 21).

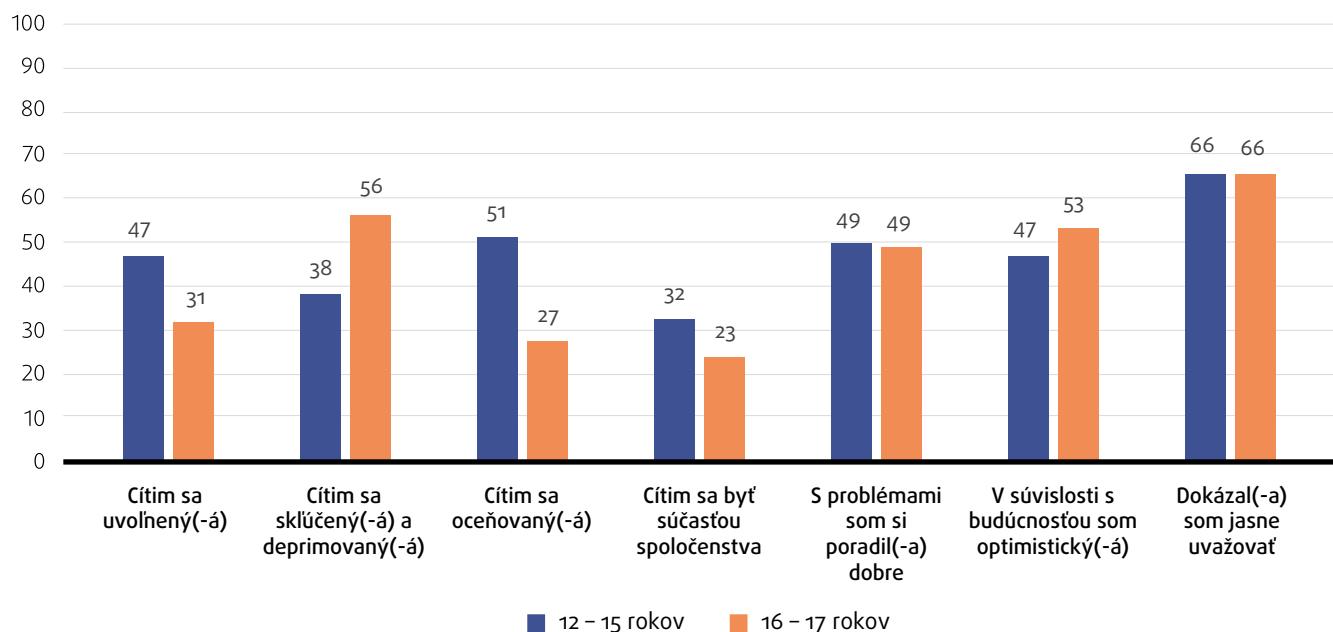
▲ Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 12 a viac rokov v EÚ10 (od horného riadku nadol: n = 13 244; n = 13 245; n = 13 244; n = 13 243; n = 13 243; n = 13 242; n = 13 244); vážené výsledky.
- ^b Otázka znela: „Pri každom tvrdení uveďte, ako často sa takto cítite, odkedy ste prišli do vašej súčasnej krajiny.“ (Feel).

OBRÁZOK 21: EMOCIONÁLNE ROZPOLOŽENIE DETÍ OD ICH PRÍCHODU DO HOSTITELSKÉJ KRAJINY, PODĽA VEKOVÝCH SKUPÍN (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲
Poznámky:

^a Hodnoty sú z respondentov vo veku 12 – 17 rokov, EÚ10 (vo veku 12 – 15 rokov, n = 181; vo veku 16 – 17 rokov, n = 136); vážené výsledky.

^b Obrázok znázorňuje podiel respondentov, ktorí odpovedali „vždy“ alebo „často“ na otázku „Pri každom tvrdení uveďte, ako často sa takto cítite, odkedy ste prišli do vašej súčasnej krajiny.“ (Feel).

„Veľmi mi chýba komunikácia s rovesníkmi. Nehovorím miestnym jazykom a nemôžem nájsť športový klub, kde môžem trénovať. Na Ukrajine som sa 9 rokov venoval obľúbenému športu, tu však takú možnosť nemám. Je pre mňa veľmi ťažké študovať online, nerozumiem všetkému a nemám učebnice. Chýbajú mi moji príbuzní, ktorí zostali na Ukrajine. Chcem ísť domov na Ukrajinu! Veľmi!“

(Rumunsko, chlapec, 16)

Poznámka

- ¹ Európska komisia (2022), *Prijímanie ľudí, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajine: pripravenosť Európy na riešenie výziev*, COM(2022) 131 final, Brusel, 23. marca 2022.

8

SKÚSENOSTI S NÁSILÍM A PRÍSTUP K ŠPECIALIZOVANEJ PODPORE

- ★ Veľký podiel ľudí, ktorí utiekli z Ukrajiny, bol vystavený traumatickým zážitkom, najmä na Ukrajine.
- ★ Incidenty, ku ktorým došlo v EÚ, zostali väčšinou neohlásené.
- ★ Traja z 10 respondentov vo veku 16 a viac rokov (ktorí zažili niektorý z incidentov, ktoré sú uvedené v prieskume) vyhľadali od príchodu do hostiteľskej krajiny lekársku alebo psychologickú podporu. Približne štvrtina z tých, ktorí vyhľadali lekársku alebo psychologickú podporu, ju nedostala.
- ★ Približne polovica mladších detí (12 – 15) má ťažkosti so spánkom a/alebo sústredením. Podobný podiel stratil sebadôveru alebo sa cíti zraniteľný.

8.1. TRAUMATICKÉ ZÁŽITKY NA UKRAJINE

Mnohí ľudia, ktorí utiekli pred konfliktom na Ukrajine, mali traumatické zážitky. V prieskume od respondentov vo veku 16 a viac rokov zisťovali ich skúsenosti s rôznymi incidentmi na Ukrajine od začiatku konfliktu vo februári 2022. Patrili k nim také incidenty, ako je strelba alebo hrozba strelby, bombardovanie alebo raketové útoky, alebo ukrývanie sa v pivniciach a krytoch pre prípad leteckého útoku. Na Ukrajine sa tiež pomocou určitých výrazov testovalo na identifikáciu ruských vojakov, špiónov alebo sabotérov. *Palyanytsya* sa napríklad používala ako dôležitý test na výslovnosť shibboletu.

Takmer dve tretiny respondentov vo veku 16 a viac rokov (63 %) zažili na Ukrajine hrozbu strelby, bombardovania alebo raketových útokov (obrázok 22). Viac ako polovica z nich zažila strelbu, bombardovanie alebo raketové útoky (52 %). Takmer rovnaký podiel sa musel ukrývať v pivniciach, krytoch pre prípad leteckého útoku alebo na podobných miestach (50 %).

Takmer štyria z 10 respondentov (39 %) uviedli, že počas cesty z Ukrajiny sa vyskytli vážne ťažkosti. Patril k tomu strach a nedostatok jedla alebo vody, spánku alebo hygieny. U mužov bola väčšia pravdepodobnosť výskytu niektorých incidentov ako u žien. S väčšou pravdepodobnosťou napríklad uvádzali ohlásenú hrozbu fyzického útoku, poníženie alebo zastrašovanie; stretnutie s korupciou alebo vydieranie; fyzický útok; lúpež, krádež alebo podvod; a uväznenie alebo zadržanie.

Skúsenosti so znásilnením alebo pokusom o znásilnenie

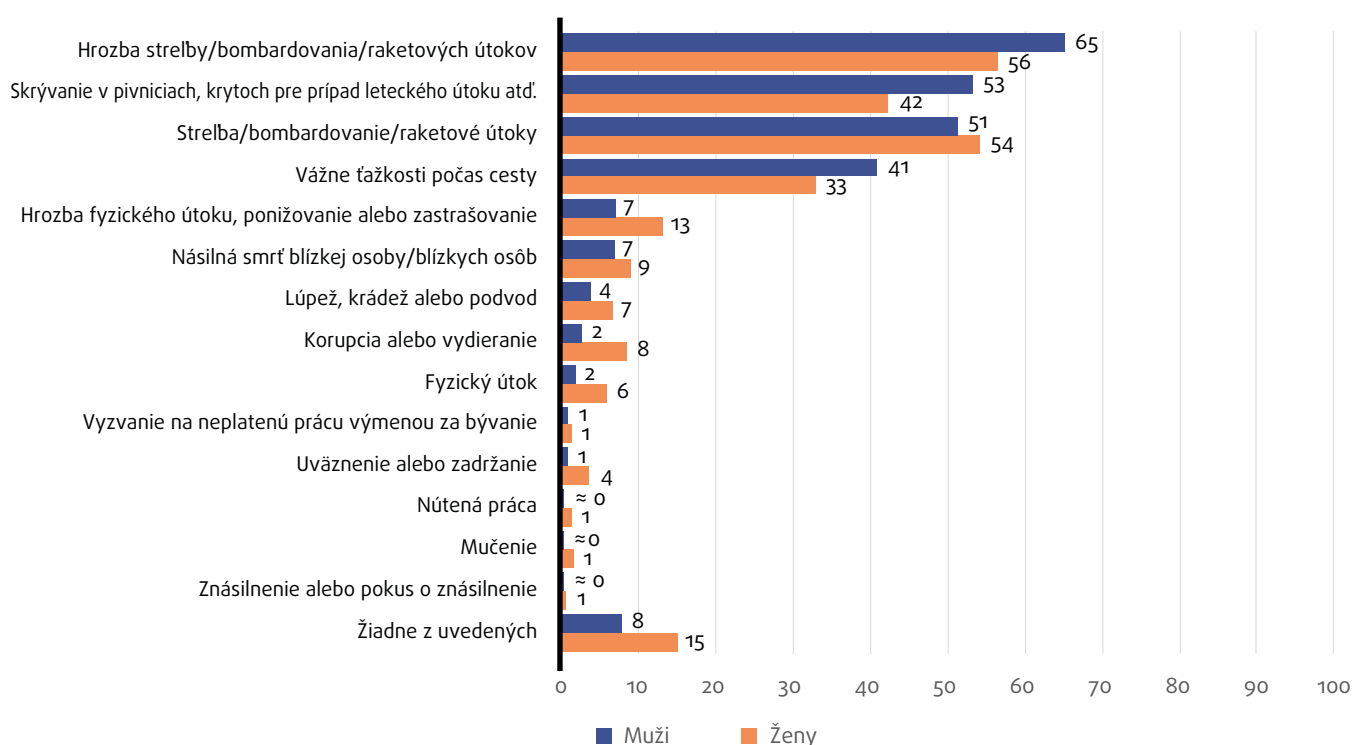
Respondenti prieskumu odpovedali na otázku, či zažili znásilnenie alebo pokus o znásilnenie. V neváženej vzorke 21 žien (0,18 %) a osem mužov (0,70 %) uviedlo, že sa na Ukrajine stali obeťmi znásilnenia alebo pokusu o znásilnenie.

Tieto výsledky treba čítať s opatrnosťou. Online prieskum nemôže v plnej miere zachytiť veľmi osobné a hlboko znepokojujúce skúsenosti. Agentúra FRA v rámci svojej práce v oblasti násillia páchaného na ženách zvažuje alternatívne metódy zberu údajov s cieľom podrobnejšie preskúmať tieto skúsenosti.

Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 16 a viac rokov, EÚ10 (ženy, n = 11 701; muži, n = 1 140), vážené výsledky.
- ^b Obrázok nezahŕňa kategórie „Sexuálne obťažovanie“ alebo „Výzvy na poskytovanie sexuálnych služieb“ z dôvodu ich 0 % prevalence u mužov a žien.
- ^c Otázka znela: „Nasledujúce otázky sa týkajú vašich osobných skúseností na Ukrajine od začiatku vojny vo februári 2022. Zažili ste niečo z uvedeného? Zvoľte všetky príslušné možnosti.“ (VioUA).
- ^d Respondenti si mohli vybrať viac ako jednu odpoveď, takže súčet môže presahovať 100 %.

OBRAZOK 22: INCIDENTY, KTORÉ RESPONDENTI ZAŽILI NA UKRAJINE OD ZAČIATKU KONFLIKTU VO FEBRUÁRI 2022, PODĽA POHLAVIA (%)^{a,b,c,d}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

„Žijem v Poľsku a je tu veľa dobrých ľudí, ktorí sú pripravení pomôcť. Stretla som sa však s mnohými, ktorí nenávidia a nerešpektujú Ukrajincov a sú presvedčení, že sme vinní za infláciu a rastúce ceny. Niekoľkokrát som zažila, že keď zistili, že som Ukrajinka, začali mi nadávať, ponižovať a urážať ma, dostala som aj obscénne ponuky od poľských mužov.“

(Poľsko, žena, 39)

Právny kútik

Smernica o právach obetí*

Článok 8 – Právo na prístup k službám na podporu obetí

„1. Členské štáty zaisťujú, aby obeť mali v súlade so svojimi potrebami bezplatný prístup k dôverným službám na podporu obetí konajúcim v záujme obetí, a to pred trestným konaním, počas neho a primeraný čas po ňom.“

Smernica proti obchodovaniu s ľuďmi (2011/36/EÚ)**

Článok 18 – Prevencia

„2. Členské štáty prijímajú vhodné opatrenia, a to aj prostredníctvom internetu, ako sú informačné a osvetové kampane a výskumné a vzdelávacie programy, zamerané na osvetu a znižovanie rizika, že sa ľudia a najmä deti stanú obeťami obchodovania s ľuďmi, a to podľa potreby v spolupráci s príslušnými organizáciami občianskej spoločnosti a inými zúčastnenými stranami.“

*Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV (Ú. v. EÚ L 315, 2012).

**Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV (Ú. v. EÚ L 101, 2011).

8.2. TRAUMATICKÉ ZÁŽITKY DETÍ

Skúsenosti detí vo veku 16 – 17 rokov boli podobné ako v prípade dospelých. U detí sa však s väčšou pravdepodobnosťou vyskytla hrozba streľby, bombardovania alebo raketových útokov (74 %); schovávanie sa v pivniciach, krytoch pre prípad leteckých útokov alebo na iných podobných miestach (58 %) a vážne ťažkosti počas cesty, ako je strach, nedostatok jedla alebo vody, spánku alebo hygieny (51 %).

8.3. INCIDENTY V EÚ

V prieskume sa respondenti vo veku nad 16 rokov vyjadrovali k akýmkoľvek incidentom, ktoré zažili po vstupe do EÚ. Zoznam incidentov bol podobný zoznamu v otázke traumatických incidentov na Ukrajine (pozri obrázok 24). Vynechali sa však „Streľba/bombardovanie/raketové útoky“, „Hrozba streľby/bombardovania/raketových útokov“ a „Násilná smrť blízkej osoby/blízkych osôb“.

V priemere traja zo štyroch (75 %) nezažili žiadne incidenty. Celkovo 14 % respondentov uviedlo strach alebo nedostatok jedla alebo vody, spánku alebo hygieny; 6 % hovorilo o hrozbe fyzického útoku, ponižovaní alebo zastrasovaní a 3 % uviedli incidenty v podobe trestnej činnosti, ako je lúpež, krádež alebo podvod.

Respondenti s pôvodom z etnickej alebo náboženskej menšiny s väčšou pravdepodobnosťou uviedli negatívne skúsenosti v EÚ než ostatní respondenti. Napríklad respondenti z komunity LGBT (23 %), židovskí respondenti (22 %) a osoby s pôvodom z etnickej menšiny (22 %) častejšie uvádzali vážne ťažkosti. Celkovo 16 % LGBT respondentov, 14 % židovských respondentov a 11 % respondentov s pôvodom z etnickej menšiny uviedlo hrozbu fyzického útoku, ponižovanie a zastrasovanie. Títo respondenti takisto častejšie zažili fyzické útoky so zbraňami alebo bez nich (7 %).

8.3.1. Hlásenie incidentu

Respondenti vo veku 16 a viac rokov, ktorí zažili akýkoľvek incident v EÚ s výnimkou vážnych ťažkostí počas cesty, odpovedali na otázku, či to nahlásili polícii alebo inému orgánu alebo organizácii.

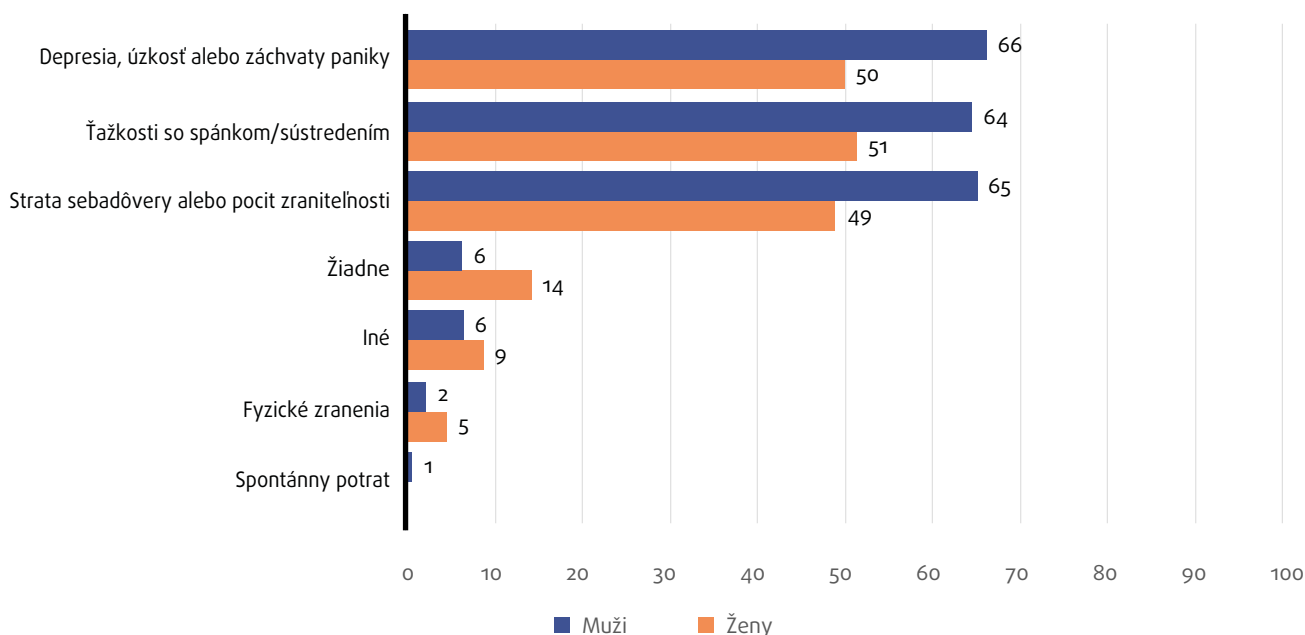
Väčšina incidentov (71 %), ktoré sa v EÚ vyskytli u respondentov vo veku 16 a viac rokov, nebola nikomu oznámená. Len 16 % týchto incidentov bolo oznámených polícii alebo iným orgánom a 12 % organizácii poskytujúcej podporu.

8.3.2. Vplyv na pohodu

Traumatické zážitky môžu mať dlhodobý vplyv na duševnú pohodu a zdravie. Respondenti vo veku 16 a viac rokov, ktorí od začiatku vojny zažili niektorý z uvedených incidentov, odpovedali na otázku, či utrpeli nejaké dôsledky (obrázok 23).

Takmer dve tretiny respondentov uviedli, že zažili depresiu, úzkosť alebo záchvaty paniky (62 %), ťažkosti so spánkom a/alebo sústredením (61 %) alebo stratu sebavedomia alebo pocit zraniteľnosti (61 %). Prevalencia týchto problémov bola vyššia u žien ako u mužov. Muži uvádzali fyzické zranenia častejšie než ženy (5 % oproti 2 %). Len 6 % žien a 14 % mužov uviedlo, že neutrpeli žiadne následky.

OBRÁZOK 23: DÔSLEDKY INCIDENTOV, KTORÉ RESPONDENTI ZAŽILI INDE OD ZAČIATKU KONFLIKTU NA UKRAJINE, PODĽA POHLAVIA (%)^{a,b,c,d}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

V porovnaní s respondentmi, ktorí nie sú LGBTI, respondenti, ktorí sa sami identifikovali ako LGBT, v dôsledku incidentov neúmerne zažívali depresiu, úzkosť alebo záchvaty paniky (80 % v porovnaní so 62 %), ťažkosti so spánkom a/alebo sústredením (78 % oproti 60 %) a stratu sebadôvery alebo pocit zraniteľnosti (81 % oproti 60 %). Viac ako 14 % respondentov z etnických menšín utrpelo fyzické zranenia v porovnaní s menej ako 3 % respondentov s iným pôvodom.

Respondenti vo veku 65 a viac rokov mali menšiu pravdepodobnosť depresie, úzkosti alebo záchvatov paniky (46 % oproti 64 % v prípade osôb vo veku 18 – 64 rokov a 16 – 17 rokov). Bolo menej pravdepodobné, že budú mať ťažkosti so spánkom a/alebo sústredením (50 % v porovnaní so 63 % u osôb vo veku 18 – 64 rokov a 54 % u osôb vo veku 16 – 17 rokov). Takisto bola menšia pravdepodobnosť, že stratia sebadôveru alebo sa budú cítiť zraniteľní (41 % v porovnaní so 64 % u osôb vo veku od 18 do 64 rokov a 60 % v prípade osôb vo veku od 16 do 17 rokov).

Poznámky:

- ^a Hodnoty sú z celkového počtu respondentov vo veku 16 a viac rokov, ktorí od začiatku konfliktu na Ukrajine zažili akýkoľvek incident, EÚ10 (n = 11 189), vážené výsledky.
- ^b Na obrázku nie sú znázornené kategórie odpovedí „Nechcem odpovedať“ a „Neviem“.
- ^c Otázka znela: „Trpeli ste alebo trpíte niektorým z týchto problémov v dôsledku incidentov, ktoré ste zažili od začiatku vojny vo februári 2022?“ (VioCons).
- ^d Respondenti si mohli vybrať viac ako jednu odpoveď, takže súčet môže presahovať 100 %.

Právny kútik

Smernica o dočasnej ochrane

Článok 13 ods. 4

„Členské štáty poskytnú nevyhnutnú lekársku alebo inú pomoc osobám požívajúcim dočasnú ochranu, ktoré majú špecifické potreby, ako sú nepľoletí bez sprievodu alebo osoby, ktoré sa stali obeťami mučenia, znásilnenia, alebo inej vážnej formy psychického, fyzického alebo sexuálneho násillia.“

„Ruské jednotky zničili moje mesto, môj byt, moju budúcnosť, moje sny a moju duševnú rovnováhu. Dvakrát som bol zranený. Často premýšľam o samovražde. Žiadna dôvera v budúcnosť. Strach niečo si kúpiť. Stav apatie ku všetkému, od začiatku vojny ma nič neteší.“
(Estónsko, muž, 33)

„Na Ukrajine sme si s 3 deťmi prešli veľkým utrpením, ostreľovaním, skrývaním sa v pivnici, bez plynu, vody a elektriny, pretože ruská armáda zbombardovala elektrické stĺpy, ťažkou evakuáciou počas ostreľovania ruskými vojenskými jednotkami, prešli sme polom zamíňovaným ruskými vojakmi.“
(Španielsko, žena, 34)

8.3.3. Zdravotná alebo psychologická podpora

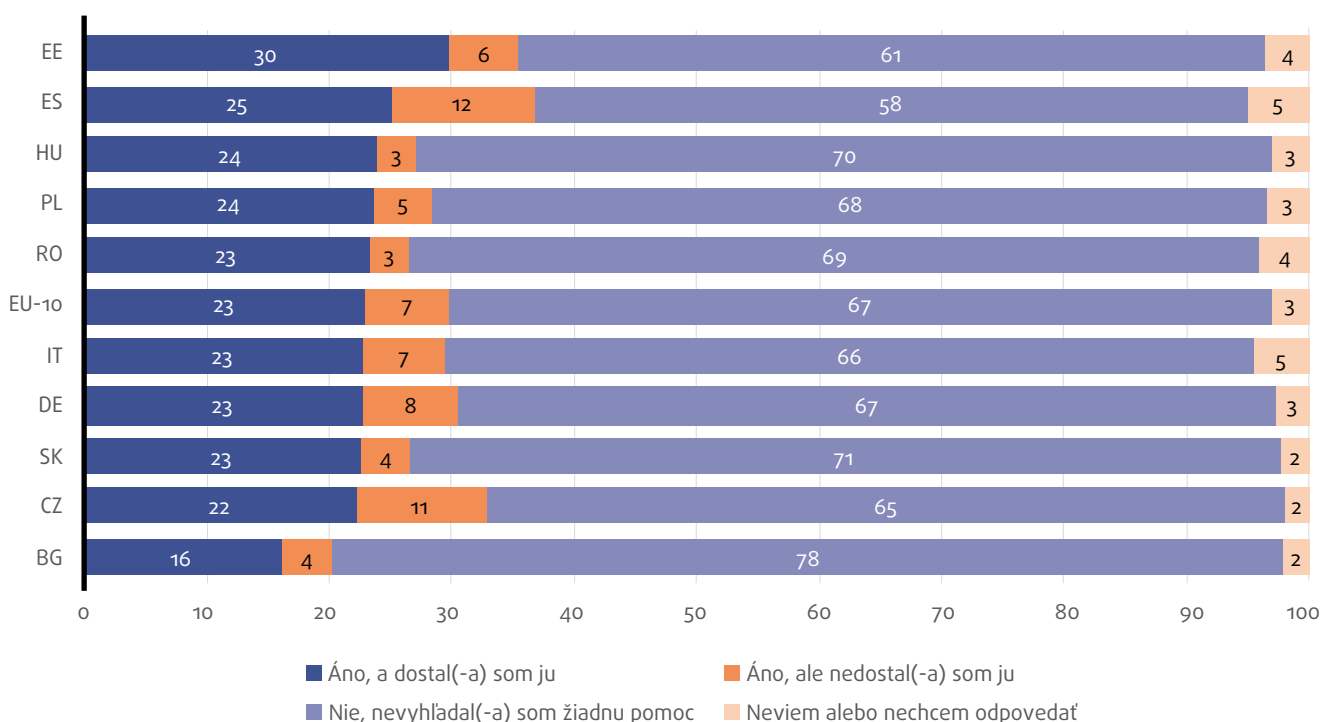
V prieskume sa od respondentov vo veku 16 a viac rokov zisťovalo, či od príchodu do hostiteľskej krajiny vyhľadali lekársku alebo psychologickú podporu. Celkovo 30 % respondentov požiadalo o podporu (obrázok 24) a viac než traja zo štyroch (78 %) respondentov ju dostali.

Medzi jednotlivými krajinami však boli zreteľné rozdiely. Napríklad podiel tých, ktorí dostali lekársku alebo psychologickú podporu, bol nižší v Česku (68 %) a Španielsku (69 %). Naopak, v Rumunsku a Maďarsku bol tento podiel oveľa vyšší (v oboch prípadoch 88 %).

Menej mladších respondentov požiadalo o lekársku alebo psychologickú podporu (16 – 17 rokov, 11 %; 18 – 64 rokov, 29 % a 65 a viac rokov, 49 %). Ešte menej z nich uviedlo, že ju dostalo (16 – 17 rokov, 46 %, 18 – 64 rokov, 77 % a 65 a viac rokov, 85 %).

Respondenti s pôvodom z etnickej menšiny, ktorí žiadali o lekársku alebo psychologickú podporu, ju dostali s menšou pravdepodobnosťou ako respondenti s iným pôvodom (66 % oproti 78 %).

OBRÁZOK 24: RESPONDENTI, KTORÍ OD PRÍCHODU DO HOSTITEĽSKEJ KRAJINY VYHLADALI LEKÁRSKU ALEBO PSYCHOLOGICKÚ PODPORU A KTORÍ JU DOSTALI, PODĽA KRAJINY (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Poznámky:

^a Hodnoty sú z celkového počtu respondentov vo veku 16 a viac rokov, ktorí od začiatku konfliktu na Ukrajine zažili akýkoľvek incident (n = 11 184); vážené výsledky.

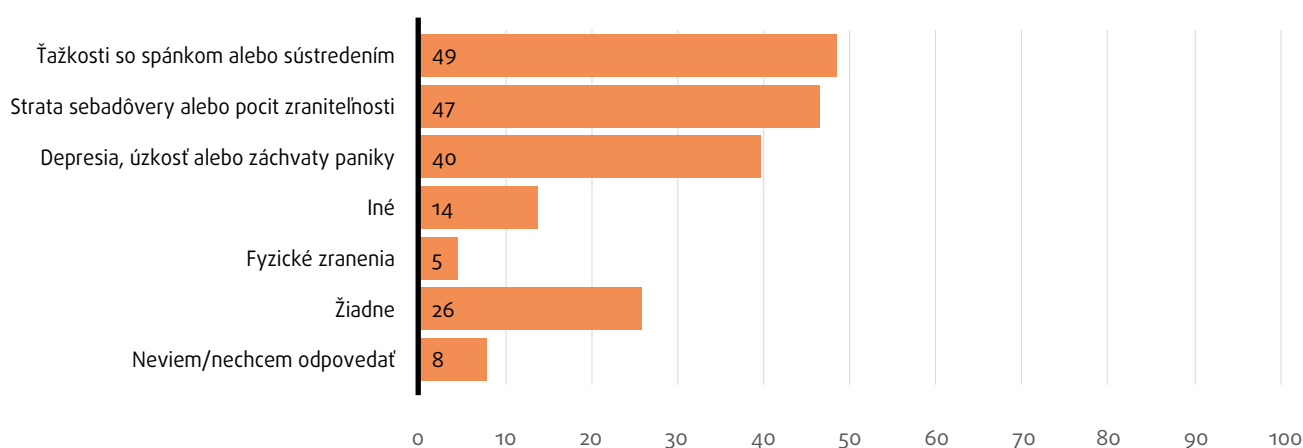
^b Otázka znela: „Keď ste prišli do vašej súčasnej krajiny, vyhľadali ste lekársku alebo psychologickú podporu?“ (SpeSup).

8.4. DETI, KTORÉ SA STRETLI S PROBLÉMAMI

Od mladších detí (12 – 15 rokov) sa v prieskume nezisťovali ich skúsenosti s násilím, aby sa vyhol riziku opätovnej traumatizácie. Deti však odpovedali, či sa od začiatku konfliktu na Ukrajine vo februári 2022 stretli s určitými problémami (**obrázok 25**).

Takmer polovica mladších detí (12 – 15 rokov) uviedla, že má problémy so spánkom a/alebo sústredením (49 %) a stratou sebadôvery alebo pocitom zraniteľnosti (47 %). Štyri z 10 detí uviedli depresiu, úzkosť alebo záchvaty paniky. Viac ako jedno zo štyroch však uviedlo, že nemá takéto problémy.

OBRÁZOK 25: PROBLÉMY, S KTORÝMI SA STRETÁVAJÚ OSOBY VO VEKU 12 AŽ 15 ROKOV OD ZAČIATKU KONFLIKTU NA UKRAJINE (%)^{a,b}

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

Len 7 % mladších detí (vo veku 12 – 15 rokov) dostalo od svojho príchodu do hostiteľskej krajiny pomoc od školského poradcu a 7 % od psychológa mimo školy.

▲ Poznámky:

- ^a Hodnoty sú zo všetkých respondentov vo veku 12 – 15 rokov, EÚ10 (n = 181); vážené výsledky.
- ^b Otázka znela: „Máte alebo mali ste od začiatku vojny na Ukrajine niektorý z týchto problémov? Vyberte odpovede, ktoré zahŕňajú čas na Ukrajine a v EÚ od začiatku vojny vo februári 2022.“ (VioConsChild).

Príloha: Vzorka prieskumu

Celková vzorka prieskumu pozostáva zo 14 685 respondentov, ktorých dotazníky spĺňali kritériá kvality.

Ženy predstavujú 91 % vzorky (pozri **tabuľku 9**). Rodová nerovnováha odráža nedostatočné zastúpenie mužov v cieľovej populácii. Dôvodom bolo, že podľa stanného práva mala väčšina ukrajinských mužov vo veku 18 – 60 rokov zákaz vycestovať do zahraničia.

Vzorka prieskumu má priemerný vek 40 rokov. Zahŕňa najmä ľudí v produktívnom veku (18 – 64 rokov).

TABUĽKA 9: RESPONDENTI PODĽA VEKU A POHLAVIA V JEDNOTLIVÝCH KRAJINÁCH (%) A VEĽKOSŤ CELKOVEJ VZORKY KRAJÍN^{a,b}

Krajina	Vek 12 – 17 rokov		Vek 18 – 64 rokov		Vek 65 a viac rokov		Iné	Celková veľkosť vzorky
	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži		
BG	1%	1%	82%	10%	5%	2%	0%	646
CZ	2%	1%	87%	9%	1%	0%	0%	671
DE	1%	1%	85%	10%	2%	1%	1%	2,989
EE	1%	1%	86%	9%	2%	1%	0%	749
ES	2%	1%	85%	10%	2%	1%	0%	1,219
HU	1%	0%	82%	12%	2%	3%	1%	310
IT	3%	1%	88%	6%	2%	1%	0%	189
PL	1%	1%	90%	5%	3%	1%	0%	5,164
RO	1%	1%	85%	8%	3%	1%	0%	1,488
SK	2%	2%	88%	7%	2%	0%	0%	1,260
EU-10	1%	1%	87%	8%	2%	1%	0%	14,685
Celková veľkosť vzorky	181	138	12,768	1,112	346	101	39	14,685

Zdroj: FRA, ukrajinský prieskum 2022

▲
Poznámka:

- ^a Hodnoty sú z celkového počtu respondentov vo veku 12 a viac rokov, ktorí odovzdali dotazník, ktorý spĺňal kritériá kvality; neväžené výsledky.
- ^b Kategória „Iné“ sa vzťahuje na respondentov, ktorí opisali svoje pohlavie „iným spôsobom“. Z dôvodu malej veľkosti vzorky nie je táto kategória rozdelená podľa veku.

Viac než šesť z 10 (64 %) žien vo veku 18 a viac rokov bolo zodpovedných za deti mladšie ako 18 rokov v rovnakom ubytovacom zariadení v hostiteľskej krajine. Tento podiel bol u mužov nižší (47 %).

Celkovo 66 % vzorky dospelých malo univerzitné vzdelanie (bakalársky titul alebo vyšší), 18 % absolvovalo odbornú prípravu alebo technické odborné vzdelávanie, 9 % malo všeobecné stredoškolské vzdelanie a 5 % malo nižšie stredoškolské vzdelanie alebo nižšie.

Zo všetkých respondentov, ktorí odpovedali na otázku o príslušnosti k menšinovej skupine, sa približne 4 % identifikovalo ako LGBT, 3 % ako židia a 2 % ako menšina, pokiaľ ide o farbu pleti, etnický pôvod alebo náboženstvo.

Približne 39 % respondentov uviedlo, že v posledných 6 mesiacoch zaznamenali obmedzenia v každodenných činnostiach.

„Chcem sa veľmi pekne poďakovať za pomoc všetkým ľuďom, s ktorými sme sa na našej ceste stretli.“

(Slovensko, žena, 27)

Zozbierané údaje boli dôkladne overené. Kontroly zahŕňali overovanie tzv. speeders respondentov. Sú to respondenti, ktorí dokončia prieskum príliš rýchlo a nevenujú minimálny čas potrebný na prečítanie otázok. Overovali sa aj nekonzistentné odpovede, odpovede s cieľom skresliť výsledky atď.

Výsledky uverejnené v tejto správe sú založené na 14 685 respondentoch, ktorých dotazníky splnili kritériá kvality. Vzorka obsahuje 2 691 nedokončených dotazníkov s cieľom zachytiť všetky poskytnuté informácie. Tieto dotazníky sa zohľadnili, pretože nevynechali viac ako 200 z 288 premenných, ktoré sú zahrnuté v dotazníku. Veľkosť vzoriek sa preto v jednotlivých otázkach odlišuje, ale aj preto, že niektoré otázky sa týkali len respondentov určitého veku.

OBRÁŤTE SA NA EÚ

Osobne

V rámci celej EÚ existujú stovky centier Europe Direct. Adresu centra najbližšieho k vám nájdete online (europa.eu/european-union/contact/meet-us_sk).

Telefonicky alebo písomne

Europe Direct je služba, ktorá odpovedá na vaše otázky o Európskej únii. Túto službu môžete kontaktovať:

- prostredníctvom bezplatného telefónneho čísla: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektorí operátori môžu tieto hovory spoplatňovať),
- prostredníctvom štandardného telefónneho čísla: +32 22999696,
- prostredníctvom formulára na: europa.eu/european-union/contact/write-us_sk.

VYHĽADÁVANIE INFORMÁCIÍ O EÚ

Online

Informácie o Európskej únii sú dostupné vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie na webovej stránke Europa (european-union.europa.eu).

Publikácie EÚ

Publikácie EÚ si môžete pozrieť alebo objednať na webovej stránke op.europa.eu/sk/publications. Ak chcete získať viac výtlačkov bezplatných publikácií, obráťte sa na službu Europe Direct alebo vaše miestne dokumentačné centrum (europa.eu/european-union/contact/meet-us_sk).

Právo EÚ a súvisiace dokumenty

Prístup k právnym informáciám EÚ vrátane všetkých právnych predpisov EÚ od roku 1951 vo všetkých úradných jazykoch nájdete na webovej stránke EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Otvorené údaje EÚ

Portál data.europa.eu poskytuje prístup k otvoreným súborom údajov – datasetom z inštitúcií, orgánov a agentúr EÚ. Dáta možno stiahnuť a opätovne bezplatne použiť na komerčné aj nekomerčné účely. Portál poskytuje prístup aj k mnohým súborom údajov – datasetom z európskych krajín.

EUROPEAN UNION AGENCY
FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

PODPORA A OCHRANA VAŠICH ZÁKLADNÝCH PRÁV V CELEJ EÚ —

Vojenská agresia Ruska voči Ukrajine vyvolala situácie, ktoré Európa celé desaťročia nezažila. Odvtedy prináša smrť, spôsobuje rozsiahle ničenie a neopísateľné utrpenie. Vyvolala aj masový pohyb ľudí, ktorý od druhej svetovej vojny nemá obdobu. V záujme ich ochrany EÚ prvýkrát aktivovala smernicu o dočasnej ochrane. Všetky členské štáty EÚ sú teda povinné poskytnúť ochranu osobám vysídleným z Ukrajiny.

V tejto správe sú uvedené zistenia online prieskumu agentúry FRA z roku 2022, ktorý sa týka skúseností osôb vysídlených z Ukrajiny. Prieskum zahŕňa 10 krajín EÚ, ktoré v rámci dočasnej ochrany poskytli útočisko veľkému počtu osôb – Bulharsko, Česko, Estónsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Rumunsko, Slovensko, Španielsko a Taliansko. O svoje názory v súvislosti s príchodom do EÚ a následným usadením sa na jej území sa podelilo 14 685 respondentov. Poskytli jedinečný prehľad svojich skúseností a pocitov vrátane tých, ktoré sú spojené s násilím.

Zistenia prieskumu jasne poukazujú na aj problémy v súvislosti s uplatňovaním nástroja dočasnej ochrany v situácii, ktorá bude mať pravdepodobne dlhodobý vplyv na ľudí i našu spoločnosť.

FRA – AGENTÚRA EURÓPSKEJ ÚNIE PRE ZÁKLADNÉ PRÁVA

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Viedeň – Rakúsko

T +43 1580300 – F +43 158030699

fra.europa.eu

 facebook.com/fundamentalrights

 twitter.com/EURightsAgency

 linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie